

K 12/2018 vp

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen
toimintakertomus
2017

Helsinki 2018

Kustantaja: Kela, Helsinki
Kannen valokuva: Kela
ISSN 0355-4996
Painopaikka: Kopia Niini Oy, Helsinki, 2018

Eduskunnalle

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 5 §:n 7 kohdan mukaisesti Kansaneläkelaitoksen valtuutetut lähettävät oheisena eduskunnalle toimintakertomuksensa vuodelta 2017.

Helsingissä 5. kesäkuuta 2018

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen puolesta

Sari Sarkomaa
valtuutettujen puheenjohtaja

Leena Uikkanen
valtuutettujen sihteeri

Sisällysluettelo

Kelan valtuutettujen kokoonpano kertomusvuonna.....	3
Yleistä valtuutettujen toiminnasta vuonna 2017	3
Keskeiset asiat, joita valtuutetut käsitteivät vuonna 2017.....	3
Kela vuonna 2017.....	5
Asiakaspalvelu.....	6
Palveluverkko	9
Hakemusten läpimenoajat.....	11
Perustoimeentulotuen siirto Kelaan.....	12
Kelan kuntoutus nyt ja tulevaisuudessa	14
Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu	16
Opiskelijat yleisen asumistuen piiriin.....	17
Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muutostarpeet.....	18
Riskienhallinta	19
Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja Kela	20
Tilintarkastajat.....	21
Tilinpäätös ja vastuuvapaus	21
Liite 1: Luettelo valtuutetuista ja varavaltuutetuista.....	23
Liite 2: Tilintarkastuskertomus.....	24
Liite 3: Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös 2017.....	27
Liite 4: Kelan tutkimustyön keskeisiä tuloksia ja havaintoja vuonna 2017	148

Kelan valtuutettujen kokoonpano kertomusvuonna

Vuonna 2017 Kelan **valtuutettuina** ovat toimineet Outi Alanko-Kahiluoto, Ritva Elomaa, Hannakaisa Heikkinen, Niilo Keränen (varapuheenjohtaja), Anneli Kiljunen, Jaana Laitinen-Pesola, Anne Louhelainen, Leena Meri, Kristiina Salonen, Sari Sarkomaa (puheenjohtaja), Eero Suutari ja Martti Talja.

Valtuutettujen **työvaliokuntaan** ovat kuuluneet puheenjohtaja Sari Sarkomaa ja varapuheenjohtaja Niilo Keränen sekä valtuutetut Outi Alanko-Kahiluoto, Anneli Kiljunen ja Anne Louhelainen. Yleiskokouksessa 12.9.2017 työvaliokunnan kokoonpanoa täydennettiin ja uudeksi jäseneksi nimitettiin valtuutettu Ritva Elomaa.

Valtuutettujen **sihteerinä** on toiminut ajalla 1.1.2017–22.5.2017 lakiasianpäällikkö Tuula Kähkönen ja 23.5.2017 alkaen lakiasianpäällikkö Leena Uikkanen.

Yleistä valtuutettujen toiminnasta vuonna 2017

Vuoden 2017 aikana valtuutetut kokoontuivat 10 kertaa ja valtuutettujen työvaliokunta kokoontui 11 kertaa. Jokaisessa yleiskokouksessa pääjohtaja esittää kattavan katsauksen Kelan toiminnasta. Siinä yhteydessä käydään säännönmukaisesti läpi muun muassa Kelan ja eri etuusjärjestelmien rahoitustilanne, toimintakulujen kehitys, etuushakemusten läpimenoajat, työyhteisöä ja henkilöstöä kuvaavat tunnusluvut sekä ajankohtaisia aiheita. Myös johtajat ovat läsnä yleiskokouksissa ja selostavat tarvittaessa toimialojensa asioita.

Pääjohtaja ja johtajat osallistuvat myös valtuutettujen työvaliokunnan kokouksiin. Työvaliokunnan tehtävänä on valmistella valtuutettujen yleiskokouksessa käsiteltäviä asioita.

Valvontatilintarkastaja esittelee valtuutetuille raporttinsa neljännesvuosittain. Valtuutetuille esitellään myös Kela-barometrin samoin kuin muiden Kelan asiakaspalvelua ja toimivuutta koskevien selvitysten keskeiset tulokset.

Keskeiset asiat, joita valtuutetut käsitelivät vuonna 2017

Valtuutetut saavat kokouksissaan selvityksen pyytämistään asioista ja pääjohtajan ajankohtaiskatsauksen. KHT-tilintarkastajan neljännesvuosikatsausten lisäksi valtuutetut ovat vuoden 2017 aikana käsitelleet muun muassa seuraavia asioita:

- etuuksien läpimenoaikatavoitteiden saavuttaminen
- Kelan eri palvelukanavien volyymit
- perustoimeentulotuen tilannekatsaukset

- perustoimeentulotuen viivästysten hyvittäminen
- Kelan sisäinen arvio perustoimeentulotuen siirrosta Kelaan
- valtuutettujen pyytämä BDO Auditor Oy:n arvio perustoimeentulotuen siirrosta Kelaan
- lukiolaisten toimeentulotuki
- kuntoutuksen kokonaisuudistus
- kuntoutuksen hankinnat
- työttömyysturvan työnjakotyöryhmä
- pääministeri Juha Sipilän asettama eriarvoisuutta käsittelevä työryhmä
- Kelan juhlavuosi
- iäkkäiden palvelut
- Kelan rooli sote-uudistuksen ICT-palvelujen tuotannossa
- Kelan ICT-palvelukeskus
- valinnanvapauden pilotit
- opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin
- viestintä
- turvallisuuskatsaus
- tietoturvallisuuden tilanne
- ajankohtaisia kansainvälisiä -asioita
- opintotuen muutokset vuoden 2018 alussa
- vammaispalvelulain mukaisen tulkkauksen hankinta 1.1.2018
- Reumasäätien konkurssi ja Kelan konkurssivalvonnan riitautus
- Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muutostarpeet
- vuosien 2018–2021 toiminta ja kehystarpeet
- työkykyprosessin tavoitteet
- vastuullisuus ja kestävä kehitys Kelassa
- riskienhallinnan katsaus
- talous- ja henkilöstökatsaus
- johdon palkat, palkkiot ja luontoisedut
- ulkopuolisen asiantuntijatyöryhmän asettaminen selvittämään Kelaan liittyvää lainsäädäntöä, Kelan valvontaa, asemaa ja toimivaltasuhteita
- äitiyspakkaus
- kansallinen tulorekisteri
- laittomasti maassa olevan henkilön oikeus perustoimeentulotukeen
- toimeentulotukena myönnettävä tarpeellinen hoito
- liikennepalvelulaki ja sairausvakuutuslain mukaiset matkat 1.7.2018.

Kelan hallituksen puheenjohtaja Terttu Savolainen kävi 28.3.2017 valtuutettujen yleiskokouksessa kertomassa Kelan uuden hallituksen toiminnan käynnistymisestä ja siellä käsitellyistä asioista.

Valtuutetuilla oli 14.9.2017 sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan sekä Kelan hallituksen kanssa yhteinen kuntoutusseminaari.

Yleiskokouksessa 21.11.2017 valtuutettujen työvaliokunta sai tehtäväkseen valmistella ulkopuolisen asiantuntijatyöryhmän asettamista selvittämään Kelaan liittyvää lainsäädäntöä, Kelan valvontaa, asemaa ja toimivaltasuhteita. Työryhmä asetettiin 20.2.2018 yleiskokouksessa.

Kelan hoitaman sosiaaliturvan etuusmenot olivat vuonna 2017 yhteensä 14,84 mrd. euroa. Kasvua vuoteen 2016 verrattuna oli 3,5 %. Eläkevakuutusetuksien menot pienenivät 1,8 %. Sairausvakuutusetuksien menot kuntoutus mukaan lukien pienenivät 2,2 %. Sosiaaliturvan yleisrahaston etuusmenot suurensivat 11,0 %. Toimeentulotuen maksaminen siirtyi Kelaan vuonna 2017. Etuusmenojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 6,6 %.

Toimintakulut olivat 479,1 milj. euroa. Niiden osuus etuusrahastojen kokonaiskuluista oli 3,1 %.

Etuusrahastojen tuotot olivat 15,36 mrd. euroa, ja ne lisääntyivät edellisvuodesta 3,1 %. Tuotoista valtion osuus oli 75 %, sairausvakuutusmaksujen 18 % ja kuntien 6 %.

Saajamäärältään suurin etuus oli sairaanhoitokorvaukset, joita sai vuonna 2017 yhteensä 3 764 400 henkilöä. Vuoden 2017 lopussa Kelasta sai eläke-etuksia 639 800 henkilöä ja takuueläkettä 101 700 henkilöä. Vuoden aikana maksettiin lapsilisiä kaikkiaan 1 063 100 lapsesta. Työmarkkinatukea Kelasta sai vuoden 2017 aikana 309 200 henkilöä.

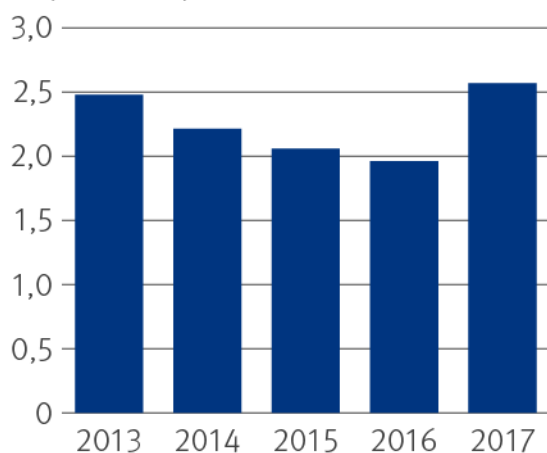
Vuoden 2017 lopussa Kelassa oli töissä 7 226 toimihenkilöä, joka oli 540 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kelan vuosityöpanos oli 6 806 henkilötyövuotta eli kasvua edelliseen vuoteen oli 1 100 henkilötyövuotta. Määräaikaisen henkilöstön osuus oli Kelassa poikkeuksellisen suuri: 13,6 %. Sekä henkilöstön määrän että määräaikaisen henkilöstön osuuden kasvun tärkein syy oli perustoimeentulotuen siirtyminen Kelan hoidettavaksi vuoden alussa. Osa-aikaista henkilöstöä oli 12,5 %. Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 4,6 % ja tulovaihtuvuus 7,8 %. Palveluksesta erosi vuoden aikana kaikkiaan 289 vakinaista toimihenkilöä. Eronneista yli puolet siirtyi vanhuuseläkkeelle, työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi vain muutama. Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 64,4 vuotta. Uusia vakinaisia toimihenkilöitä vuoden aikana aloitti 488.

Kelan henkilöstöstä 83 % oli naisia. Vakinaisen henkilöstön ikäjakauma pysyi tasaisena, mutta koko henkilöstön keski-ikä pieneni jonkin verran ja oli vuoden lopussa 43,6 vuotta. Työhyvinvoinnin tunnusluvut kääntyivät kasvuun organisaatiouudistuksen jälkeisen notkahduksen jälkeen. Kelalaisista 87 % oli sitä mieltä, että Kela on hyvä työpaikka. Työhönsä erittäin tai melko tyytyväisiä oli 82 %. Työn imua koki viikoittain 88 %, ja kelalaisten kokeman työkyvyn keskiarvo asteikolla 1–10 oli 8,3. Kiireen kokeminen lisääntyi, ja sitä koki 57 % henkilöstöstä. Tästä huolimatta stressiä kokeneiden osuus pieneni yli kahdella prosenttiyksiköllä ja oli 11,4 %. Henkilöstön sairauspoissaoloprosentti pieneni edellisestä vuodesta 0,2 prosenttiyksiköä ja oli 4,7 %.

Vuoden 2017 alusta asiointimäärät Kelan kaikissa palvelukanavissa kasvoivat merkittävästi aikaisempiin vuosiin verrattuna pääasiassa perustoimeentulotuen Kela-siirron myötä. Vaikutus näkyi etenkin vuoden alussa, jolloin sekä Kelan toimistoissa että puhelinpalvelussa oli ruuhkaa ja jonotusajat olivat pitkiä. Asiakaspalveluun saatiin kuitenkin kevään mittaan lisää resursseja ja samalla henkilöstön osaaminen kasvoi, minkä seurauksena tilanne rauhoittui vuoden edetessä.

Toimistoasiointit

Miljoonaa käyntiä

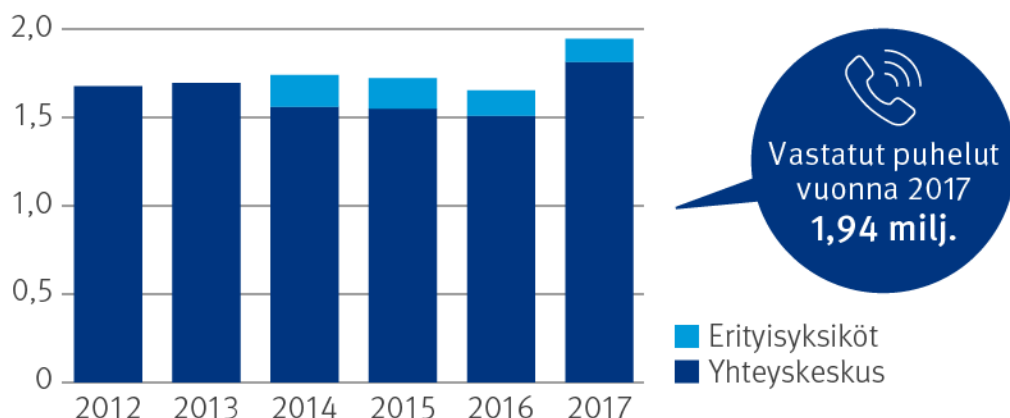
Toimistoasiointien määrä Kelassa suureni selvästi viimeisiin vuosiin nähden. Se kasvoi 1,96 miljoonasta (vuonna 2016) 2,57 miljoonaan (vuonna 2017) asiointiin. Toimistoasiakkaista 2,7 % asioi vuonna 2017 ajanvarauksella, kun vastaava lukema vuotta aiemmin oli 1,7 %.

Toimistoasiointit olivat kaikkein vilkkaimmillaan alkuvuonna tammi-maaliskuussa. Esimerkiksi tammikuussa asiointeja kirjattiin koko Kelassa kaikkiaan yli 250 000. Vilkkaamman ensimmäisen neljännesvuoden jälkeen asiointimäärät tasaantuivat: Kelan toimistoissa asioitiin kuukaudessa noin 200 000 kertaa.

Kelalla oli vuonna 2017 edellisvuoden tapaan kaikkiaan 182 toimistoa. Lisäksi Kelan palvelua sai 141 yhteispalvelu- ja asiointipisteestä, joissa käyntiasiointeja oli yhteensä noin 102 000. Vuonna 2016 niissä kirjattiin 71 000 asiointia.

Vastatut puhelut (sisältää takaisinsoitot)

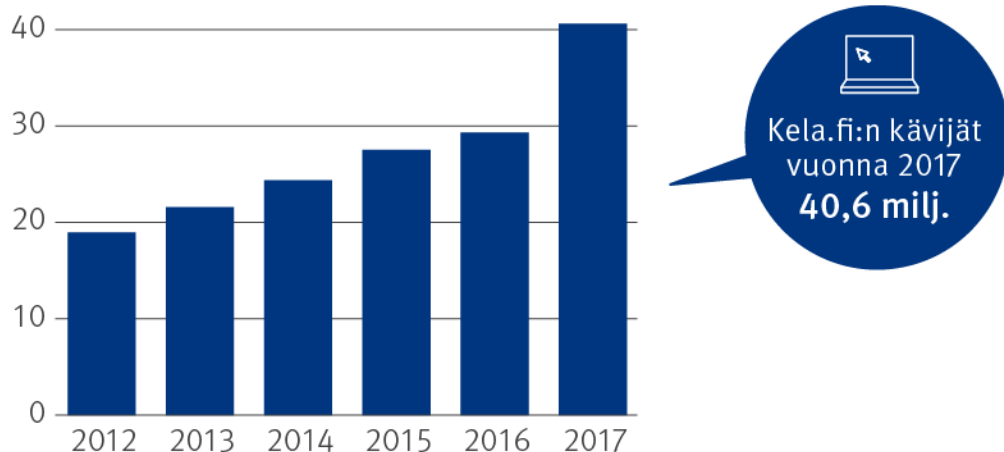
Miljoonaa puhelua

Kelaan saapuneiden puheluiden määrä suureni edellisvuoden 2,73 miljoonasta 4,36 miljoonaan. Vastattujen puheluiden lukumäärä suureni niin ikään 1,65 miljoonasta kaikkiaan 1,94 miljoonaan (lukuissa mukana sekä yhteyskeskuksen että erityisyksiköiden vastatut puhelut, sisältäen takaisinsoitot). Hoidettujen puheluiden määrät kääntyivät kasvuun vuoden neljän ensimmäisen kuukauden jälkeen puhelinpalveluun lisättyjen resurssien myötä, ja olivat suurimmillaan syksyllä elo-marraskuussa.

Kävijämäärät Kela.fi-verkkosivustolla

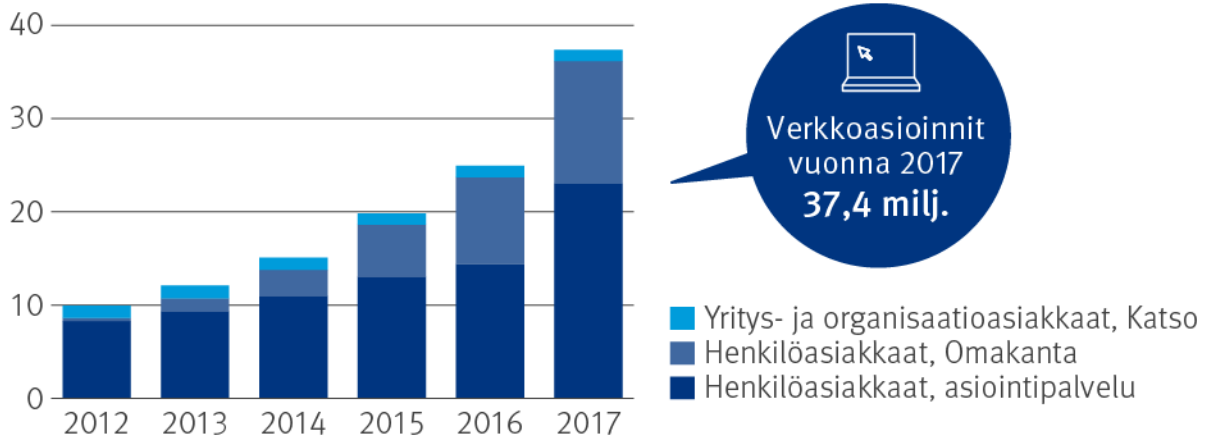
Miljoonaa kävijää

Kävijämäärät avoimessa kela.fi-verkkopalvelussa jatkoivat kasvamistaan vuonna 2017. Kelan internet-sivustolla vierailtiin vuoden aikana kaikkiaan hieman yli 40 miljoonaa kertaa (istuntojen kokonaismäärä), kun vastaava lukema vuonna 2016 oli noin 29 miljoonaa käyntikertaa. Suurimmat kuukausittaiset kela.fi-käyntimäärät ajoittuivat alkuvuoden ruuhka-aikaan, tammi-maaliskuulle.

Verkkoasiointit asiointipalvelussa

Miljoonaa kävijää

Henkilöasiakkaiden tunnistetut verkkoasiointit Kelan asiointipalvelussa kasvoivat vuoden 2016 noin 25 miljoonasta asiointista kaikkiaan yli 37 miljoonaan. Näistä valtaosa, noin 23 miljoonaa, oli henkilöasiakkaiden suoria asiointeja Kelan asiointipalvelussa. Edellisten lisäksi Omakannan kautta tulleita henkilöasiakkaiden verkkoasiointeja oli noin 13 miljoonaa sekä yritys- ja organisaatioasiakkaiden asiointeja noin 1,2 miljoonaa.

Kaikista Kelaan vuonna 2017 saapuneista noin 15 miljoonasta hakemuksesta 65,6 % tehtiin verkossa, 33,4 % tehtiin paperilla ja 0,8 % suullisesti. Vuonna 2016 verkkohakemusten osuus kaikista hakemistavoista oli 63,5 %.

Kelassa otettiin vuoden 2017 aikana käyttöön chatti-palvelu terveydenhuollon toimijoille ja työnantajille yleisneuvontaa varten. Lisäksi Kelassa toteutettiin kokonaan uudentyypyisenä palveluna chattirobottikokeilu, jossa robotti vastasi kysymyksiin, jotka liittyvät opiskelijoiden siirtymiseen yleisen asumistuen saajiksi.

Maalis- ja syyskuussa 2017 toteutettuihin asiakastyytyväisyysindeksikyselyihin vastasi yhteensä noin tuhat Kelan asiakasta, jotka olivat asioineet Kelan kanssa eri tavoin. Henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyysindeksi koko vuoden osalta oli 7,5 asteikolla 0–10 (vastaava indeksiluku edellisenä vuonna oli 7,7). Asiakkaat olivat melko tyytyväisiä Kelan kykyyn vastata heidän palvelutarpeisiinsa ja Kelan palveluihin yleensä, he luottivat Kelaan sekä pitivät myös Kelan toimintaa yleisesti melko asiantuntevana. Heikoimmiksi osa-alueiksi arvioitiin Kelan kanssa asioimisen helppous ja vaivattomuus sekä tiedonsaannin riittävyys ja selkeys asiakkaille kuuluvista etuuksista ja palveluista.

Jatkuvan indeksikyselyn lisäksi vuoden 2017 aikana Kelassa vakiinnutettiin myös mobiilikyselymenetelmä, jolla Kelan asiakkaille lähetettiin asiakastyytyväisyyskyselyitä tekstiviestitse heti heidän asiointiensä jälkeen. Kyselyillä kartoitettiin muun muassa asiakkaiden tyytyväisyyttä saamaansa palveluun ja asian hoitumista. Vuoden aikana mobiilikyselyitä tehtiin kolmena ajankohtana Kelan toimistoissa ja puhelinpalvelussa asioineille asiakkaille: touko-, elo- ja

marraskuussa. Toimistoasiakkailta saatiin vuoden aikana kaikkiaan noin 12 000 vastausta. He arvioivat saamansa palvelun keskimäärin 8,8 arvoiseksi asteikolla 0–10 (vuoden kaikkien kyselykierrosten keskiarvotulos). Puhelinpalvelussa asiointien vajaan 7 000 vastaajan arvio palvelusta oli hieman pienempi: keskiarvo oli 8,6. Kevään tulokset olivat molempien kanavien osalta heikkommat kuin syksyn kyselyissä yleisesti. Pääsääntöisesti asiakkaat olivat tyytyväisiä varsinaiseen asiakaskohtamiseen ja palvelutilanteeseen, mutta toisaalta kritisoivat eniten jonotusaikoja.

Asiakasraadit ovat yksi tapa saada tietoa asiakkaiden näkemyksistä ja tarpeista. Ne mahdollistavat asiakkaiden aktiivisen osallistumisen palveluiden kehittämiseen. Kela järjestää asiakasraateja henkilöasiakkaille ja työnantaja-asiakkaille. Lisäksi on ns. asiantuntijaraateja sidosryhmille, kumppaneille ja Kelan toimihenkilöille. Asiakasraadeissa on aina mukana vuorovaikutteinen keskustelu ja raateja järjestetään vuosittain vahvistettavien teemojen ympärille.

Vuonna 2017 järjestettiin toimeentulotuen asiakasraateja yhteistyössä PRO SOS -hankkeen kanssa ja asiantuntijaraati. Lisäksi järjestettiin työnantajaraati kansainvälisissä asioissa ja yrittäjäraati sekä opiskelija-asiakasraati. Työkykyasioihin liittyen järjestettiin asiakas-, kumppani-, työnantaja- ja toimihenkilöraadit.

Palveluverkko

Kelan palveluverkkoon kuului vuoden päättyessä 182 toimistoa. Palveluverkkoa korvasivat ja tukivat viranomaisten yhteistyönä perustamat yhteispalvelupisteet sekä asiointipisteet, joilla palvelut voidaan turvata siten, että asiointimatka on kohtuullinen. Yhteispalvelussa asiakas saa ohjausta Kelan asiointipalvelujen käyttöön ja yleistä neuvontaa sekä voi saada etuusasiansa viereille jättämällä hakemuslomakkeen. Kelan kanssa sopimuksen tehneitä yhteispalvelu- ja palvelupisteitä oli vuoden lopussa yhteensä 141 (joista 136 oli yhteispalvelupisteitä ja 5 asiointipisteitä). Asiakkaiden käytössä oli kaikkiaan 33 yhteispalvelupisteessä sekä kaikissa 5 asiointipisteessä etäpalvelulaitteet, joiden avulla heillä oli mahdollisuus saada kuvayhteyden avulla palvelua Kelan palveluneuvojilta.

Lisäksi vuoden 2017 aikana Pohjois-Suomessa otettiin käyttöön 18 Virtu-pistettä, joissa asiakkaat voivat hoitaa Kela-asioitaan etäpalveluna. Virtu-palvelupiste on kuntalaisille tarkoitettu sähköisen asioinnin paikka, jossa asukkaat voivat käyttää kuvapuhelinpalveluita ja muita internet-palveluita sekä tulostaa, kopioida ja skannata.

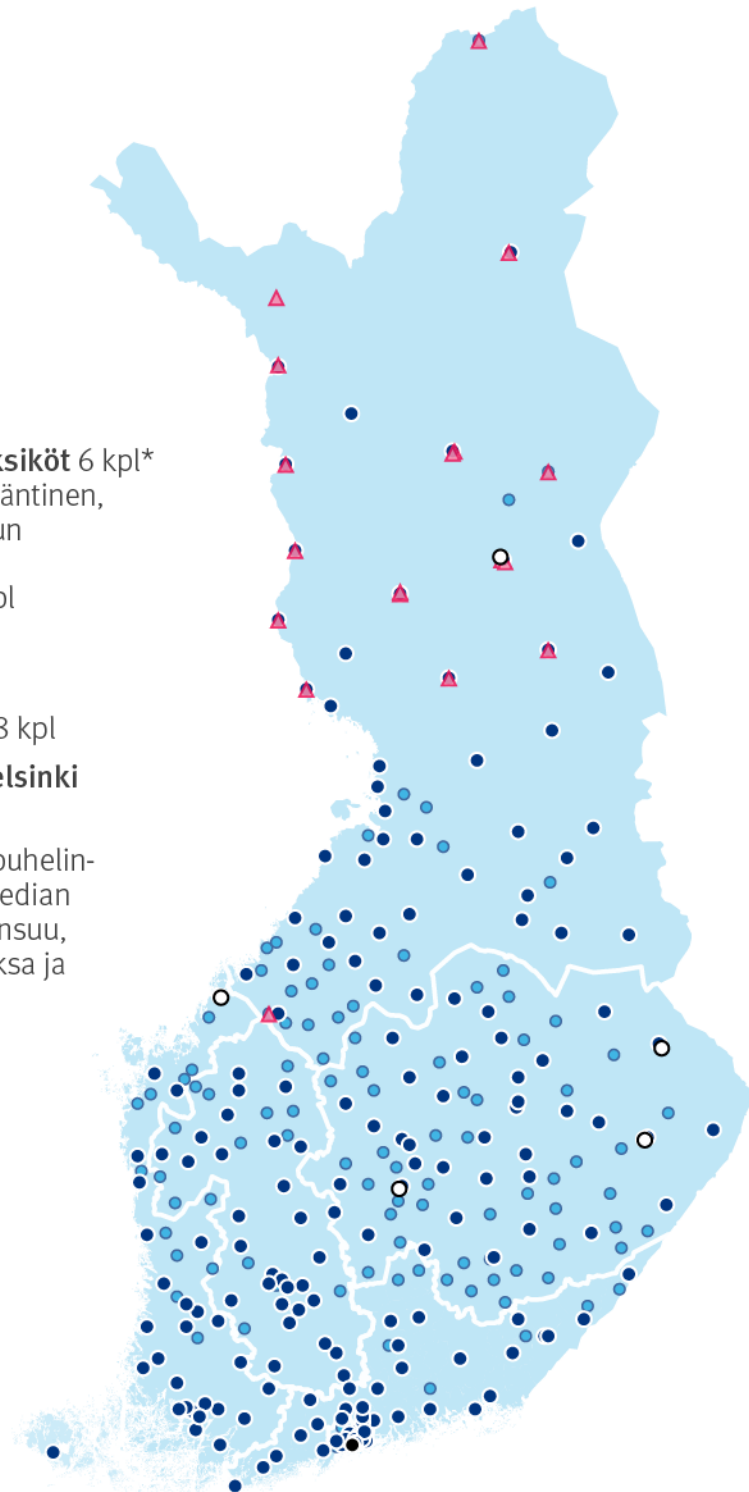
Joulukuusta 2017 alkaen International House Helsinki (IHH) kokoaa maahanmuuton alkuvaiheen kannalta keskeiset neuvonta- ja viranomaispalvelut saman katon alle. IHH:n toiminta-alue on pääkaupunkiseutu ja Uusimaa. IHH-yhteistyöhön osallistuvat viranomaistoimijoista maistraatti, Verohallinto, Kela, Uudenmaan TE-toimisto, poliisi ja Maahanmuuttovirasto sekä pää-

kaupunkiseudun kunnat. IHH tarjoaa henkilöasiakaspalvelua kaikille hiljattain pääkaupunkiseudulle muuttaneille ulkomaalaistaustaisille asukkaille sekä neuvonta- ja rekrytointipalvelua kansainvälisiä osaajia rekrytoiville tai välittäville yrityksille ja työnantajille.

Kelan palveluverkko, tilanne 31.12.2017

Alueelliset asiakaspalveluyksiköt 6 kpl*
Eteläinen, Itäinen, Keskinen, Läntinen,
Pohjoinen, Pääkaupunkiseudun

- **Kelan toimistoja** 182 kpl
- **Yhteispalvelu- ja asiointipisteitä** 141 kpl
- ▲ **Virtu-palvelupisteitä** 18 kpl
- **International House Helsinki**
- **Yhteyskeskus** 5 kpl
Kelan valtakunnallinen puhelinpalvelu ja sosiaalisen median asiakaspalvelutiimi (Joensuu, Jyväskylä, Kemijärvi, Lieksa ja Pietarsaari)

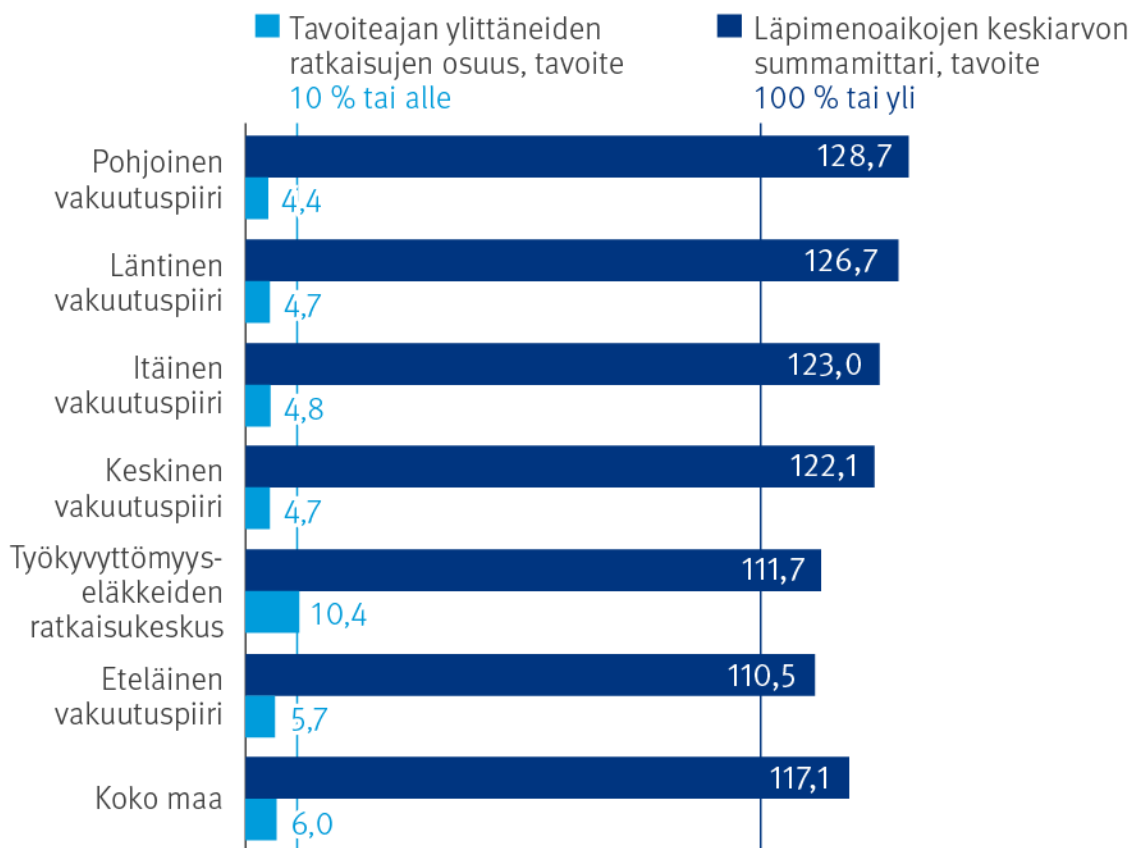
*Kelan asiakaspalvelusta vastaa Asiakaspalvelujen tulosityksikkö

Hakemusten läpimenoajat

Valtuutetut ovat kokouksissaan saaneet selvityksen Kelan eri etuushakemusten keskimääräisistä **läpimenoajoista**. Kela ylläpitää niistä ajantasaista tilastoa, josta ilmenevät läpimenoajat vakuutuspiireittäin ja valtakunnallisesti. Näin läpimenoaikoja voidaan työnjohdollisesti seurata, varata tarvittavat resurssit ja kehittää prosesseja. Tarpeen mukaan hakemuksia voidaan siirtää ruuhkautuneesta vakuutuspiiristä sellaiseen vakuutuspiiriin, jossa on kapasiteettia avustaa ratkaisutyössä.

Kelaan saapuville hakemuksille on asetettu tavoiteajat, joissa hakemukset tulee ratkaista. Tavoitteet on asetettu etuuskohtaisesti. Niiden toteutumista seurataan tarkastelemalla läpimenoaikojen keskiarvoja sekä tavoiteajan ylittäneiden ratkaisujen osuutta. Perustoimeentulotukea lukuun ottamatta etuuksien läpimenoaikatavoitteet saavutettiin Kelassa vuonna 2017 erinomaisesti.

Läpimenoajan summamittari ja pitkään viipyneiden ratkaisujen osuus (%) vuonna 2017 (pl. perustoimeentulotuki)

Perustoimeentulotuen siirto Kelaan

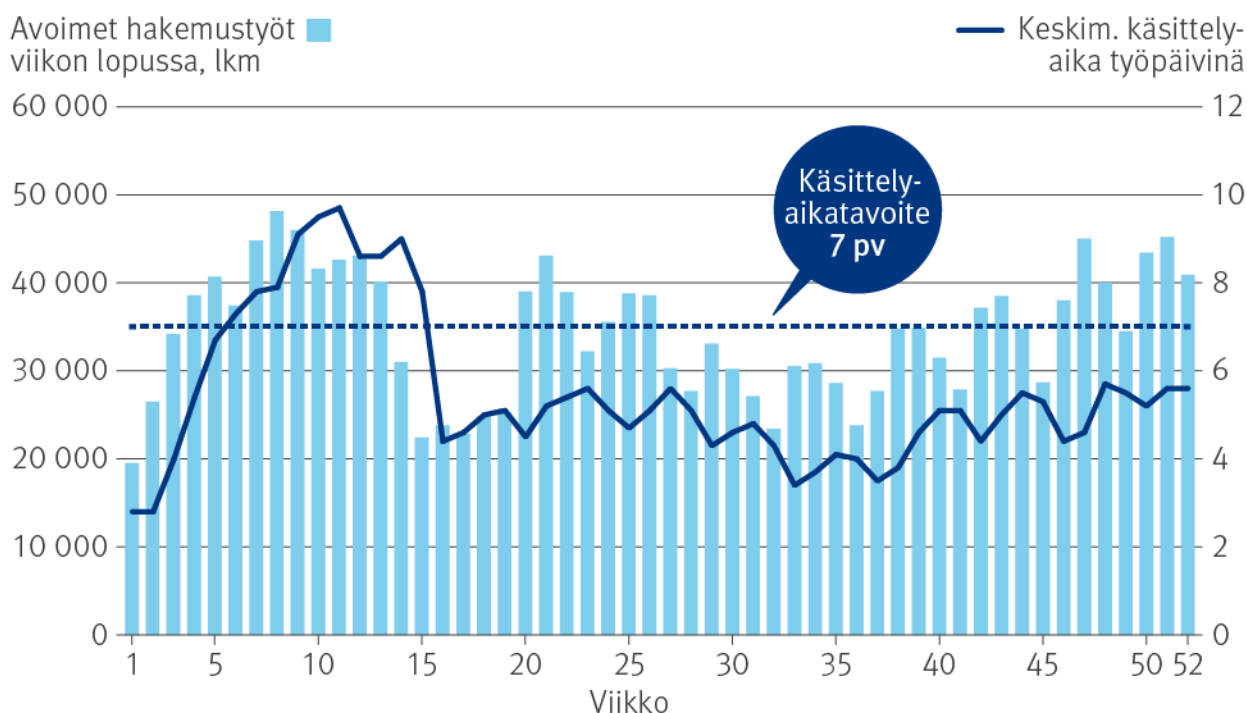
Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyivät kunnilta Kelan tehtäviksi 1.1.2017. Perustoimeentulotukea maksettiin vuonna 2017 yhteensä 277 316 kotitaloudelle ja perustoimeentulotukiratkaisuja tehtiin yhteensä 1,6 miljoonaa.

Kela rekrytoi vuoden 2016 lopussa perustoimeentulotuen tehtäviin 740 henkilöä. Alkuvuosi osoitti, että henkilöstöä tarvittiin lisää, koska perustoimeentulotuen käsittely ruuhkautui. Alkuvuodesta perustoimeentulotuen ratkaisutyöhön ja asiakaspalveluun rekrytoitiin lisähenkilöstöä. Lisäksi määräaikaista työsuhdetta jatkettiin. Ruuhkaa purettiin tasaamalla työmäärää vakuutuspiirien välillä. Kevään tilannetta helpotti se, että osa kunnista teki perustoimeentulotuen päätöksiä 31.3.2017 saakka. Ruuhkan aikana perustoimeentulotuen asiakkaiden ruoan ja lääkkeiden saanti turvattiin maksusitoumuksilla. Kiireellisissä tapauksissa maksusitoumuksen sai samana päivänä. Myös kunnat myönsivät täydentävää toimeentulotukea kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen suosituksesta Kela hyvitti asiakkailleen perustoimeentulotuen viivästyksistä aiheutuneen haitan. Hyvitykset maksettiin 15.12.2016–30.4.2017 tehdyistä ratkaisuista. Niiden määrä oli 25–150 euroa viivästyksen pituuden mukaan. Yhteensä hyvityksiä maksettiin noin 146 000 ratkaisun viivästyksistä. Noin 30 % kaikista ratkaisuista oikeutti hyvitykseen. Valtaosa näistä ratkaisuista oli 1–2 päivää myöhässä. Noin 100 ratkaisussa oli kysymys pidemmästä viiveestä.

Viikosta 16 lähtien keskimääräinen käsittelyaika on pysynyt alle lakisääteisen käsittelyajan, joka on 7 työpäivää.

Perustoimeentulotuen avoimet hakemustyöt viikon lopussa ja ratkaisuvälmiiden hakemusten keskimääräinen läpimenoaika vuonna 2017

Perustoimeentulotuki on uusi ja luonteeltaan erilainen etuus kuin muut Kelan maksamat etuudet. Kaikkiin asioihin ei osattu varautua etukäteen riittävästi. Erityisesti alkuvaiheessa toimintaa hankaloittivat kuntien erilaiset käytännöt. Myös asiakkailta on kestänyt jonkin aikaa omakseen Kelan menettelyt toimeentulotukiasioiden hoitamisessa.

Vuoden 2017 aikana perustoimeentulotuen prosesseja on kehitetty, jotta käsittely saataisiin sujuvammaksi. Kelassa reagoitiin kiireellisen toimeentulotuen tilanteisiin tekemällä tarkat toimintatavat erilaisille kiiretilanteille asiakaspalveluun ja ratkaisutyöhön. Lisäksi etuusohjetta sekä Kelan sisäisiä ohjeita on päivitetty ja täydennetty. Lakiyksikön osaamiskeskus on kouluttanut vakuutuspiirien ratkaisijoita säännöllisesti etuusosaamisen vahvistamiseksi. Myös yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa on tehty säännöllisesti.

Valtuutetut seurasivat aktiivisesti koko vuoden ajan perustoimeentulotuen käsittelyaikojen kehitystä. Pääjohtaja on käynyt läpi joka yleiskokouksen yhteydessä tuoreimmat käsittelyaikaa koskevat tiedot. Lisäksi alkuvuonna, kun hakemukset ruuhkautuivat, hän on kertonut sekä asiakaspalvelussa että ratkaisutyössä tehdyistä hallintatoimenpiteistä, joilla on purettu ruuhkaa.

Valtuutetut kokoontuivat aluksi viikoittain, kun kävi ilmi, että lakisäätäinen 7 työpäivän käsittelyaika ylittyi. Valtuutetut edellyttivät, että Kelassa ryhdytään kaikkiin tarvittaviin toimiin, joilla lainmukaiseen tilanteeseen päästään viipymättä. He korostivat, että Kelan on samalla huolehdittava, ettei muiden etuuksien käsittely ruuhkaudu ja että asiakaspalvelun ruuhkat saadaan loppumaan.

Valtuutetut julkaisivat asiasta kannanoton, jossa he totesivat, että Kelalle on turvattava riittävät resurssit, tarvittaessa lisätalousarvion kautta, jotta lakisääteiseen käsittelyaikaan päästään.

Valtuutetut päättivät 3.3.2017 kokouksessaan, että Kelan pitää tehdä toukokuun aikana selvitys perustoimeentulotuen siirrosta ja toimeenpanosta Kelan hallitukselle. Selvitystä varten Kelan johtoryhmä asetti arviointiryhmän, joka koostui Kelan sisäisen tarkastuksen tarkastajista. Arviointiryhmän toimeksiantona oli tehdä arviointi perustoimeentulotuen siirron suunnittelun ja toteutuksen onnistumisesta sekä siitä, miten tavoitteet ja hyödyt saavutettiin. Lisäksi tavoitteena oli analysoida, mitä siirrosta oli opittu ja tehdä sen perusteella suosituksia toiminnan kehittämiseksi.

Sisäisen tarkastuksen päällikkö esitteli arviointiryhmän raportin valtuutettujen yleiskokouksessa 13.6.2017. Valtuutetut pitivät raporttia kattavana. Asian merkityksellisyyden vuoksi valtuutetut kuitenkin päättivät vielä pyytää asiasta ulkoisen raportin BDO Audiator Oy:ltä.

BDO Audiator Oy:n tarkastajat esittelivät raporttinsa valtuutetuille 17.10.2017 yleiskokouksessa. Valtuutetut totesivat, että raportissa nousi esille asioita, joita ei ollut sisäisessä raportissa. Merkittävimmät niistä olivat puutteet riskienhallinnassa, projektin johtamisessa ja raportoinnissa. Valtuutetut totesivat, että virheistä on otettava oppia seuraavissa hankkeissa ja toimeenpanolle on varattava riittävästi aikaa erityisesti suurissa hankkeissa. On tärkeää, että yhteistyö eri tahojen välillä toimii ja tieto niiden välillä kulkee.

Valtuutetut edellyttivät kannanotossaan, että Kelan hallitus perehtyy toimeentulotuen ulkoiseen arviointiin ja tekee valtuutetuille esityksen toimenpiteistä, jotka pitää käynnistää raportin kehitysehdotusten pohjalta. Kelan hallituksen puheenjohtaja esitteli hallituksen päättämät toimenpiteet valtuutettujen kokouksessa 20.2.2018.

Valtuutettujen kokouksissa on käyty läpi myös muun muassa lukiolaisten toimeentulotuen ratkaisukäytäntöjä, laittomasti maassa oleva henkilön oikeutta perustoimeentulotukeen ja perustoimeentulotukena myönnettävää tarpeellista hoitoa.

Kelan kuntoutus nyt ja tulevaisuudessa

Kuntoutuksen uudistamiskomitea työskenteli ajalla 1.9.2016–30.9.2017. Komitean työn tavoitteena oli kehittää yhdenvertainen ja kustannustehokas järjestelmä, jolla tuetaan ja vahvistetaan kuntoutujan arjessa, työssä ja opiskelussa pärjäämistä, kotona asumista ja aktiivista osallistumista sekä pidennetään työuria. Kuntoutusta on tarpeen uudistaa, koska kuntoutuksen kokonaisuus on varsin monimutkainen ja eri järjestäjien välinen yhteistyö vaatii kehittämistä. Kuntoutukseen tarvitaan yhtenäisiä prosesseja ja yhteistä käsitteistöä.

Kela oli aktiivinen komitean työskentelyssä, ja Kelan kuntoutuksen rooli nousi siellä vahvasti esille. Kysymyksiä herätti muun muassa se, siirtykö rahoitus tulevaisuudessa maakuntiin ja mitkä palvelut voisivat sopia maakuntien järjestettäväksi, miten asiakkaiden ohjautuminen ja

päätöksenteko saataisiin joustavammaksi ja voisiko Kela jatkossa antaa matalan kynnyksen palvelua ilman diagnoosia. Kelan kuntoutuksessa on meneillään monia uudistuksia kuten avoimempi yhteistyö, rekisteröitymismenettely ja uusi palvelumuotoilu. Kela on myös vahvasti mukana uudistamassa kuntoutusta meneillään olevissa valtakunnallisissa hankkeissa ja kokeiluissa. Kelalla on pitkä kokemus kuntoutuksen järjestämisestä ja valmius osallistua kuntoutuksen uudistukseen kehittämällä kokonaisuutta yhteistyössä muiden tahojen, kuten maakuntien, kanssa.

Kelan valtuutetuille esiteltiin kuntoutuksen kokonaisuudistusta Kelan näkökulmasta yleiskokouksessa 21.2.2017. Kuntoutuksen uudistamisesta järjestettiin Kelan valtuutetuille ja hallitukselle miniseminaari 14.9.2017. Mukaan oli kutsuttu myös kuntoutuksen asiantuntijoita ja Kelan johtoa. Seminaarissa esiteltiin läpileikkaus Kelan kuntoutuksesta, kuntoutuksen kehittämisen ja tutkimuksen tilannekatsaukset sekä Kelan ehdotukset kuntoutuksen uudistamisesta.

Kela pitää tärkeänä, että myös sote-uudistuksen jälkeen erityisryhmien oikeus Kelan kuntoutuspalveluihin turvataan lailla. Kela on valmis järjestämään edelleen nykyiset kuntoutuspalvelut ja erityisryhmien palvelut. Kela ehdottaa seitsemää uudistusta kuntoutukseen:

- Kolme uutta kevyempää kuntoutukseen ohjautumisen reittiä otetaan käyttöön: suullinen hakeminen, ilman diagnoosia hakeminen ja suorapäätösuositus eli KOPPI-malli.
- Ehkäistään asiakkaiden väliinpuotoamista. Kela voi ottaa vastuun niissä asiakastapauksissa, joissa ei ole muita vastuunottajia.
- Asiakkaan sopeutumisvalmennus on aina Kelalla. Kela on valmis laajentamaan vastuuta sopeutumisvalmennuksesta, ja tarpeet arvioidaan yhdessä maakuntien ja järjestöjen kanssa.
- Pitkäaikaista lääkinnällistä kuntoutusta saavien kuntoutusta kehitetään. Vaativan lääkinnällisen ja harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut kehitetään lääkinnällisen kuntoutuksen palvelukokonaisuudeksi.
- Valinnanvapaus laajennetaan koskemaan kuntoutuspalveluita. Otetaan käyttöön kuntoutuspalveluiden segmentointi, uusi asiakaslähtöinen tuotteistamisen malli ja rekisteröitymismenettely.
- Turvataan valtakunnallinen kuntoutuksen tutkimus ja kehittäminen. Kela toimii yhteistyössä maakuntien kanssa.
- Kuntoutusta johdetaan valtakunnallisella tiedolla. Tietoa kuntoutuksesta hyödynnetään systemaattisesti ja valtakunnallisesti. Kelassa olevaa tietoa muista etuuksista voidaan hyödyntää seurannassa ja ohjauksessa.

Kela järjestää tulkkauspalvelua kuulovammaisille, kuulonäkövammaisille ja puhevammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vammansa vuoksi tulkkausta muun muassa työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin ja harrastuksiin. Kela hankkii asiakkaiden tarvitseman tulkkauspalvelun ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Vuonna 2017 tulkkauspalveluun oikeutettuja asiakkaita oli 5 975 ja palvelua käytti 3 417 asiakasta. Tulkkilauksia tehtiin 152 000. Vuonna 2017 palvelun kustannukset olivat 45,2 miljoonaa euroa. Palvelu on käyttäjille maksuton.

Tulkkauspalvelun 1.1.2014 alkanut sopimuskausi päättyi 31.12.2017. Uuden sopimuskauden hankinnan suunnittelu käynnistyi vuonna 2016, jolloin Kela järjesti useamman tiedotus- ja keskustelutilaisuuden eri sidosryhmille. Teemana oli asiakaslähtöisyys tulkkauspalvelussa.

Kela julkaisi sopimuskautta 1.11.2017–31.12.2019 koskevan tarjouspyynnön 13.4.2017. Hankinnan tavoitteena oli valtakunnallisesti järjestetty yhdenmukainen tulkkauspalvelu eri asiakasryhmille.

Hankinta toteutettiin arvioidun käyttötarpeen mukaan. Asiakkaiden tarvitseman tulkkaustyön määrä arvioitiin analysoimalla Kelan tilastotietoja, joiden pohjalta laskettiin, minkä verran tulkkiresurssia tarvitaan kattamaan asiakkaiden arvioitu palveluntarve.

Hankinnan puitejärjestelyyn valittiin tarjoajia hinta-laatusuhteen perusteella määräytyvässä tuotekohtaisessa etusijajärjestyksessä. Tarjoajia valittiin vähintään kolme tai niin monta kuin oli tarpeen hankinta-alueen arvioidun tuotekohtaisen kysynnän täyttämiseksi. Tämän lisäksi puitejärjestelyyn voitiin valita myös alemmalla sijalla oleva tarjoaja, jos se oli palvelun maantieteellisen kattavuuden saamiseksi tarpeen.

Tarjouksia saatiin 6 hankinta-alueelle (Pohjoinen, Pohjanmaa, Keskinen, Läntinen, Itäinen ja Uusimaa) 138 tulkkauspalveluyritykseltä. Sopimuksen mukaista tulkkauspalvelua valittiin tuottamaan 122 palveluntuottajaa, joilla on palveluksessaan yli 750 tulkkia. Uudenmaan, Keskinen ja Läntisen alueen kaikille suomenkielisille asiakasryhmille saatiin tarvittava määrä tulkkia. Muille hankinta-alueille ja ruotsinkielisten asiakkaiden arvioituun palveluntarpeeseen ei saatu täydennys- ja suorahankinnankaan avulla riittävästi tulkkia.

Hankinnan yhteydessä myös vammaisten tulkkauspalvelun palvelumallia uudistettiin. Tavoitteena on tuottaa asiakkaan palvelu mahdollisimman läheltä asiakkaan tulkkauksen tarvetta, lähipalveluna. Myös asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia lisättiin. Asiakas saa valita, haluaako hän tulkkauspalvelunsa järjestettäväksi tulkkilistan avulla vai ilman tulkkilistaa. Tulkkilista on lista tulkeista, joille asiakkaan tilaukset pyritään välittämään. Asiakas voi ehdottaa tulkkia tulkkilistalleen.

Kela järjesti tulkkauspalvelun asiakkaille ja asiakasjärjestöille 4.10.2017 infotilaisuuden, jossa kerrottiin muutoksista ja palvelulupauksesta. Kela kehittää tulkkauspalvelua yhdessä asiakasjärjestöjen ja sidosryhmien kanssa.

Tarjouspyynnön julkaisemisen jälkeen tulkkauspalvelujen hankinta oli säännöllisesti esillä valtuutettujen kokouksissa, koska asiasta tuli valtuutetuille paljon palautetta sekä tulkeilta että palvelun käyttäjiltä. Kokouksissa käytiin läpi tarjouskilpailun etenemistä ja saatua palautetta.

Valtuutetut ovat kiinnittäneet huomiota asiakasraatien tärkeyteen palvelun kehittämisessä. Lisäksi valtuutetut ovat kannattaneet ehdotusta, että tulkkauspalveluja ei jatkossa tarvitsisi kilpailuttaa.

Valtuutetut tulevat seuraamaan vuoden 2018 aikana tulkkauspalvelujen toteutumista.

Opiskelijat yleisen asumistuen piiriin

Yleisestä asumistuesta annetun lain muutos tuli voimaan 1.8.2017. Lainmuutoksen lähtökohdaksi oli opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin ja opiskelijoiden saattaminen samaan asemaan muiden asumistuen saajien kanssa. Suurimmat muutokset opiskelijoiden asumisen tukemisessa olivat ruokakuntakohtaisuus, tulokäsite ja ympärivuotisuus. Muutoksesta aiheutuneet lisäkustannukset katettiin siten, että enimmäisasumismenoja ei korotettu vuoden 2017 alussa. Lisäksi kuntaryhmien 3 ja 4 enimmäisasumismenoja leikattiin 5 %.

Yleisen asumistuen ruokakuntakohtaisuus toi opiskelijoille haasteita yhdessä asumisen ja avoliiton selvittämiseen sekä kiristi asumisen tuen tarveharkintaa, koska myös muiden ruokakunnan jäsenten tulot vaikuttavat asumistuen määrään.

Suurin ero opintotuen ja yleisen asumistuen tulokäsitteissä on se, että opintotuessa tuloja tarkastellaan jälkikäteen verottajan tietojen perusteella, kun taas yleisessä asumistuessa tulot määritellään tuen myöntö- tai tarkistushetken mukaan. Yleisessä asumistuessa tulot arvioidaan jatkuvina tuloina tai keskiarvotulona. Yleisessä asumistuessa ei ole käytössä samanlaista vuositulomallia kuin opintotuessa, joten tulojen muutoksista on ilmoitettava välittömästi. Lisäksi asumistuessa otetaan huomioon ruokakunnan kaikkien jäsenten yhteenlasketut bruttotulot. Asumislisä puolestaan oli henkilökohtainen tuki.

Opintotuen asumislisää maksettiin vain opiskelukuukausilta. Yleisessä asumistuessa tällaista rajoitusta ei ole, vaan lainmuutoksen jälkeen opiskelijat saavat tukea myös kesäkuukausien ajalta, jos tuen saamisen edellytykset täyttyvät.

Asumislisää sai noin 195 000 opiskelijaa. Lakia valmisteltaessa arvioitiin, että tuen määrä suurenee 110 000 opiskelijalla ja pienenee 20 000 opiskelijalla. Lisäksi arvioitiin, että asumistuki loppuu kokonaan 42 000 opiskelijalta. Uudistus paransi erityisesti yksinasuvien opiskelijoiden asemaa.

Opintotuen asumislisän maksaminen loppui lähes kokonaan 1.8.2017 lukien. Asumislisän maksaminen jatkuu kuitenkin edelleen tietyillä pienillä ryhmillä eli ulkomailla opiskelevilla, Suomessa kansanopistoissa maksullisella linjalla opiskelevilla ja oppilaitoksen asuntolassa asuvilla sekä ahvenanmaalaisilla opiskelijoilla ja Ahvenanmaalle muuttavilla opiskelijoilla.

Lainmuutos sai huomattavaa medianäkyvyyttä. Ruokakunnan sekä avoliiton selvittäminen ovat odotetusti herättäneet huomiota sekä mediassa että asiakkaissa. Lainmuutos ja sen vaikutukset olivat esillä myös valtuutettujen kokouksessa lokakuussa.

Kela on antanut aktiivisesti tietoa siitä, mikä vaikutus erilaisilla vuokrasopimuksilla on ruokakunnan määräytymiseen ja miten avoliittoasia tulisi selvittää. Avoliiton selvittämisestä laadittiin jo keväällä 2017 tasa-arvoisen avioliittolain voimaantulon yhteydessä kaikille etuuksille yhteinen ohje. Myös kela.fi-sivustolla panostettiin tiedottamiseen ja tehtiin opiskelijoille oma osionsa yleisestä asumistuesta.

Keväällä 2017 rakennettiin myös Kelan ensimmäinen chattirobotti. Chattirobotti oli Kelassa kokonaan uudentyyppinen palvelu. Kesäkuusta lokakuun loppuun asti kestäneen kokeilun aikana robotti vastasi kysymyksiin, jotka liittyivät opiskelijoiden siirtymiseen yleisen asumistuen saajiksi. Opiskelijat kävivät kokeilemassa chattirobottia noin 20 000 kertaa. Chattirobotti vastasi opiskelijoiden tarpeeseen saada palvelua helposti ja nopeasti ympäri vuorokauden.

Lainmuutoksen vaikutuksesta muun muassa yleisen asumistukeen liittyvän ruokakunta-käsitteen haasteellisuus on noussut esille, ja sen uudelleenmäärittelyä selvitetään parhaillaan Kelan ja ministeriön yhteistyönä.

Uudistuksella arvioitiin olevan myös välillisiä vaikutuksia asuntomarkkinoihin ja opiskelijoiden käyttäytymiseen. Näitä vaikutuksia on tässä vaiheessa vielä vaikea arvioida.

Opiskelijoiden siirtyminen yleiseen asumistukeen toi asumistuen piiriin noin 150 000 uutta etuudensaajaa. Lainmuutoksen haasteellisesta ajankohdasta huolimatta hakemukset käsiteltiin ripeästi. Osa hakemuksista käsiteltiin jopa tavoiteaikaa nopeammin.

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muutostarpeet

Valtuutettujen työvaliokunta keskusteli 7.4.2017 kokouksessaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) muutostarpeista ja päätti, että valtuutetut jatkavat niiden käsittelyä heti syyskauden alkaessa. Kelan johto sai toimeksiannon valmistella koosteen jo esillä olleista muutostarpeista.

Kooste esiteltiin valtuutettujen yleiskokouksessa 12.9.2017. Koostetta valmisteltaessa nousi esille uusia muutostarpeita, jotka liittyvät Kelan toimintaympäristön kehitysnäkymiin. Näiden todettiin kuitenkin vaativan perusteellisempaa selvittelyä ja valmistelua.

Valtuutetut hyväksyivät saamansa selvityksen pohjalta lausuman, jonka mukaan he pitävät välttämättömänä, että hallitus toisi ripeästi eduskunnan käsiteltäväksi esityksen Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muutoksista. Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia on syytä päivittää, jotta se mahdollistaisi Kelan toiminnan kehittämisen ja uudistamisen. Lisäksi valtuutetut toteusivat, että selvitystyötä lain muiden muutostarpeiden osalta tulee jatkaa.

Muutosesitykset perusteluineen toimitettiin sosiaali- ja terveysministeriölle lokakuussa 2017. Ministeriöstä saadun tiedon mukaan se tulee antamaan syksyllä 2018 eduskunnalle esityksen Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muutoksista, jotka ovat välttämättömiä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa. Tässä yhteydessä on mahdollisesti toteutettavissa muitakin muutoksia lakiin.

Syksyn 2017 aikana valtuutettujen työvaliokunnassa keskusteltiin ulkopuolisen asiantuntijatyöryhmän asettamisesta arvioimaan laajemmin Kelaan liittyvää lainsäädäntöä. Yleiskokous valtuutti 21.11.2017 työvaliokunnan valmistelemaan asiaa.

Työvaliokunnan valmistelun pohjalta Kelan valtuutetut asettivat 20.2.2018 kokouksessaan ulkopuolisen asiantuntijaryhmän selvittämään Kelaan liittyvää lainsäädäntöä sekä Kelan valvontaa, asemaa ja toimivaltasuhteita. Ryhmän työskentelyaika on 1.3.2018–31.8.2018.

Riskienhallinta

Riskienhallinta ja sen sisältämä sisäinen valvonta on kiinteä osa Kelan johtamisjärjestelmää ja päivittäistä toimintaa. Riskienhallinnan tehtävänä on varmistaa, etteivät Kelan hallittavissa olevat riskit vaaranna Kelan perustehtävän tai strategisten tai operatiivisten tavoitteiden toteutumista. Riskienhallinnalla varmistetaan myös hyvän hallintotavan toteutuminen.

Pääjohtaja valmistelee vuosittain strategian valmistelun yhteydessä Kelan riskienhallintasuunnitelman osana toiminta- ja taloussuunnitelmaa. Hallitus päättää Kelan toiminta- ja taloussuunnitelmasta.

Kelan kuusi tulosityksikköä tekevät vuosittain omat riskienhallintasuunnitelmansa ja raportoivat tulosityksikkönsä riskienhallinnan tilanteesta neljännesvuosittain Kelan laajennetulle johtoryhmälle. Pääjohtaja raportoi säännöllisesti hallitukselle Kelan riskien tilanteesta ja riskienhallinnan toteumasta.

Kokonaisvastuu Kelan riskienhallinnasta on pääjohtajalla. Muut johtajat vastaavat riskienhallinnasta vastuutoimialoillaan. Kaikki tulosityksiköt ja niiden esimiehet vastaavat oman vastuualueensa riskienhallinnasta ja raportoinnista. Lisäksi jokainen toimihenkilö huolehtii riskienhallinnasta omassa tehtävässään. Sisäinen tarkastus vastaa riskienhallinnan toimivuuden ja laadun arvioinnista.

Kelan riskienhallintakyvyn vahvistamisen toimenpiteet käynnistettiin syksyllä 2017, ja asiaa on esitelty Kelan valtuutetuille kokouksissa 12.9.2017 ja 12.12.2017. Taustalla riskienhallinnan

kyvyn vahvistamiselle ovat suositukset riskienhallinnan kehittämiseksi, jotka nostettiin esille perustoimeentulotuen siirtoa ja toimeenpanoa koskeneessa sisäisessä ja ulkoisessa arvioissa. Toimenpiteiden myötä kyky hallita riskejä varmistetaan usealla osa-alueella. Toimenpiteet painottuvat vuoden 2018 alkupuolelle, mutta osa toimenpiteistä on luonteeltaan jatkuvampia.

Yhtenä osa-alueena on riskienhallinnan kokonaiskuvan selkeys sekä riskienhallinnan tiivis integrointi toiminnan ja muutosten johtamiseen. Keskeisiä toimenpiteitä tällä osa-alueella ovat riskienhallinnan kokonaisuuden kattava dokumentointi, johtamisjärjestelmän kuvausten tämentäminen riskienhallinnan osalta sekä riskienhallinnan ja toimintaympäristön muutosten ennakoinnin tiivis kytkentä tulosohtauksen menettelytapoihin. Kyky hallita riskejä varmistetaan myös ajantasaisen tilannekuvan muodostamista tukevalla yhteistyö- ja raportointimallilla, jonka osalta tiivistetään riskienhallinnan vuoropuhelua ja seurantaan tulosityksiköiden kesken sekä kehitetään riskienhallinnan raportointimallia ja sen kattavuutta.

Riskienhallinnan osaaminen varmistetaan tunnistamalla riskienhallinnan osaamisvaatimuksia, laatimalla koulutussuunnitelma ja päivittämällä koulutustarjontaa. Riskienhallintakulttuuria ja sisäistä yhteistyötä vahvistetaan etenkin Kelan riskienhallintaverkoston kautta lisäämällä riskienhallintaan liittyvää tietoisuutta, vahvistamalla yhteisiä käytäntöjä ja hyödyntämällä uusia työvälineitä. Hyviä käytäntöjä haetaan myös ulkoisten benchmarking-tapaamisten kautta sekä osallistumalla säännöllisesti ulkoisten verkostojen toimintaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja Kela

Vuoden 2017 alussa Kelassa oli tarkentunut visio siitä, miten se voisi tukea valtakunnallisena toimijana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta (sote-uudistusta). Vuoden aikana visiota on viety aktiivisesti eteenpäin. Alkuvuonna Kela pääsi mukaan sosiaali- ja terveystministeriön perustamiin työryhmiin, joissa uudistusta valmisteltiin kansallisella tasolla. Sote-uudistukseen liittyi monta työryhmää kokonaisarkkitehtuurista maakuntarahoitukseen sekä matkoista, sairaanhoitovakuutukseen ja monikanavarahoitukseen. Kelalaiset olivat aktiivisesti mukana näissä työryhmissä ja toivat niihin arvokasta valtakunnallisen tason toimijan osaamista.

Suomen hallituksen puoliväliriihessä tehtiin päätös, jossa Kela sai ison roolin valinnanvapauden pilotteihin liittyvien tietojärjestelmien rakentajana. Lisäksi hallitus päätti, että pitää selvittää Kelan kehittämien ja tuottamien kansallisten sote-tietopalveluiden yhtiöittämistä erilliseen Kela-konserniin kuuluvaan yhtiöön. Kelan hallitus päätti kesäkuussa yhtiöittämisen ja sen eri vaihtoehtojen selvittämisen käynnistämisestä. Selvitystyö jatkui koko loppuvuoden ajan.

Kesän aikana valtioneuvosto teki periaatepäätöksen, jossa linjattiin eri sote-toimijoiden roolit ja tehtävät. Kelan tehtäväksi tuli tuottaa yhtenäispolitiikan mukaiset pakolliset järjestelmät sosiaali- ja terveystministeriön ohjauksessa. Kelan tietojärjestelmätyöhön organisoitumista val-

misteltiin kesän aikana, ja alkusyksystä käynnistyi tietojärjestelmäprojektien työ. Syksyllä sosiaali- ja terveysministeriö sekä Kela solmivat sopimuksen sote-uudistuksen tietojärjestelmien suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Moni kelalainen osallistui valinnanvapauslakiluonnoksen kommentointiin sekä keväällä että loppuvuodesta. Kela antoi oman lausuntonsa lakiluonnoksesta.

Vuoden aikana on verkostoiduttu aktiivisesti ja käyty keskustelua eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa sote-uudistukseen liittyvistä asioista. Kela on hakenut aktiivisesti rooliaan myös asiakkaan ohjauksen ja neuvonnan kokonaisuudessa sekä laajasti palvelujen tarpeessa olevien asiakkaiden palvelujen ja etuuksien kokonaisvaltaisessa hallinnassa siten, että Kelan etuudet tarkistettaisiin asiakassuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Maaliskuun kokouksessaan valtuutetut kävivät läpi Kelan havaintoja uudistuksen etenemisjärjestyksestä ja kuvausta Kelan sote-palveluvisiosta. Kesäkuun kokouksessa käytiin läpi Kelan ICT-palveluita ja niiden roolia soten valinnanvapauspalveluissa.

Tilintarkastajat

Tilintarkastajat toimivat valtuutettujen apuna valvonta- ja tarkastustoiminnassa. Tilintarkastajat pitivät vuositilintarkastuksen lisäksi neljä tarkastuskokousta. KHT-tilintarkastaja teki jatkuvaa valvontatilintarkastusta. KHT-tilintarkastaja antoi neljännesvuosittain valvontatilintarkastuskertomuksen valtuutetuille ja tilintarkastajille.

Valtuutettujen valitsemina tilintarkastajina ovat toimineet puheenjohtaja KHT, JHT Piia-Tuulia Rauhala (varalla toimitusjohtaja, KHT Eero Prepula), varapuheenjohtaja kansanedustaja Eeva-Maria Maijala (kansanedustaja Olavi Ala-Nissilä), kansanedustaja Antti Kurvinen (kansanedustaja Heli Järvinen), kansanedustaja Toimi Kankaanniemi (kansanedustaja Kimmo Kivelä), kansanedustaja Martti Mölsä (kansanedustaja Wille Rydman), kansanedustaja Antti Häkkänen 22.5.2017 asti ja kansanedustaja Sanna Lauslahti 23.5.2017 alkaen (kansanedustaja Sari Multala), kansanedustaja Riitta Myller (kansanedustaja Suna Kymäläinen) sekä KHT, JHT Ulla-Maija Tuomela (KHT, JHT Ari Lehto). Tilintarkastajien sihteerinä on toiminut lakiasiainpäällikkö Leena Uikkanen.

Tilinpäätös ja vastuuvapaus

Valtuutetut vahvistivat 8.5.2018 vuoden 2017 **tilinpäätöksen** ja myönsivät Kelan hallitukselle **vastuuvapauden** vuodelta 2017. Valtuutettujen yleiskokousten pöytäkirjat on saatettu tilintarkastajien ja hallituksen tietoon.

Liitteet

Liitteinä ovat luettelot valtuutetuista ja varavaltuutetuista (*liite 1*), tilintarkastuskertomus (*liite 2*), Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös (*liite 3*) sekä katsaus Kelan tutkimustyön keskeisistä tuloksista ja havainnoista vuonna 2017 (*liite 4*).

Liitteenä 3 oleva Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös sisältää tarkemmat tiedot Kelan hallinnosta, toiminnasta ja taloudesta vuodelta 2017.

Helsingissä 5. kesäkuuta 2018

Sari Sarkomaa
Outi Alanko-Kahiluoto
Ritva Elomaa
Hannakaisa Heikkinen
Niilo Keränen
Anneli Kiljunen
Jaana Laitinen-Pesola
Anne Louhelainen
Leena Meri
Kristiina Salonen
Eero Suutari
Martti Talja

Valtuutetut 1.1.-31.12.2017

Sarkomaa, Sari, kansanedustaja (puheenjohtaja)

varajäsen: Lehti, Eero, kansanedustaja

Keränen, Niilo, kansanedustaja (varapuheenjohtaja)

Rantakangas, Antti, kansanedustaja

Alanko-Kahiluoto, Outi, kansanedustaja

Yanar, Ozan, kansanedustaja

Elomaa, Ritva, kansanedustaja

Niikko, Mika, kansanedustaja

Heikkinen, Hannakaisa, kansanedustaja

Hakanen, Pertti, kansanedustaja

Kiljunen, Anneli, kansanedustaja

Nurminen, Ilmari, kansanedustaja

Laitinen-Pesola, Jaana, kansanedustaja

Raassina, Sari, kansanedustaja

Louhelainen, Anne, kansanedustaja

Mäkelä, Jani, kansanedustaja

Meri, Leena, kansanedustaja

Saarakkala, Vesa-Matti, kansanedustaja

Salonen, Kristiina, kansanedustaja

Taavitsainen, Satu, kansanedustaja

Suutari, Eero, kansanedustaja

Talvitie, Mari-Leena, kansanedustaja

Talja, Martti, kansanedustaja

Katainen, Elsi, kansanedustaja

Tilintarkastuskertomus

Kansaneläkelaitoksen valtuutetuille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kansaneläkelaitoksen (y-tunnus 0246246-0) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää Kansaneläkelaitoksen taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot sekä omakatteisina rahastoina käsiteltyjen Eläkevastuurahaston ja Palvelurahaston taseen ja tuloslaskelman.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhteisön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa. Olemme riippumattomia yhteisöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsittelemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Kansaneläkelaitoksen valvontatilintarkastuksesta on huolehtinut tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy vastuullisena tilintarkastajanaan allekirjoittanut Ulla-Maija Tuomela, KHT, JHT.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhteisön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhteisö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhteisön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä yhteisön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhteisö pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 26. huhtikuuta 2018

Piia-Tuulia Rauhala
KHT, JHT, puheenjohtaja

Eeva-Maria Maijala

Antti Kurvinen

Toimi Kankaanniemi

Mia Laiho

Martti Mölsä

Riitta Myller

Ulla-Maija Tuomela
KHT, JHT

Pääjohtajan katsaus

Kela täytti viime vuonna 80 vuotta. Juhlavuotta voi tarkastella monesta näkökulmasta. Itsenäisen Suomen 100. vuosi oli Kelassa haastava, mutta myös nopean kehittymisen ja uusien avauksien vuosi.

Perustoimeentulotuki on nyt ollut Kelan hoidettavana yli vuoden. Siirron alkukuukaudet olivat vaikeita. Henkilöstön määrä oli alimitoitettu, ja asiakaspalvelu ruuhkautui. Etuuskäsittely ylitti lakisääteisen käsittelyajan. Kelan hallitus myönsi vuoden ensimmäisessä kokouksessaan lisää resursseja uusien työntekijöiden palkkaamiseen. Kelalaiset joustivat ja tekivät runsaasti ylityöitä. Suuri kiitos vielä kertaalleen kelalaisille julkisen paineen alla tehdystä hyvästä työstä.

Viimeisten kymmenen kuukauden aikana perustoimeentulotuki on käsitelty ja maksettu asiakkaille yhdenmukaisemmin ja keskimääräisesti nopeammin kuin aiemmin kunnissa. Yli puolet perustoimeentulotuen hakijoista on siirtynyt hakemaan tukensa verkossa. Yhteistyötä kuntien kanssa on kehitetty siirron valmisteluvaiheesta lähtien. Useilla paikkakunnilla on päädytty ratkaisuun, jossa Kelan työntekijä menee kunnan sosiaalitoimeen tai kunnan työntekijä tulee Kelan palvelupisteeseen. Yhteistyön kehittäminen sosiaalityön kanssa, verkko- ja Skype-yhteydenottojen lisääminen, yhteiset hankkeet ja yhteistyötilat ovat myös vuoden 2018 painopisteitä.

Strateginen työ eteni, kun Kelan hallitus tarkensi Kelan strategiaa 2017 kesäkuussa. Kelan visio päivitettiin muotoon ”Palvelujen edelläkävijänä luomme hyvinvointia ja oman elämän hallintakykyä”. Visio korostaa hyvinvoinnin rakentamista toimivilla sosiaaliturvan palveluilla. Haluamme, että palvelumme ovat vaikuttavia ja tukevat asiakkaan omaa itsenäistä selviytymistä. Entistä tärkeämpänä pidän sanaa *edelläkävijä*. Kelan on kehityttävä ja kehitettävä rohkeasti.

Tärkeä askel strategisessa muutostyössä ovat Kelan kolme kehittämisohjelmaa, jotka ovat Erinomainen asiakaskokemus, Tiedosta palvelua ja Vaikuttavuutta yhteiskuntaan ja työhömmme. Kehittäminen alkoi neljän muutosteeman avulla. Teemat ovat lainsäädännön vaikuttavuus, lähestyvä maakunta- ja soteuudistus, paljon mahdollisuuksia avaava digitalisaatio sekä omaan toimintaamme keskittyvä työkuultuurin uudistaminen. Syksyyn 2017 mennessä jokaiselle teemalle nimitettiin muutosjohtaja, joka vauhdittaa muutosta ja tekee työtä rohkeasti yhdessä kelalaisten, ulkoisten kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Kelan pitää kehittyä entistä tiiviimässä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Sitä kuvaa hyvin 80-vuotisjuhlavuotemme tunnuskause *Hyvinvointi syntyy yhdessä*.

Kela haluaa auttaa maakunta- ja soteuudistusta onnistumaan. Kelassa on tehty valmistelutyötä ministeriöiden valmisteluryhmistä aina konkreettiseen tietojärjestelmätyöhön asti. Tehtävämme annetun valinnanvapauden tietojärjestelmän rakentaminen on hyvässä vauhdissa, ja uusia avauksia esimerkiksi Kelan roolista soten yleisneuvonnassa on tehty. Maakunta- ja

soteuudistus näkyy Kelassa myös suhteessa ICT-palveluihin. Kelassa käynnistettiin viime vuoden lopulla ICT-palveluiden järjestäminen palvelukeskukseksi, mikä mahdollistaa myös yhtiöittämisen. Valmistelun tulokset esitellään Kelan hallitukselle toukokuussa 2018.

Yhteistyö valtuutettujen, hallituksen, neuvottelukuntien ja tilintarkastajien kanssa on sujunut hyvässä yhteistyössä. Toimielimissä on kattava edustus yhteiskunnallista osaamista ja monipuolista ammattitaitoa, jota pääsemme hyödyntämään Kelan tulevaisuuden rakentamisessa.

Kelan työn tulee olla läpinäkyvää, avointa ja vastuullista. Olemme viime vuoden aikana uudistaneet Kelan eettiset ohjeet, hallituksen työskentelyohjeet sekä tehneet muutosesityksiä Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin ja asetukseen. Kestävän kehityksen ohjelma on päivitetty vastuullisuussuunnitelmaksi. Kelan ensimmäinen vastuullisuusraportti on osa tätä toimintakertomusta.

Elli Aaltonen

Kela lyhyesti

Elämässä mukana – muutoksissa tukena

Kansaneläkelaitos (Kela) huolehtii Suomessa asuvien ja monien ulkomailla asuvien suomalaisten sosiaaliturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat esimerkiksi lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, perustoimeentulotuki, opintotuki, vammaisetuudet ja vähimmäiseläkkeet.

Kela haluaa palvella. Vuosittain asiakkaamme saavat palvelua Kelan palvelupisteissä 2,5 milj. kertaa ja puhelinpalvelussa 1,8 milj. kertaa. Neuvomme asiakkaitamme myös sosiaalisessa mediassa. Etuushakemusten ratkaiseminen on hajautettu vakuutuspiireissä toimiviin ratkaisukeskuksiin.

Kela toimii eduskunnan valvonnassa. Sen hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsemat 12 valtuutettua ja heidän valitsemansa 8 tilintarkastajaa. Laitoksen toimintaa johtaa ja kehittää 10-jäseninen hallitus. Kelan toiminta-ajatus on se, että Kela turvaa väestön toimeentuloa, edistää terveyttä ja tukee itsenäistä selviytymistä.

Kelan arvot ovat ihmistä arvostava, osaava, yhteistyökykyinen ja uudistuva.

Kelan organisaatio

Kela vuonna 2017 – äitiyspakkauksen nimiäänestyksestä tuli Kelan juhluvuoden somehitti

80-vuotisjuhlavuosi oli Kelalle niin juhlava kuin haastavakin. Vuoden aikana käynnistettiin merkittäviä hankkeita, joiden vaikutus ulottuu seuraavalle vuosikymmenelle asti.

Perustulokokeilu käynnistyi vuoden 2017 alussa. Vuonna 2016 Kela valittiin perustulokokeilun järjestäjäksi. Perustulokokeilulla pohjustetaan hallituksen käynnistämää sosiaaliturvan kokonaisuudistusta. Kokeilun suunnittelussa hyödynnettiin Kelan tietopohjaa sekä mikrosimuloinnin ja sosiaaliturvan osaamista. Vaikka kokeilu toteutui Kelan alkuperäistä ehdotusta suppeampana, hanke on urauurtava esimerkki uudeltaisesta kokeilukulttuurista. Se herätti myös laajasti huomiota ympäri maailmaa. Kansainvälisiä yhteydenottoja tulee Kelaan viikoittain.

Perustoimeentulotuen siirto Kelaan oli yksi vuoden suurimmista hankkeista. Alussa Kelan palvelupisteet ruuhkautuivat ja etuuskäsittely viivästyi. Lakisääteiseen käsittelyaikaan päästiin kuitenkin kevään aikana. Vuoden loppuun mennessä päästiin siirron tärkeimpään tavoitteeseen: perustoimeentulotuen hakeminen on nyt yhdenvertaista kaikille, kun toimeentulotuen myöntämisen kriteerit ovat samat kaikkialla Suomessa. Jo yli 60 % hakijoista hakee tukensa verkossa.

Kelan etuusmenot kasvoivat vuoden 2017 aikana. Toimintakulujen osuus oli 3,1 % etuusrahastojen kokonaiskuluista. Asumistukien määrän kasvu hidastui vuoden aikana, mikä kertoo taloustilanteen parantumisesta. Maksettujen asumistukien määrä kasvoi kuitenkin 4 % edellisvuodesta.

Juhluvuoden aikana toteutettiin useita viestinnällisiä kampanjoita. Yksi suosituimmista oli yleisölle avoin äänestys äitiyspakkauksen nimestä. Äänestykseen saatiin yhteensä 29 679 ehdotusta, mutta suosituimmaksi osoittautui silti pakkauksen vanha nimi. Ehdotukset luovutettiin peruspalveluministeri Annika Saarikolle. Ministeri Saarikon mukaan pakkauksen nimeä ei muuteta.

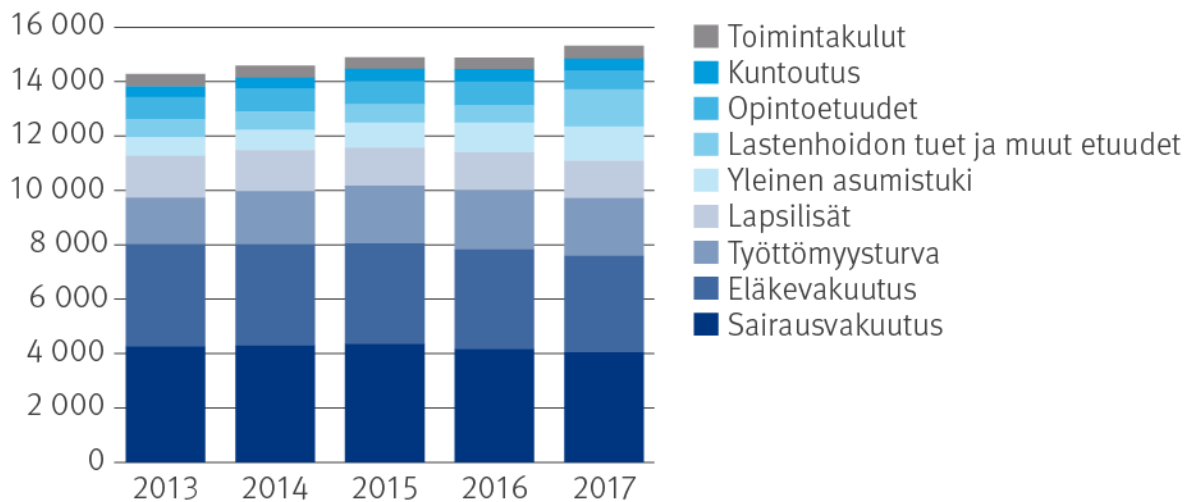
Kelan tutkijat kokosivat blogissaan listan kymmenestä tärkeimmästä sosiaalietuudesta, jotka rakensivat suomalaista hyvinvointivaltiota. Etuuksista tehdyt artikkelit ja videot keräsivät Facebookissa, Instagramissa ja Twitterissä yhteensä 1,76 milj. näyttöä. Erityisen paljon kiinnosti sarjan ensimmäinen video, joka käsitteli köyhäinhoitolakia.

Viestinnällisesti huomiota herätti myös Kelan linjaus sukupuolineutraaleista tittleistä ja termeistä. Sen mukaan esimerkiksi Kelan lakimiehet ovat jatkossa juristeja. Sosiaalivakuutus sai kunniamaininnan Aikakauslehtien Liiton järjestämässä kisassa. Sosiaalivakuutus kilpaili tällä kertaa paras ulkoasu -kategoriassa.

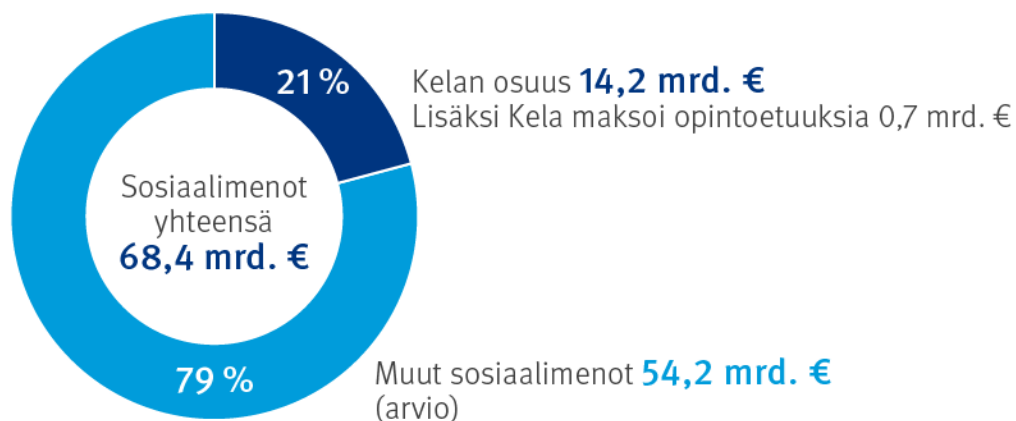
Vuoden aikana tapahtui muutamia merkittäviä henkilövaihdoksia. Elli Aaltonen aloitti vuoden 2017 alussa Kelan pääjohtajana. Kelan strategiaa edistämään valittiin vuoden aikana neljä muutosjohtajaa, jotka aloittivat työnsä vuoden 2017 aikana. Katri-Leena Launis vastaa digitalisaation edistämisestä, Tuula Soukkanen vie eteenpäin toimintakulttuurin ja toimintatapojen kehittämistä, Tomi Ståhlin tehtävänä on palvelujen ja etuuksien vaikuttavuuden arviointi ja sen kehittäminen ja Marjukka Turunen johtaa valmistautumista sote-uudistukseen. Juhani Rantamäki jäi eläkkeelle Esikuntapalvelujen tulosityksikön johtajan tehtävistä. Tuomo Lämsä jäi eläkkeelle sisäisen tarkastuksen päällikön tehtävästä ja Eeva Uusi-Autti nimitettiin hänen tilalleen.

Kelan etuudet ja toimintakulut 2013–2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

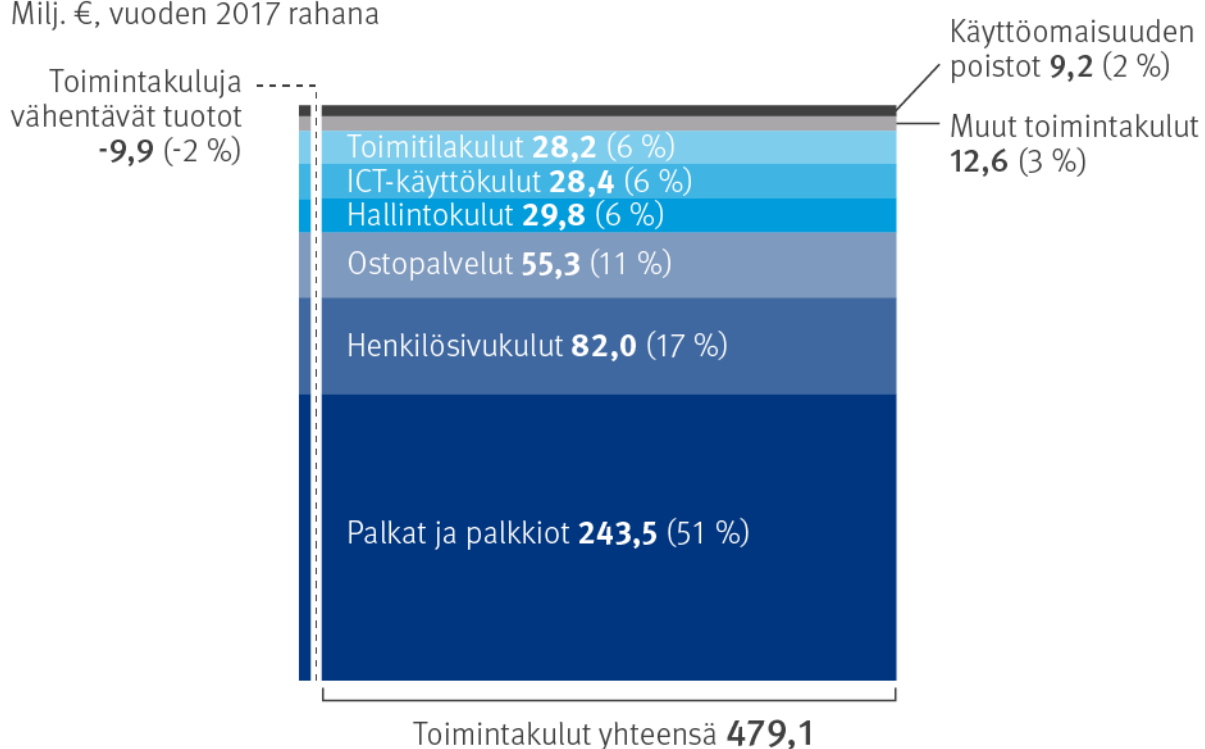

Kelan osuus sosiaalimenoista vuonna 2017

Toimintakulujen jakautuminen vuonna 2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

Toimintatietoja Kelasta	2017	2016	2015	2014	2013
Kokonaiskulut, mrd. €	15,3	14,8	14,7	14,5	14,0
Etuuskulut, mrd. €	14,8	14,3	14,3	14,0	13,6
Toimintakulut/ kokonaiskulut, %	3,1	2,9	2,9	3,0	3,2
Etuuskulut/asukas, €/v	2 691	2 606	2 607	2 561	2 486
Henkilöstö 31.12.	7 226	6 686	5 968	6 008	6 108

Toimintaympäristön muutokset heijastuvat Kelan tulevaisuuteen

Kela vastaa nyt kaikkien merkittävien perusturvaetuuksien hoidosta. Suomalaisen yhteiskunnan muutokset ja haasteet vaikuttavat myös Kelan etuuksiin ja toimintaan.

Keskipitkällä aikavälillä sosiaaliturvan suurimmat haasteet liittyvät talous- ja työllisyyskehitykseen sekä siitä johtuvaan paineeseen pienentää julkisia menoja. Kansainvälistä taloudellista ja poliittista kehitystä on vaikea ennakoida. Koska Suomi on pieni ja avoin talous, kansainväliset kriisit ja talouden suhdanteet vaikuttavat suoraan maamme talousnäkyymiin.

Suomen valtiontalous on ollut vuodesta 2009 alijäämäinen. Kuntataloudessa alijäämä on jatkunut jo vuodesta 2001. Vuonna 2017 talous kasvoi nopeasti, ja kasvun on ennustettu jatkuvan lähivuosina, tosin ehkä heikompana kuin 2017. Vaikka työttömyyden kasvu taittui jo vuonna 2016, pitkäaikaistyöttömyys on edelleenkin suurta. Pulmana on se, että Suomessa on samanaikaisesti paljon avoimia työpaikkoja ja suuri työttömyysaste. Tilanne johtuu osaamisvajeesta ja siitä, etteivät työttömät siirry riittävällä tavalla paikkakunnille, joissa on työtä. Lisäksi tilanne johtuu sosiaaliturvaan liittyvistä kannustinongelmista, joiden ratkaisemiseksi kokeillaan perustuloa ja osallistavaa sosiaalipolitiikkaa. Vuoden 2018 alussa tuli voimaan aktiivimalli, johon sisältyy aiempaa enemmän velvoitteita työttömyysturvan saajille.

Julkisen talouden sopeuttamistoimet ovat johtaneet tuntuviin sosiaaliturvan leikkauksiin ja rakenteellisiin muutoksiin. Kuntatalouden leikkauksia on hoidettu siirtämällä kuntien tehtäviä valtion hoidettavaksi.

Vuoden 2017 alusta perustoimeentulotuki siirtyi Kelan hoidettavaksi. Uudistus lisää ihmisten yhdenvertaisuutta ja mahdollistaa erilaisten perusturvaetuuksien yhdenmukaistamisen.

Kääntöpuolena voi olla etuusmenojen kasvu. Vuonna 2017 Kela maksoi perustoimeentulotukea 722 milj. euroa ja teki 1,7 milj. ratkaisua. Perustoimeentulotuen vuoksi Kelan palvelupisteiden asiakaspalvelusuoritteet, skannaus, postinkäsittely ja indeksointi kasvoivat kolmanneksella. Toimeentulotukimenot sekä ratkaisujen ja asiakaspalvelusuoritteiden määrät vakiintunevat lähivuosina. Toisaalta talouskehityksen paraneminen saattaa vähentää toimeentulotuen tarvetta.

Leikkauksia ja rakenteellisia uudistuksia

Osa valtiontalouden sopeuttamis- ja säästötoimenpiteistä on kohdistunut myös Kelaan. Kelan toimintamenoja pienennettiin vuosina 2015–2016. Vuonna 2017 toimintakulut kuitenkin taas kasvoivat erityisesti toimeentulotuen takia.

Sekä leikkaukset että rakenteelliset uudistukset tarkoittavat muutoksia lainsäädäntöön. Suurimmat muutokset tulevat todennäköisesti sote-uudistuksen vuoksi. Sote-uudistus ja pyrkimys yksikanavaiseseen rahoitusjärjestelmään saattavat vaikuttaa Kelan hoitamiin sairausperusteisiin korvausjärjestelmiin. Myös kuntoutusetuudet ja matkakorvausjärjestelmä saattavat muuttua.

Alustavien linjausten mukaan osa matkakorvauksista siirtyy maakuntien rahoitettavaksi vuoden 2019 alusta. Opiskelijaterveydenhuollon järjestäminen tulisi Kelan vastuulle vuonna 2020, ja vuoden 2022 alusta yksityisen terveydenhuollon sairaanhoitokorvaukset lakkautettaisiin ja korvattaisiin suoran valinnan palvelukokonaisuuksilla sekä asiakas- ja maksuseteleillä.

Nykyisin sairaanhoitovakuutuksen menot rahoitetaan valtion osuudella ja vakuutettujen sairaanhoitomaksulla. Vuonna 2016 valtion osuus oli 44,9 % ja vakuutettujen sairaanhoitomaksun osuus 55,1 %. Kilpailukyky sopimuksen myötä rahoitusosuudet muuttuivat siten, että valtion osuus suurenee ja vakuutettujen sairaanhoitomaksun osuus pienenee.

Laskelmien mukaan vuodesta 2020 lähtien valtion osuus sairaanhoitovakuutuksesta on 70 % ja vakuutettujen 30 %.

Kela osallistuu jo nyt joihinkin sote-pilotointeihin. Valtakunnallisena toimijana Kela tarjoutuu osallistumaan sote-uudistuksen toimeenpanoon ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseen. Kelalla on edellytykset vastata valtakunnallisen maksuliikenteen hallinnoinnista ja teknisestä toteutuksesta. Kelan valtakunnallisia tietojärjestelmiä tulisi hyödyntää, jotta päästään kustannustehokkaaseen lopputulokseen. Kelan vahvuutena on Kanta-palveluiden toimivuuden lisäksi valtakunnallinen ja kansainvälinen tiedonhallinta terveysperusteisissa etuuksissa ja palveluissa. Kustannus- ja toimintatiedot ovat saatavissa kaikista etuuksista lähes reaaliaikaisina.

Rakenteellisia uudistuksia tehdään jatkuvasti. Yleisen asumistuen menot ovat kasvaneet vuodesta 2014 vuoteen 2017 yli 500 milj. eurolla. Menoja ovat lisänneet erityisesti vuoden 2015 uusi asumistukilaki, 300 euron ansiotulovähennys, työttömien määrän kasvu, asumiskustannusten kasvu sekä viimeksi tuoreimpana opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen saajiksi syksyllä 2017.

Huhtikuussa 2017 työnantajille alettiin maksaa kertakorvausta vanhemmuudesta johtuvista perhevapaakustannuksista. Vuotuiset kulut ovat arviolta 46 milj. euroa. Uudistuksen alkamisvuonna 2017 kulut olivat 15,7 milj. euroa.

Säästöjä kohdistettiin 2016 ja 2017 erityisesti lääkkeiden, lääkärinpalkkioiden, hammashoidon, tutkimuksen, hoidon ja matkojen korvauksiin sekä opintotukeen. Lisäksi säästöjä kohdistettiin muun muassa sairauspäivärahoihin ja vanhempainpäivärahoihin. Rakenteellisia muutoksia ja leikkauksia on tehty myös kuntoutusetuuksiin ja työttömyysturvaan.

Vuonna 2018 Kelan etuuskulut ovat arviolta 15,2 mrd. euroa. Vuonna 2018 kansaneläkeindeksiin sidotut etuudet jäädytettiin toimeentulotukea lukuun ottamatta. Toisaalta takuueläkkeeseen tehtiin tasokorotus vuoden 2018 alussa. Kansaneläkeindeksin pisteluku on jäädytetty vuoteen 2019 saakka. Asumistuen menojen kasvua hillitään leikkaamalla tukea vuosina 2016 – 2018. Opintotukeen tulee muutoksia, ja työttömyysturvassa tuetaan työn vastaanottamista ja yrittäjyyttä.

Vuodesta 2017 vuoteen 2018 Kelan kokonaismenot kasvavat arviolta 200 milj. euroa. Kasvua on muun muassa perustoimeentulotuen ja yleisen asumistuen menoissa siksi, että vuonna 2018 Kela maksaa ensimmäistä kertaa toimeentulotukea koko vuoden ajan ja opiskelijat ovat ensimmäistä kertaa koko vuoden yleisen asumistuen piirissä. Sen sijaan työttömyysturvan menot pienenevät, kun työttömien määrä pienenee. Perustoimeentulotuen menot ovat noin 840 milj. euroa vuonna 2018 ja asettunevat samalle tasolle seuraavinakin vuosina.

Kelan etuuksien merkitys kasvaa

Hallitusohjelman linjaukset vaikuttavat pidemmälläkin aikavälillä Kelan etuuksiin. Indeksijäädystysten, osin indeksisidonnaisuudesta luopumisten ja etuusleikkausten vaikutukset ovat yhteensä arviolta noin 750 milj. euroa vuonna 2018.

Uusi työeläkejärjestelmä tuli voimaan vuoden 2017 alusta. Vuoteen 2080 ulottuvien Kelan laskelmien mukaan eläkeuudistus kasvattaa Kelan etuusmenoja, mutta suhteutettuna bruttokansantuotteeseen menot pysyvät kuitenkin ennallaan. Laskelmat tarjoavat lähtökohdan esimerkiksi väestön ikääntymisen vaikutusten ja rahoituskysymysten tarkastelulle.

Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen suhde työeläkkeisiin sekä kansaneläkkeen ja takuueläkkeen välinen yhteys nousevat keskusteluun. Työsuhteiden mahdollinen hapertuminen ja haurastuminen lisäävät Kelan työttömyys- ja eläketurvan merkitystä köyhyyden ja syrjäytymisen estäjänä.

Osittaisena vastauksena köyhyyteen ja syrjäytymiseen pääministeri Juha Sipilän hallitus aloitti perustulokokeilun, joka ajoittuu vuosille 2017 ja 2018. Kela koordinoi kokeilua.

Sairausvakuutuksen merkitys perusterveydenhuollon rahoittajana on kasvanut 2000-luvulla. Työterveyshuolto korvaa yhä laajemmin työikäisten perusterveydenhuollon palveluita. Kasvukeskuksissa työterveyshuollon osuus perusterveydenhuollon menoista on jo yli kolmannes. Yksityislääkärikäyntien korvausmenot ovat pysyneet samalla tasolla jo usean vuoden ajan. Yksityisiä yleislääkäripalveluita käytti vähintään joka kymmenes.

Syrjäytymisen torjumiseen tarvitaan tutkimustietoa

Kela on mukana syrjäytymisen ehkäisyssä.

Huono-osaisuuden on todettu kasautuvan. TerveYTEEN, talouteen ja työhön liittyvät ongelmat pakkautuvat yhä useammin samoille henkilöille. Esimerkiksi työmarkkinatuen saajista yli 70 % kokee taloudellisen tilanteensa vaikeaksi, ja melkein joka toisella heistä on pysyvä vamma tai sairaus. Siitä seuraa köyhyyttä ja syrjäytymistä.

Työmarkkinatuen saajien keskeinen toimeentulon lähde ovat Kelan etuudet. Lähivuosien haaste on säilyttää perusturvaetuksien riittävä taso sekä kannustaa yrittämiseen ja työntekoon.

Meneillään on useita tutkimus- ja toimenpideohjelmiä, joilla syrjäytymisen mekanismeja selvitetään ja tarjotaan malleja syrjäytymis- ja terveysongelmien vähentämiseksi. Tutkittuun tietoon ja näyttöön perustuvat toimenpiteet otetaan entistä vahvemmin osaksi yhteiskunnallista päätöksentekoa.

Kela on keskeisesti mukana useimmissa näistä toimenpiteistä. Kelalla on edustus syrjäytymisen ehkäisemisen työryhmässä sekä perusturvan ja toimeliaisuuden työryhmässä. Lisäksi Kelan tutkimuksella on vahva panos Suomen Akatemian strategisessa tutkimuksessa, joka tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi.

Koveneva työelämä vaatii kuntoutuksen kehittämistä

Työelämän vaatimusten koventuminen ja varhaisten eläkereittien sulkeminen asettavat vaatimuksia kuntoutusjärjestelmälle. Kela on merkittävä kuntoutuksen järjestäjä sekä kuntoutuksen kehittäjä ja tutkija.

Kuntoutusjärjestelmän monimuotoisuus ja palvelujärjestelmien hajanaisuus vaikeuttavat oikean kuntoutustahon ja toimenpiteen löytymistä. Kuntoutuksen onnistumisessa tarvitaan julkisen terveydenhuollon, työterveyshuollon, Kelan, työeläkejärjestelmän sekä sosiaali- ja työvoimahallinnon parempaa yhteistyötä.

Sosiaali- ja terveystalvelujen rakenneuudistukset sekä kuntarakenteiden muutokset vaikuttavat kuntoutuspalvelujen kehittämiseen ja muuttavat palvelujen toteuttamista. Tässäkin tarvitaan laaja-alaista arviointia ja tutkimusta.

Tavoitteena selkeä ja tiivis perusturvaverkko

Perustoimeentulotuen siirto kunnilta Kelaan ei kaikin osin sujunut hyvin. Alkuvaiheessa toimeentulotuen saamisessa esiintyi kohtuuttomia viiveitä. Kun järjestelmät toimivat nyt paremmin, maksatuksessa voidaan pääsääntöisesti noudattaa määräaikoja. Haasteena on edelleenkin, miten hyvin ja kitkattomasti Kelan ja kuntien sosiaalityön välinen yhteys toimii. Siihenkin sote-uudistus tulee tuomaan mukaan uusia, vielä tuntemattomiakin elementtejä.

Perustoimeentulotuen siirron myötä Kela hoitaa nyt kaikki merkittävät perusturvaetuudet. Lähivuosien suuri sosiaalipoliittinen kysymys on se, missä määrin näitä eri järjestelmiä on mahdollista yhdistää vähemmän byrokraattiseksi ja tiiviimmäksi perusturvaverkoksi, joka olisi samalla myös työn vastaanottamisen kannalta kannustavampi kuin nykyinen järjestelmä.

Kela vastaa sote-uudistukseen liittyvän valinnanvapauden toteuttamisesta

Kelassa valmistauduttiin vuoden 2017 aikana ennakoivasti tuleviin lainsäädännön muutoksiin. Merkittävä osa valmistautumisesta liittyi maakuntauudistuksen vaikutusten selvittämiseen ja valinnanvapauden toteuttamiseen.

Kelan asiantuntijarooli on huomattava, kun sote-uudistusta varten luodaan ICT-järjestelmiä, toimintasuunnitelmia ja ohjeistusta. Kelassa käynnistettiin vuoden 2017 aikana maakuntien tarvitsemien sote-järjestelmien rakentaminen. Niiden avulla voidaan toteuttaa uudistukseen liittyvä valinnanvapaus.

Tietojärjestelmien rakentamisessa hyödynnetään Kelan toteuttamaa sairaanhoidon suorakorvausjärjestelmää, joka perustuu väestörekisteriin ja johon on jo liitetty suurin osa yksityisistä palveluntuottajista. Valinnanvapauden edellyttämä lähetepalvelu voidaan toteuttaa Kelan tuottamia Kanta-palveluja hyödyntämällä.

Sote- ja valinnanvapauslakien on tarkoitus tulla voimaan kesällä 2018. Valinnanvapauspilotit käynnistyvät heinäkuussa 2018. Yhdenvertaisen palvelun takaaminen on yksi uudistuksen keskeisimmistä tavoitteista. Kelassa voidaan ottaa oppia järjestelmien kehityksessä ja palvelujen suunnittelussa niin perustulokokeilun toteutuksesta kuin perustoimeentulotuen siirrosta.

Pilottivaiheessa Kela rakentaa tietojärjestelmän sote-keskuksen valintaa varten. Asiakas voi valita haluamansa yksityisen tai julkisen palveluntuottajan, kuten sote-keskuksen tai suun terveydenhuollon yksikön.

Kelan luomasta valinnanvapausjärjestelmästä tulee kansallinen tietovaranto, johon tallennetaan asiakkaan tekemät valinnat, asiakkaan käyttämät palvelut, palveluntuottajille maksetut korvaukset ja sopimukset, jotka maakunnat ovat tehneet palveluntuottajien kanssa. Sote-alan toimijat saavat järjestelmästä käyttöönsä tarvittavat tiedot esimerkiksi henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelin käyttöä varten.

Valinnanvapausjärjestelmä on yhteydessä Kanta-palveluihin. Tulevaisuudessa asiakas tekee valinnat Omakannan kautta. Sieltä hän pystyy myös seuraamaan itseään koskevia tietoja ja palvelujen käyttöä.

Kelan yhteistyökumppaneita palvelujen rakentamisessa ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Väestörekisterikeskus ja Valvira. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö valvoo hankkeen toteutumista.

Asiakkaiden kannalta tulevaisuudessa on yhä tärkeämpää, että kaikki tieto on mahdollisimman laajasti sote-palveluja tuottavien ja käyttävien hyödynnettävissä. Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää, että asiakkaat pystyvät vertailemaan palveluja. Kelan tuottama Hoitopaikanvalinta.fi on esimerkki palvelusta, joka auttaa asiakkaita valinnanvapauden hyödyntämisessä. Palvelussa on tietoa terveystietopalvelujen käyttämisestä ulkomailla ja terveydenhuoltoon liittyvästä valinnanvapaudesta Suomessa.

Ylipäätään digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntäminen on keskeinen osa sote-uudistukseen valmistautumista sekä toiminnan ja asiakaslähtöisyyden kehittämistä. Palvelusta riippuen noin 60–70 % asiakkaista haki vuonna 2017 etuutta verkossa. Tietojärjestelmien yhteensopivuutta aiotaan yhä kehittää ja asiointia helpottaa asiakkaiden toivomusten mukaisesti. Palvelujen kehittämisessä ovat avuksi asiakasraadit, jotka on koottu eri etuuksien asiakkaista.

Aktiivimallia koskeva luonnos hallituksen esitykseksi laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta tuli Kelaan lausunolle 10.5.2017, jolloin aktiivimallin toimeenpanon valmistelu alkoi Kelassa. Hallituksen esitys annettiin 19.9.2017 eduskunnalle. Eduskuntakäsittelyn aikana joulukuussa 2017 lakiesitykseen lisättiin muutos, jonka perusteella henkilö voi kerryttää aktiivisuuttaan myös muissa työvoimaviranomaisen järjestämissä työllistymisedellytyksiä parantavissa palveluissa ja toiminnoissa. Muutosehdotuksen vuoksi Kelassa arvioitiin uudelleen aktiivimallin sisältö ja sen vaikutus tarvittavan henkilöstön määrään. Arvion mukaan Kela tarvitsee 100 uutta työntekijää.

Strategian tavoitteena on erinomainen asiakaskokemus

Kelan hallitus hyväksyi kesäkuussa 2017 uuden strategian. Se määrittelee Kelan kehityksen suunnan vuoteen 2021 asti.

Strategian tärkeimpänä tavoitteena on vahvistaa asiakasnäkökulmaa ja auttaa luomaan Kelan etuupalveluista hyvä asiakaskokemus. Strategian toteutumista vauhdittivat vuonna 2017 Erinomainen asiakaskokemus -ohjelma ja Tiedosta palvelua -ohjelma sekä neljä muutosjohtajaa.

Erinomaisen asiakaskokemuksen rakentamisessa hyödynnetään laajasti digitalisaatiota, jonka tavoitteena on helpottaa asiointia ja nopeuttaa etuuksien maksua. Vuonna 2017 jo yli 60 % etuushakemuksista tehtiin verkossa.

Kela on luonut ICT-toiminnoillaan digitaalisen ekosysteemin, jossa tehdään yhteistyötä useiden toimijoiden kanssa. Vuonna 2019 avattava kansallinen tulorekisteri on yksi esimerkki palvelusta, jonka kehittämisessä Kela on mukana ja jossa hyödynnetään laajasti useiden toimijoiden keräämiä tietoja.

Digitaalisia palveluja on tarkoitus kehittää edelleen siten, että olemassa olevia tietoja yhdistellään ja käytetään ennakoivasti ratkaisujen tekemisessä. Tällä pyritään siihen, ettei asiakkailta kysyttäisi tietoja, jos ne voidaan saada muusta lähteestä.

Oppivat chatrobotit otettiin käyttöön vuonna 2017 opiskelijoiden etuuspalvelussa. Niiden tehtävänä on asiakkaiden auttaminen hakemuksen tekemisessä ja asiakkaiden kysymyksiin vastaaminen.

Digitaalisuuden lisääminen ja asiakaspalvelun kehittäminen edellyttävät myös laajempaa toimintakulttuurin muutosta. Esimiestyötä ja toimintatapoja kehittämällä koko organisaatiota rohkaistaan arjen toimintojen ketteröittämiseen ja nopeaan reagointiin. Asiakaspalautetta seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa tehdään muutoksia sen pohjalta.

Sosiaaliturvan vaikuttavuuden lisääminen on merkittävä osa lainsäädännön asiantuntijatyötä, jota Kela tekee. Myös uuden strategian keskeisenä tavoitteena on lainsäädännön vaikuttavuuden edistäminen sekä sosiaaliturvan ja etuuksien eri vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen. Kelan maksamissa etuuksissa on muutamia, joiden vaikuttavuutta arvioidaan nyt erityisen tarkasti. Asumistuen vaikuttavuudesta ja vaihtoehtoista tehdään tarkempaa analyysia, koska asumistuki on yksi Kelan merkittävimmistä yksittäisistä etuuksista. Asumistukia maksettiin vuonna 2017 noin 2 003 milj. euroa, joka on 4 % enemmän kuin edellisvuonna.

Kela käsittelee toimeentulotukihakemukset jo kuntia nopeammin

Perustoimeentulotuen siirtoon valmistauduttiin yhteistyössä kuntien kanssa. Toimeentulotuen etuusjärjestelmä ja verkkopalvelu valmistuivat aikataulussa. Hakemusten suuri määrä ja uusien asiakkaiden tilanteisiin perehtyminen kuitenkin ruuhkauttivat käsittelyn pahasti alkuvuonna 2017.

Toimeentulotuen ruuhkasta selvittiin palkkaamalla Kelaan lisää työntekijöitä sekä joustamalla niin Kelassa kuin kunnissa. Toimeentulotuen käsittelyssä työskenteli vuosien 2016–2017 vaihteessa 740 henkilöä. Kevään aikana uusia työntekijöitä palkattiin 250. Lisäksi Kela oli kouluttanut muissa etuuksissa työskentelevää henkilökuntaa toimeentulotuen käsittelyyn. Siksi työntekijöitä pystyttiin siirtämään toimeentulotuen käsittelyyn nopeasti myös Kelan sisältä.

Huhtikuussa toimeentulotuen käsittelyaika saatiin valtaosassa hakemuksia alle 7 työpäivään eli alle lakisääteisen enimmäiskäsittelyajan. Alkusyksystä keskimääräinen käsittelyaika oli 4 työpäivää ja nousi loppuvuonna 5,5 päivään. Loppuvuodesta hakemukset käsiteltiin keskimäärin nopeammin kuin aiemmin kunnissa.

Kelan hallitus teetti keväällä toimeentulotuen siirrosta sisäisen selvityksen. Lisäksi Kelan toimintaa valvovat Kelan valtuutetut tilasivat ulkopuolisen selvityksen kehitystyön tueksi. Kelan hallitus kävi molemmat selvitykset ja niissä annetut suositukset läpi. Raporttien perusteella

tehdään muutoksia muun muassa toimintatapoihin ja organisaatioon sekä nopeutetaan ja helpotetaan päätöksentekoa.

Kela on tehnyt yhteistyötä toimeentulotuen kehittämisessä myös asiakkaiden kanssa. Keväällä 2017 koottiin asiakasraati, jonka kanssa mietittiin ratkaisuja erityisesti asiakaspalvelun nopeuttamiseksi ja sujuvoittamiseksi. Asiakkaat toivoivat esimerkiksi puhelinpalveluun takaisinsoittopalvelua.

Toimeentulotuen siirtymävaiheen jälkeen Kelan yhteistyö kuntien kanssa on entisestään tiivistynyt. Yhteisenä tavoitteena on tehdä toimeentulotuen hakemisesta hyvä asiakaskokemus. Sosiaalibarometrin mukaan 32 % kuntien sosiaalityöntekijöistä arvioi jo keväällä 2017 yhteistyön sujuvan hyvin.

Toimeentulotuen siirron ansiosta saadaan ensimmäistä kertaa ajantasaista tietoa toimeentulotuen hakemisesta ja myöntämisestä sekä toimeentulotuen asiakkaiden tilanteesta. Aiemmin vastaavaa tietoa ei ole ollut olemassa tai sitä on saatu aikaisintaan vuoden viiveellä. Ajantasainen tieto auttaa palvelemaan toimeentulotukea hakevia asiakkaita aiempaa paremmin. Kelan rakentama tietojärjestelmä helpottaa Kelan ja kuntien yhteistyötä. Se on myös avuksi kuntien päätöksenteossa ja resurssien kohdentamisessa. Tietojärjestelmä edistää myös yhtä Kela-siirron tärkeimmistä tavoitteista: valtakunnallisesti yhtenäistä ratkaisukäytäntöä ja perustoimeentulotuen asiakkaiden yhdenvertaisuutta.

Tulkkauspalveluun tuli valinnanvapautta

Vammaisten tulkkauspalvelun ympärillä käytiin vilkasta keskustelua sen jälkeen, kun Kela ilmoitti huhtikuussa 2017 kilpailuttavansa tulkkauspalvelut. Laki julkisista hankinnoista edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun kilpailutus on tehtävä neljän vuoden välein, jos sen vuosittaiset kustannukset ovat suuremmat kuin 400 000 euroa.

Vammaisten tulkkauspalvelun kilpailutus herätti asiakkaita huolta tulkkien vaihtuvuudesta ja riittävydestä. Suurin osa kilpailutuksen perusteella valituista tulkeista on asiakkaille tuttuja, eikä tulkkien määrä ole dramaattisesti pienentynyt aiemmasta. Tulkkia on nyt noin 750. Aiemmin heitä oli hieman yli 800.

Kilpailutuksessa tulkkien joukosta poistuivat ainakin sellaiset tulkit, jotka eivät käytännössä aikaisemminkaan tehneet tulkkauustyötä, sekä sellaiset tulkit, jotka työskentelivät erittäin vähän. Tavoitteena on, että kilpailutuksessa valituksi tulleet tulkit voisivat tehdä työtään mahdollisimman kokoaikaisesti. Tällöin myös palvelun laatu pysyy hyvänä. Utta on se, että asiakas voi vaikuttaa paremmin siihen, kuka hänelle tulkkaa.

Vammaisten tulkkauspalvelu on maailmanlaajuisestikin harvinainen palvelu. Se on tarkoitettu kuulovammaisille, kuulonäkövammaisille ja puhevammaisille. Palvelua voi käyttää esimerkiksi työssäkäyntiin, opiskeluun, harrastamiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Vammaisilla

on subjektiivinen oikeus palveluun, joten Kelan on järjestettävä tulkkaus kaikille sitä tarvitseville.

Palvelu herättää paljon keskustelua ja tunteita, koska siinä on kyse asiakkaiden mahdollisuudesta kommunikaatioon. Asiakkaat ja vammaisjärjestöt ilmaisivatkin ponnekkaasti huolensa palvelun kilpailutuksesta syksyllä 2017. Osa vaati jopa kilpailutuksen keskeyttämistä.

Valintaperusteina kilpailutuksessa olivat hinta, laatu ja maantieteellinen alue, jolla palveluntarjoaja toimii. Hankinta-alueiden määrä nostettiin kahdesta kuuteen. Sillä haluttiin vähentää matkakustannuksia ja lyhentää tulkkien matka-aikoja. Lisäksi Kela pyrki hankkimaan riittävästi erilaisia tulkkeja.

Kelan välityskeskuksen tietojen mukaan tulkkien välitys on toiminut hyvin vuoden 2018 alun jälkeen, jolloin uusi hankintakausi käynnistyi. Tilausmäärät olivat tammikuussa 2018 reilusti suuremmat kuin vastaavana ajankohtana vuotta aikaisemmin. Isosta volyymistä huolimatta suurimpaan osaan tilauksista löytyi tulkki.

Tyytyväisyyttä palveluun on lisännyt se, että vuoden 2018 alusta lähtien asiakkaat ovat voineet itse valita oman alueensa palveluntarjoajilta haluamansa tulkit henkilökohtaiselle tulkkilistalleen. Kela on tiedottanut mahdollisuuksista ja muutoksista yhteistyössä vammaisjärjestöjen kanssa sekä kirjeitse suoraan asiakkaille. Lisäksi muutoksista löytyy tietoa Kelan verkkosivuilta.

Kilpailutuksella ei saatu aikaan varsinaisia säästöjä, sillä tulkkauksen kustannukset ovat nousseet tasaisesti siitä saakka, kun palvelu siirtyi kunnilta Kelalle vuonna 2010. Syynä ovat asiakasmäärän suureneminen, palvelun käytön lisääntyminen ja yleinen hintakehitys. Kilpailutusten avulla pyritään kuitenkin mahdollisimman taloudelliseen ratkaisuun ilman, että tulkkauksen laatu kärsii.

Eettiset ohjeet

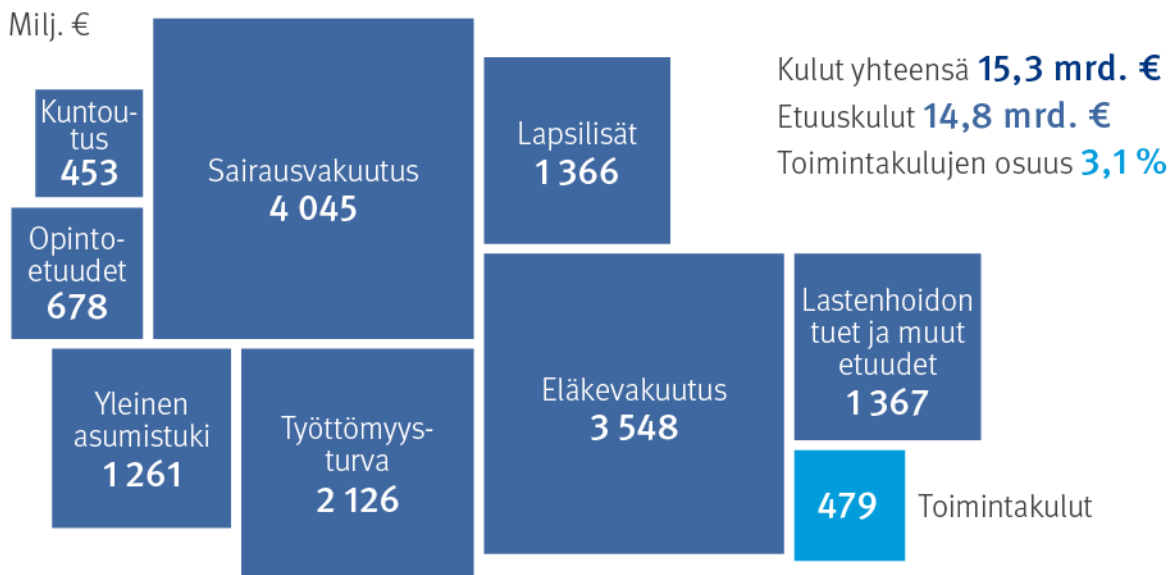
Kelan hallitus vahvisti Kelan uudet eettiset ohjeet kokouksessaan 8.6.2017. Uudet ohjeet koskevat kaikkia Kelassa työskenteleviä, ja ne on otettava huomioon kaikessa Kelan toiminnassa. Ohjeiden tarkoituksena on turvata hyvän hallinnon toteutuminen ja varmistaa, ettei Kelassa työskentelevien riippumattomuus vaarannu.

Ohjeissa on linjaukset muun muassa lahjojen ja muiden taloudellisten etujen vastaanottamisesta ja antamisesta, kutsujen hyväksymisestä, osallistumisesta ulkopuolisten järjestämiin tilaisuuksiin sekä sivutoimista. Ohjeet on julkaistu Kelan verkkosivuilla.

Kelan maksamat etuudet

Kelan etuuskulut olivat yhteensä 14,8 mrd. euroa. Ne kasvoivat edellisvuodesta 3,5 %.

Kelan kulujen jakautuminen vuonna 2017

Kelan maksamat etuudet

	2017 milj. €	2016 milj. €	Muutos (%)
Eläke-etuudet	2 391,3	2 470,3	-3,2
Vammaisetuudet	554,9	581,1	-4,5
Sairausvakuusetuudet	4 045,4	4 145,6	-2,4
Kuntoutus	453,3	456,4	-0,7
Työttömyysturvaetuudet	2 125,6	2 169,9	-2,0
Lapsiperheiden etuudet ¹	1 936,0	1 969,5	-1,7
Opintoetuudet	678,5	843,9	-19,6
Eläkkeensaajan asumistuki	581,0	559,0	3,9
Yleinen asumistuki	1 260,8	1 081,0	16,6
Perustoimeentulotuki	721,6	-	-
Muut etuudet	95,8	62,7	52,7
Etuusmenot yhteensä	14 844,2	14 339,4	3,5

¹Vanhempainpäivärahat sisältyvät sairausvakuusetuuksiin.

Eläke- ja vammaisetuudet

Eläke-etuudet

	2017 milj. €	2016 milj. €	Muutos (%)
Maksetut etuudet			
Yhteensä	2 391,3	2 470,3	-3,2
Kansaneläkkeet	2 150,3	2 223,3	-3,3
Takuueläkkeet	192,6	192,4	0,1
Perhe-eläkkeet	27,6	29,2	-5,7
Lapsikorotukset	5,4	5,6	-4,0
Rintamalisät	9,1	11,5	-21,0
Ylimääräiset rintamalisät	6,4	8,2	-22,7

Etuudensaajien määrä

	31.12.2017	31.12.2016	
Kaikki etuudet	643 153	654 691	-1,8
Kansaneläke	606 914	615 751	-1,4
Takuueläke	101 669	101 647	0,0
Perhe-eläke	21 496	22 522	-4,6
Lapsikorotus	11 798	12 139	-2,8
Rintamalisä	13 791	17 482	-21,1

Vammaisetuudet

Maksetut etuudet

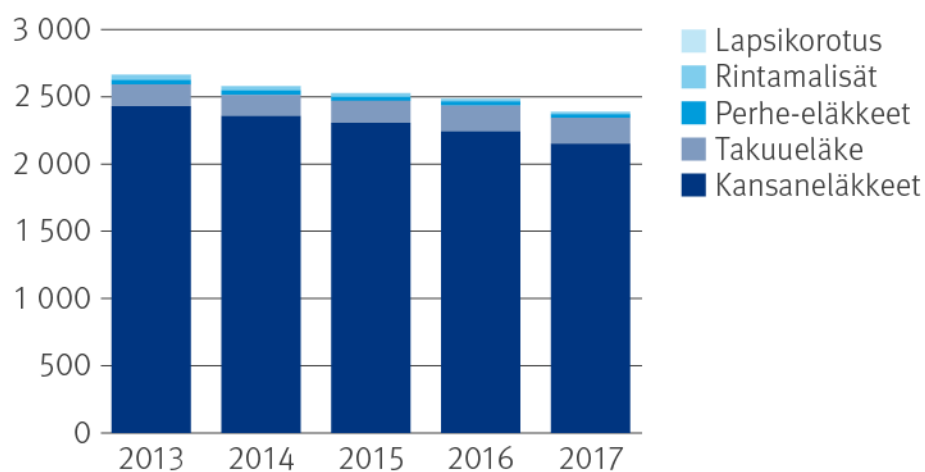
	2017	2016	
Yhteensä	554 859 346	581 077 874	-4,5
Alle 16-vuotiaan vammaistuki	77 670 509	81 856 030	-5,1
16 vuotta täyttäneen vammaistuki	36 511 903	37 970 805	-3,8
Eläkettä saavan hoitotuki	440 677 805	461 246 379	-4,5

Etuudensaajien määrä

	31.12.2017	31.12.2016	
Kaikki etuudet	268 537	274 945	-2,3
Alle 16-vuotiaan vammaistuki	34 931	35 556	-1,8
16 vuotta täyttäneen vammaistuki	12 997	13 073	-0,6
Eläkettä saavan hoitotuki	220 667	226 384	-2,5

Maksetut eläke-etuudet 2013–2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

Sairausvakuutusetuudet

Huhtikuusta 2017 alkaen työnantaja on voinut saada perhevapaakorvausta sen jälkeen, kun naispuolinen työntekijä on ollut kuukauden palkallisella äitiysvapaalla.

Perhevapaakorvaus on 2 500 euron suuruinen kertakorvaus, jonka tarkoituksena on vähentää erityisesti naisvaltaisilla aloilla kustannuksia, joita työnantajalle aiheutuu perhevapaista.

Perhevapaakorvaushakemuksia ratkaistiin touko-joulukuussa 6 800. Uusista hakemuksista 92 % johti myönteiseen päätökseen. Joulukuun loppuun mennessä perhevapaakorvauksen oli saanut 2 500 työnantajaa. Korvausta maksettiin 6 300 työntekijästä yhteensä 15,7 milj. euroa. Kaikki perhevapaakorvaukseen oikeutetut eivät ole vielä hakeneet sitä. Kelan arvion mukaan vuosittain noin 30 000 työnantajalla voi olla oikeus korvaukseen. Perhevapaakorvausta voi hakea heti, kun palkallinen vapaa on jatkunut kuukauden, tai kuuden kuukauden kuluessa vanhempainpäiväraha-ajan päättymisestä.

Perhevapaakorvaus koskee 1.4.2017 tai sen jälkeen alkaneita äitiysraha-ajankausia tai adoptioäidin vanhempainraha-ajankausia. Korvaus voidaan myöntää, kun työnantaja on maksanut työntekijälle palkkaa äitiysvapaan tai adoptioäidin vanhempainvapaan ajalta yhtäjaksoisesti vähintään kuukauden. Lisäksi edellytetään, että työntekijän työsuhde on kestänyt vähintään kolme kuukautta ennen äitiysraha-ajan tai adoptioäidin vanhempainraha-ajan alkamista, että työsuhde perustuu vähintään yhdeksi vuodeksi tehtyyn työsopimukseen ja että työntekijän työaika on ollut vähintään 80 % alan kokoaikaisesta säännöllisestä työajasta.

Sairausvakuutuskorvaukset	2017 milj. €	2016 milj. €	Muutos (%)
Kaikki¹	4 045,4	4 145,6	-2,4
Sairausvakuutuksen päivärahat ²	1 814,2	1 881,6	-3,6
Sairauspäiväraha	764,2	773,8	-1,2
Osasairauspäiväraha	37,4	33,6	11,1
YEL-sairauspäiväraha	4,9	5,2	-5,1
Vanhempainpäivärahat ³	1 007,3	1 068,7	-5,7
Sairaanhoidon korvaukset	1 815,3	1 839,7	-1,3
Lääkkeet ⁴	1 386,7	1 412,0	-1,8
Peruskorvatut lääkkeet	318,1	316,1	0,6
Erityiskorvatut lääkkeet	910,2	941,9	-3,4
Alempi korvaus	305,6	245,7	24,4
Ylempi korvaus	604,7	696,2	-13,1
Lääkkeiden lisäkorvaukset	158,1	153,8	2,8
Yksityislääkärin palvelut	56,2	58,7	-4,3
Yksityiset hammashoitopalvelut ⁵	52,5	55,7	-5,8
Yksityinen tutkimus ja hoito	40,3	43,3	-6,9
Matkat ja sairaankuljetus ⁶	279,7	270,0	3,6
Muut etuudet (mm. työterveyshuollon ja opiskelijoiden terveydenhuollon)	410,6	418,8	-2,0

¹ Sisältää sairauspäivärahasuoritukset Melalle 5,38 milj. euroa vuonna 2017.

² Sisältää myös tartuntatautilain perusteella maksetut päivärahat ja ansionmenetykskorvaukset sekä elimen luovuttajalle maksetut päivärahat.

³ Sisältää myös erityishoitorahat ja työnantajalle maksettavat perhevapaakorvaukset ja vuosilomakustannusten korvaukset.

⁴ Sisältää myös korvaukset annosjakelupalkkioista.

⁵ Sisältää suuhygienistien palkkioista maksetut korvaukset.

⁶ Sisältää matkojen lisäkorvaukset.

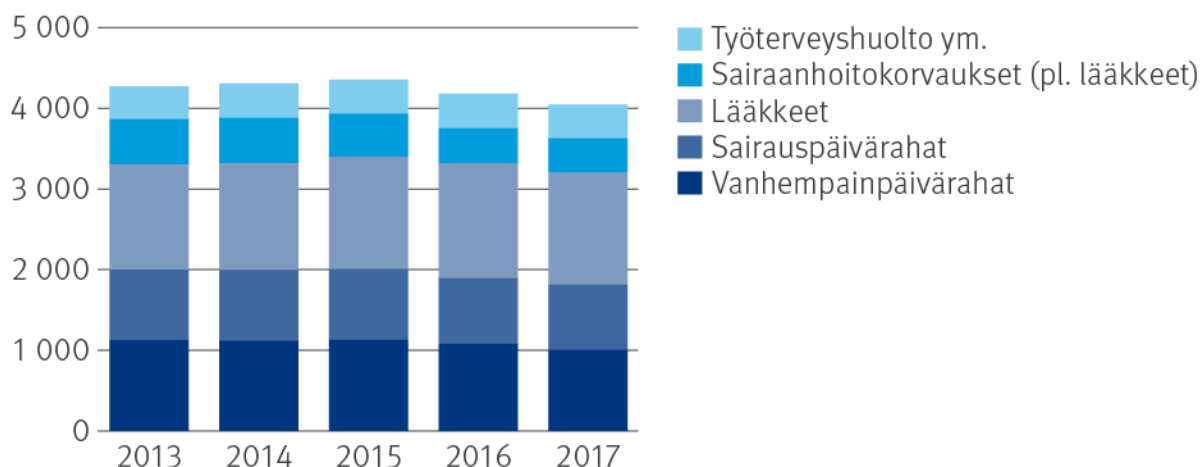
Sairausvakuutuskorvausten saajat	2017	2016	Muutos (%)
Kaikki	3 866 569	3 925 495	-1,5
Sairauspäiväraha ¹	286 630	281 544	1,8
Osasairauspäiväraha ¹	19 071	16 771	13,7
YEL-sairauspäiväraha ¹	14 780	15 001	-1,5
Vanhempainpäivärahat	149 092	154 729	-3,6
Sairaanhoitokorvaukset	3 764 362	3 829 816	-1,7
Lääkkeet	3 036 110	3 136 095	-3,2
Peruskorvatut lääkkeet	2 925 270	3 022 273	-3,2
Erityiskorvatut lääkkeet	1 204 567	1 198 002	0,5
Alempi korvaus	941 101	831 193	13,2
Ylempi korvaus	553 666	637 262	-13,1
Lääkkeiden lisäkorvaukset	238 958	209 655	14,0
Yksityislääkärin palvelut	1 542 388	1 566 288	-1,5
Yksityiset hammashoitopalvelut ²	997 680	1 016 850	-1,9
Yksityinen tutkimus ja hoito	1 179 336	1 195 792	-1,4
Matkat ja sairaankuljetus	573 479	576 588	-0,5

¹ Sama henkilö voi saada yhtä tai useampaa erilaista sairauspäivärahaa.

² Sisältää suuhygienistien palkkioista korvausta saaneet.

Maksetut sairausvakuutusetuudet 2013–2017

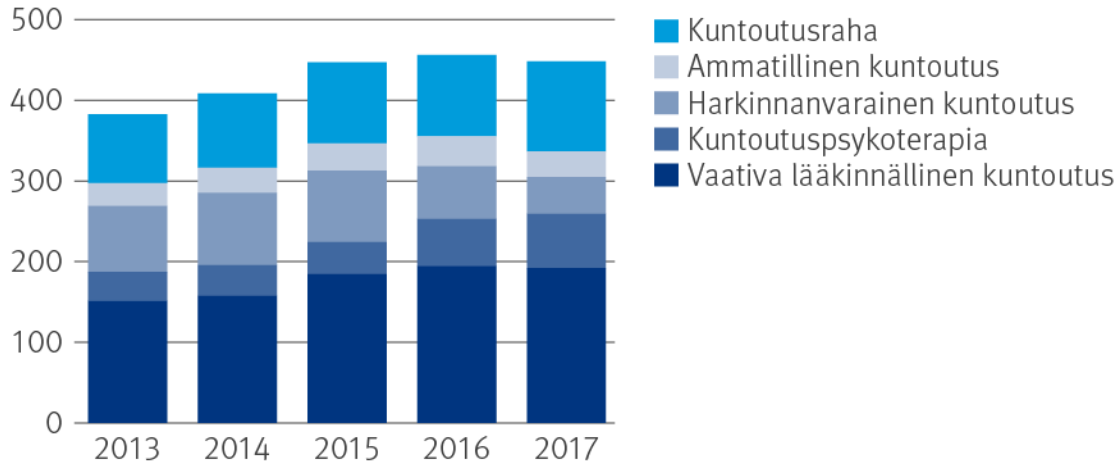
Milj. €, vuoden 2017 rahana

Kuntoutusetuudet

Maksetut kuntoutusetuudet 2013–2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

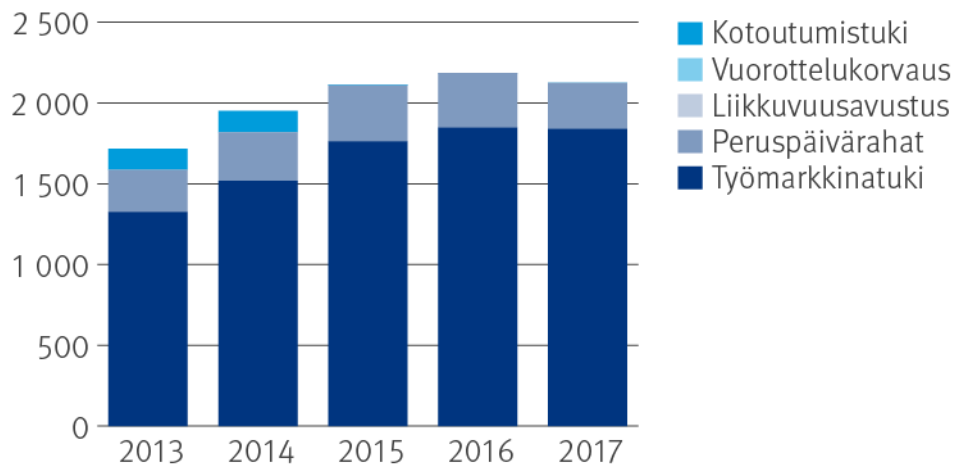

Työttömyysturvaetuudet

Kelan työttömyysturvan etuusmenojen ja saajien määrä pieneni vuonna 2017 kahdeksan vuoden kasvun jälkeen. Kela maksoi työttömyysturvaetuuksia 2 125 milj. euroa*, joka on 2 % vähemmän kuin edellisvuonna. Etuuksien saajia oli 366 029. Ansioturvan menot laskivat 16 %.

Maksetut työttömyysturvaetuudet 2013–2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

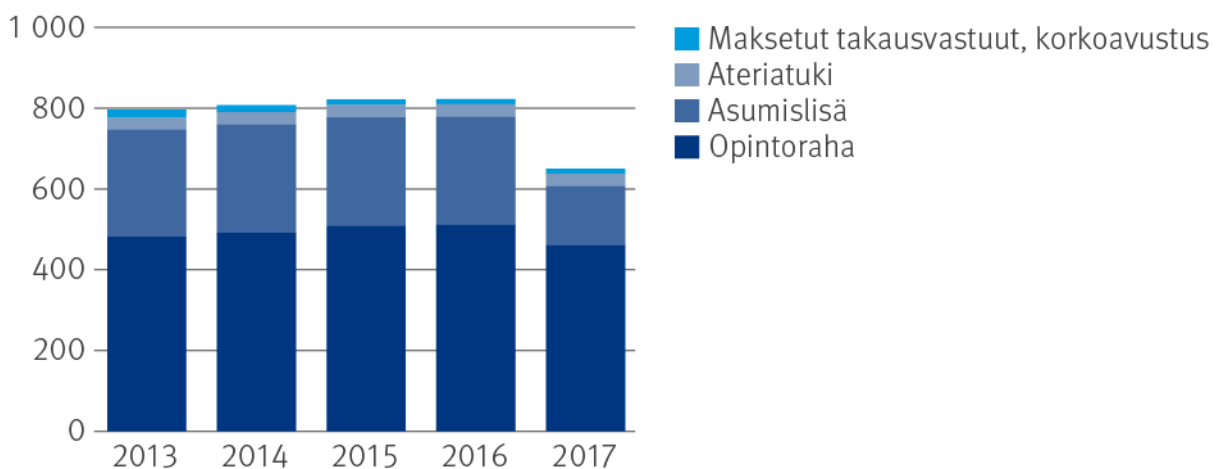
* Luvusta puuttuvat ulkomaille maksetut työttömyysturvaetuudet

Opintoetuudet

Vuonna 2017 opiskelijoille maksettiin opintorahaa 461 milj. euroa (-9 %) ja asumislisää 146 milj. euroa (-45 %). Muutokset suhteessa vuoteen 2016 ovat suuria, koska elokuussa 2017 korkeakouluopiskelijoiden opintorahan määrät yhtenäistettiin toisen asteen opintorahan tasolle ja valtaosa opiskelijoista siirrettiin yleisen asumistuen piiriin.

Maksetut opintotuet 2013–2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

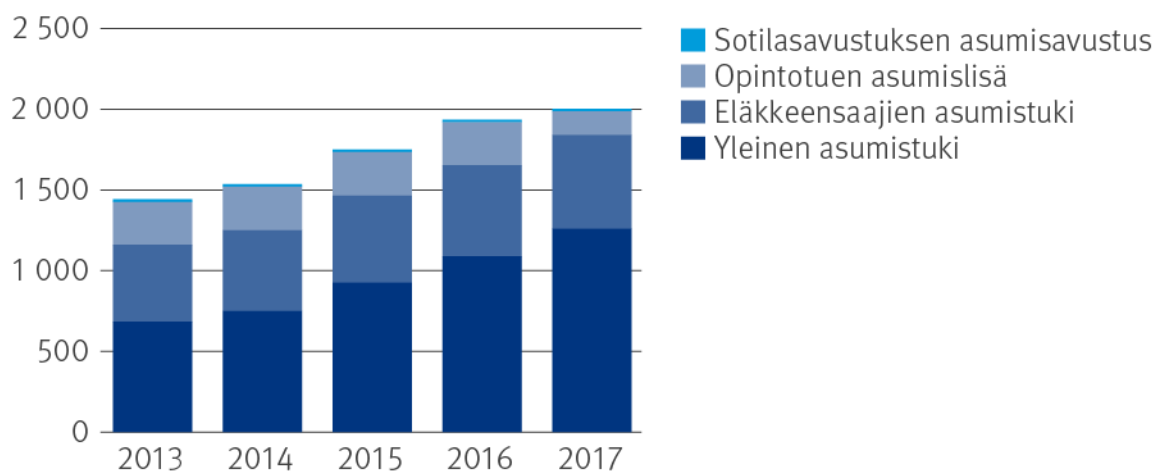
Asumisen tuet

Kela maksoi vuonna 2017 asumistukia yhteensä 2 003 milj. euroa. Asumistukien etuusmenot kasvoivat aikaisempia vuosia maltillisemmin. Vuonna 2017 asumistukien etuusmenot kasvoivat 3,5 %, kun kahtena edellisenä vuonna kasvua oli yli 10 %.

Elokuussa 2017 valtaosa opiskelijoista siirtyi opintotuen asumislisästä yleisen asumistuen piiriin. Muutos kasvatti yleisen asumistuen saajien määrää noin 120 000 ruokakunnalla. Kaikkiaan Kelan asumistukien piirissä oli vuoden 2017 lopussa 862 658 henkilöä, joka on 16 % väestöstä. Määrä on lähes sama kuin vuoden 2016 lopussa: kasvua oli 0,5 %.

Maksetut asumistuet 2013–2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

Lapsiperheiden etuudet ja muut etuudet

Muut etuudet	2017 milj. €	2016 milj. €	Muutos (%)
Kuntoutusetuudet	453,3	456,4	-0,7
Työttömyysturvaetuudet	2 125,6	2 169,9	-2,0
Äitiysavustus ja adoptiotuki	8,7	9,5	-8,2
Lapsilisä	1 366,2	1 381,7	-1,1
Lastenhoidon tuet	417,9	435,2	-4,0
Elatustuki	205,6	205,1	0,2
Eläkkeensaajan asumistuki	581,0	559,0	3,9
Eläketuki ¹⁾	17,1	-	-
Yleinen asumistuki	1 260,8	1 081,0	16,6
Perustoimeentulotuki	721,6	-	-
Opintoetuudet	678,5	843,9	-19,6
Sotilasavustus	16,6	16,0	3,5
Vammaisten tulkkauspalvelut	45,2	42,9	5,4
Rintamaveteraanien matkakorvaukset	0,4	0,4	-15,3

¹⁾ Eläketukea alettiin maksaa kesäkuussa 2017.

Muiden etuuksien saajat

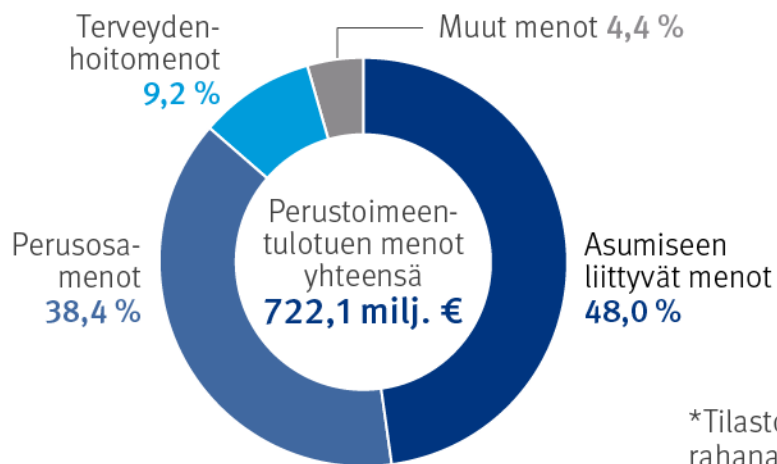
	2017	2016	Muutos (%)
Kuntoutujat	120 165	121 769	-1,3
Työttömyysturvaetuedet	366 039	369 651	-1,0
Äitiysavustus (perheet)	48 910	52 042	-6,0
Lapsilisä			
Perheet (31.12.)	548 585	551 974	-0,6
Lapset (31.12.)	1 003 635	1 009 115	-0,5
Lastenhoidon tuet			
Perheet	138 598	142 680	-2,9
Lapset	186 999	195 474	-4,3
Elatustuki			
Perheet (31.12.)	72 392	73 653	-1,7
Lapset (31.12.)	105 847	107 716	-1,7
Eläkkeensaajan asumistuki (henkilöt 31.12.)	207 322	201 914	2,7
Eläketuki (31.12.)	3 134	-	-
Yleinen asumistuki (ruokakunnat 31.12.)	381 526	267 356	42,7
Perustoimeentulotuki (vuoden aikana)			
Saajakotitaloudet	277 316	-	-
Henkilöt	402 564	-	-
Opintoetuedet			
Opintotuki	280 271 ¹	286 262 ²	-2,1
Koulumatkatuki	49 985 ¹	51 549 ²	-3,0
Vammaisten tulkkauspalvelut (31.12.)	5 975	5 853	2,1

¹ Lukuvuonna 2016/2017.

² Lukuvuonna 2015/2016.

Perustoimeentulotuki siirtyi Kelan tehtäväksi vuoden 2017 alussa. Kunnat pystyivät myöntämään tuen vielä siirtymäajan loppuun asti (31.3.2017). Kela maksoi perustoimeentulotukea 722,1 milj. euroa vuonna 2017. Tukea sai vuoden aikana 277 316 kotitaloutta, joissa oli 402 564 henkilöä. Perustoimeentulotukea sai 7,3 % väestöstä.

Perustoimeentulotuen menot vuonna 2017 ja tuen kohdentuminen eri menolajeihin*

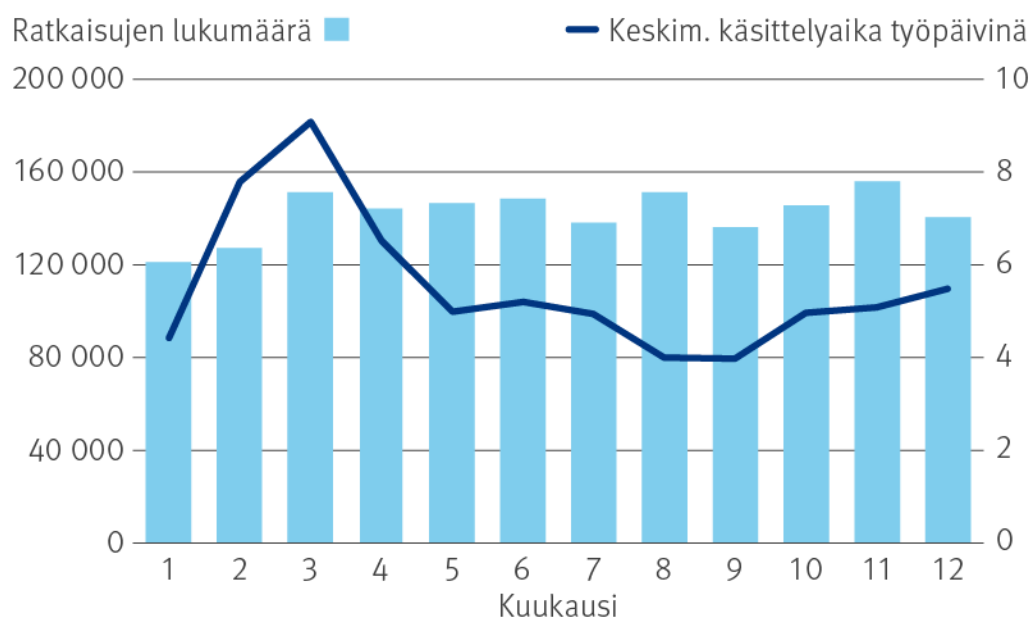
*Tilastoidut menot, jotka sisältävät myös rahana maksetut vuokra- ja sähkövakuudet

Etuuksien hakemukset ja ratkaisut

Etuus	Aika		Läpimeno- ajan kes- kiarvo ¹⁾	Läpimeno- ajan kes- kiarvo ¹⁾
	2017	2016		
	Ratkai- sut	Ratkai- sut		
Elatustuki ja elatusavun maksuvapautus	60 604	60 899	22,0	19,4
Eläkkeet (ml. eläketuki ja takuueläke)	160 306	165 051	63,1	55,3
Eläkkeensaajan asumistuki	195 584	188 733	29,7	23,9
Erytishoitoraha	9 757	9 931	13,9	9,8
Hoito-oikeus	9 714	-	10,9	-
Koulumatkatuki	72 723	71 681	11,5	14,4
Kuntoutus	161 224	155 728	28,3	27,9
Kuntoutusraha	68 500	77 771	12,8	10,5
Lapsilisät	110 199	114 641	21,8	19,7
Lastenhoidon tuet	234 006	244 536	15,9	13,4
Lääkkeiden korvausoikeudet	234 184	213 210	19,2	17,2
Lääkkeiden lisäkorvaukset	149 828	139 498	24,6	19,3
Opintoetuudet (opintotukietuudet, opinto- lainavähennys ja -hyvitys)	349 657	360 037	13,1	13,2
	11 187	11 233		
Sairaanhoitokorvaukset	180	146	8,3	7,4
Sairauspäivärahat	620 444	604 755	19,5	17,2
Sotilasavustus	26 857	26 321	11,6	11,5
Työterveyshuolto, työnantajat	50 550	57 627	106,2	84,4
Työterveyshuolto, yrittäjät	56 212	69 705	21,8	18,2
	1 388	1 347		
Työttömyysturva	146	600	6,7	6,0
Vakuuttamisasiat	109 300	117 992	28,4	21,1
Vammaisetuudet	114 794	121 135	24,6	20,9
Vanhempainpäivärahat (ml. vuosilomakus- tannuskorvaus)	176 990	184 202	27,2	23,3
Yleinen asumistuki	808 094	665 310	11,1	13,2
Äitiysavustus	49 598	51 500	9,2	6,7

Perustoimeentulotuen käsittelyaika saatiin huhtikuussa valtaosassa hakemuksia alle 7 työpäivään eli alle lakisääteisen enimmäiskäsittelyajan. Keskimääräinen käsittelyaika oli alkusyksystä 4 työpäivää ja nousi loppuvuonna 5,5 päivään.

Perustoimeentulotuen ratkaisujen määrä ja keskimääräinen käsittelyaika työpäivinä* vuonna 2017

*Käsittelyaika, kun hakemukseen ei pyydetty lisäselvityksiä

Takaisinperintä

Takaisin perittävien etuuksien yhteismäärä (mukaan lukien opintotuen tulovalvonnan perusteella käynnistyneet perinnät) oli vuoden päättyessä 123,2 milj. euroa (-0,1 % edelliseen vuoteen verrattuna). Opintolainojen takausvastuusaatavia oli perinnässä vuoden lopussa 122,0 milj. euroa (-7,4 % edelliseen vuoteen verrattuna).

Kela tarjoaa uudenlaista asiakaspalvelua

Kelan asiakaspalvelua kehitettiin vuoden 2017 aikana entistä monipuolisemmaksi. Hyvä asiakaspalvelu tarkoittaa asiakkaan elämäntilanteen kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Kelassa pyritään entistä enemmän siihen, että asiakkaan asioita voidaan tarvittaessa hoitaa ennakoivasti.

Kelan palvelujen saavutettavuus ei enää riipu Kelan palvelupisteverkosta. Verkkoasiointia kehittämällä on pystytty vapauttamaan aikaa henkilökohtaista palvelua tarvitsevien asiakkaiden asioiden hoitamiseen.

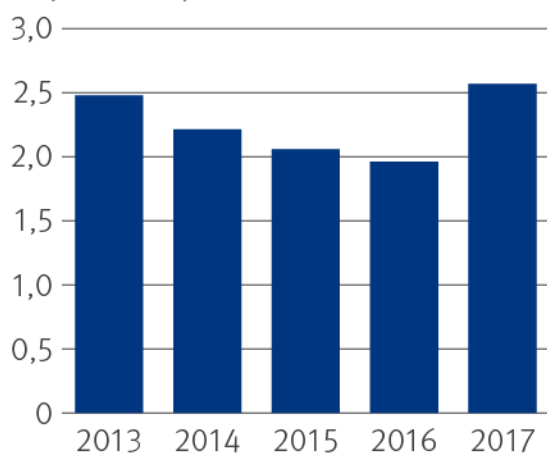
Asiakas voi saada henkilökohtaista palvelua puhelimesta ja entistä useammin myös etäpalveluna. Myös ajanvarauspalvelusta on hyviä kokemuksia, ja sen rooli korostuu tilanteissa, joissa asiakas tarvitsee henkilökohtaista palvelua. Ajanvarauspalvelu siirtyy yhä enemmän palvelupisteistä puhelimeen ja etäpalveluun.

Uudet asiointitavat, esimerkiksi chatti, etäpalvelu ja pop up -palvelupisteet, tarjoavat asiakkaille entistä monipuolisemmat mahdollisuudet löytää sopivin tapa asioida Kelan kanssa. Vuoden 2017 aikana opiskelijoita neuvoi verkossa chattirobotti, joka vastasi asumisen tukeen liittyviin kysymyksiin. Chattirobotti sai julkisen sektorin palveluinnovaatioiden sarjassa kunniamaininnan Quality Innovation Award -kilpailussa.

Kelan työntekijät on koulutettu ymmärtämään asiakkaan elämäntilanne kokonaisvaltaisesti. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että asiakkaan tuen tarve ja oikeus etuuksiin selvitetään. Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, että asiakkaalle kuuluvat etuudet tunnistetaan ja hänelle tarjotaan niitä. Parhaimmillaan Kela ottaa ennakoiden yhteyttä asiakkaaseen.

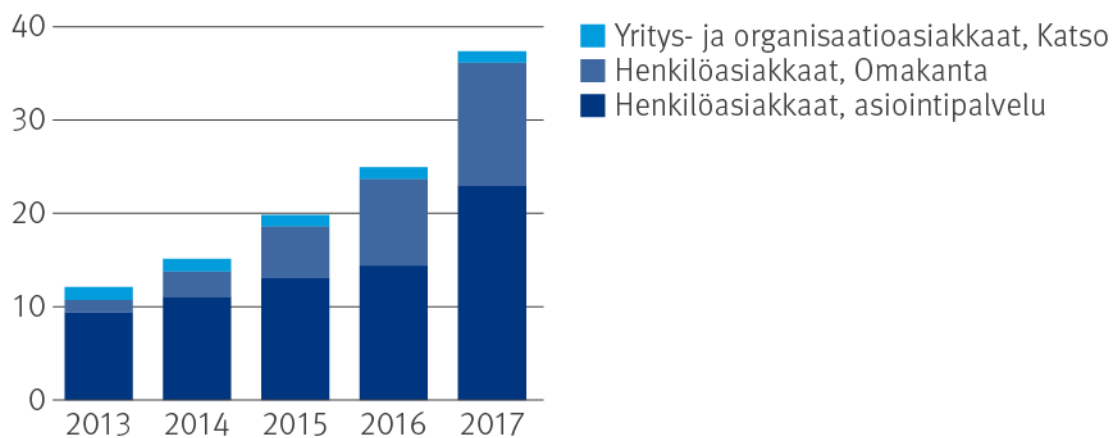
Toimistoasioinnit

Miljoonaa käyntiä

Verkkoasioinnit asiointipalvelussa

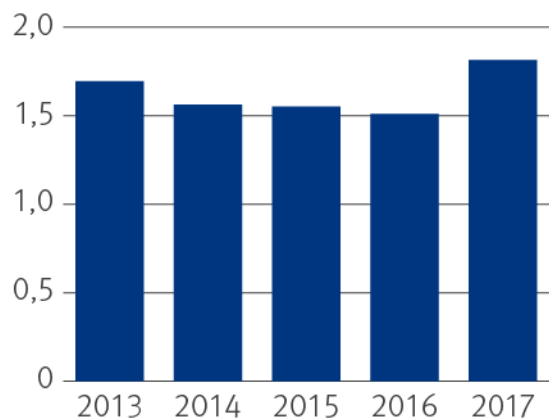
Miljoonaa kävijää

Tunnistettuna tehtyjen kirjautumisten määrä verkkopalveluissa.

Vastatut puhelut*

Miljoonaa puhelua

*Yhteyskeskukseen tulleet puhelut. Lisäksi puheluja tulee muihin Kelan yksiköihin.

Kela on kansainvälinen

Kansainvälisyys vaikuttaa Kelan toimintaan monella eri tavalla. Kelan asiakkaina on Suomessa asuvia ja työskenteleviä henkilöitä, mutta tietyissä tilanteissa myös ulkomailla olevilla henkilöillä on oikeus Kelan etuuksiin.

Sosiaaliturvan maksajamaan määräävät EU-lainsäädäntö, maiden väliset sosiaaliturvasopimukset ja kansallinen lainsäädäntö. EU-lainsäädännön tarkoituksena on sovittaa yhteen eri maiden sosiaaliturvajärjestelmät, eli kertoa, minkä maan sosiaaliturvaan henkilö kuuluu ja mistä saa etuuksia, kun liikkuu maiden välillä. Pääsääntö on se, että henkilö saa sosiaaliturvan sen maan lainsäädännön mukaisesti, missä hän työskentelee, vaikka asuisi vakinaisesti jossain muualla.

Useissa EU-maissa asunut tai työskennellyt henkilö saa kuitenkin eläkkeen niistä maista, joissa hän on ollut vakuutettuna. Näissä tilanteissa eläkehakemuksen voi jättää asuinmaahan, josta hakemus välitetään muiden EU-maiden eläkelaitoksille.

EU:n alueella liikkuvat henkilöt voivat käyttää eurooppalaista sairausvakuutuskorttia. Se helpottaa palvelujen saamista samoilla ehdoilla ja kustannuksilla kuin kyseisessä maassa vakuutetut saavat. Kotimaan sosiaaliturvajärjestelmä korvaa kustannukset.

Kela tekee runsaasti yhteistyötä muiden EU-maiden ja Pohjoismaiden sosiaaliturvalaitosten kanssa. Yhteistyön tavoitteena on ennen kaikkea prosessien sujuvoittaminen silloin, kun käsitellään eri valtioissa oleskelevien henkilöiden sosiaaliturva-asioita. Kela on mukana myös, kun EU-tasolla kehitetään esimerkiksi digitaalisuutta.

Vuonna 2017 yhteistyötä tehtiin erityisesti Viron, Pohjoismaiden, Puolan ja Saksan kanssa. Niiden kanssa käytiin niin sanottuja yhteyslaitosneuvotteluita eri etuuksiin liittyvistä asioista. Lisäksi Kela osallistui muun muassa EU:n komission järjestämiin tapaamisiin sekä muuhun EU-tason yhteistyöhön.

Yhteistyö ministeriöiden kanssa on tiivistä kansainvälisiä ulottuvuuksia sisältävän lainsäädännön valmistelussa. Vuonna 2017 on ollut valmistelussa muun muassa osakärkihanke asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön kohdentumisesta ja EU:n sosiaaliturvan yhteensovittamisasetuksen muutokset.

Kela tulee ylläpitämään Suomen osalta eurooppalaista sosiaaliturvatietojen sähköistä vaihtojärjestelmää EESSIä (Electronic Exchange of Social Security Information), jonka on tarkoitus tulla käyttöön vuonna 2019. Järjestelmän avulla EU-maiden sosiaaliturvaviranomaiset vaihtavat tietoja tehokkaasti, nopeasti ja turvallisesti. Tietojenvaihtoa tarvitaan EU:n sosiaaliturvan yhteensovittamiseen.

Suomessa Kela on mukana International House Helsinki –palvelussa (IHH), johon liittyvä koikeilu käynnistyi joulukuussa 2017. IHH tarjoaa suurimman osan maahanmuuttajien tarvitsemista alkuvaiheen palveluista. Palvelu on suunnattu kaikille hiljattain pääkaupunkiseudulle

tulleille maahanmuuttajille. IHH palvelee myös yrityksiä ja työnantajia ulkomaiseen työvoimaan ja sen rekrytointiin liittyvissä kysymyksissä. Pilottiin osallistuvat kaupungin maahanmuuttajaneuvonnan lisäksi Uudenmaan maistraatti, Verohallinnon ja Kelan yhteinen In To Finland -palvelu, Uudenmaan TE-palvelut, Eläketurvakeskus ja Helsingin seudun kauppakamari.

Vuoden loppupuolella järjestettiin ensimmäisen kerran kansainvälinen työnantajaraati, jossa kartoitettiin työnantajien kokemuksia työntekijöidensä kansainvälisistä tilanteista.

Jokaisessa EU-maassa toimii rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspiste, joka antaa tietoa terveyspalveluiden käyttämisestä kansainvälisissä tilanteissa. Suomen yhteyspiste on sijoitettu Kelaan. Yhteyspiste ylläpitää Hoitopaikanvalinta.fi-sivustoa, josta asiakas saa tietoa terveyspalvelujen käytöstä Suomessa ja ulkomailla, potilaan oikeuksista, hoitokustannusten korvauksista sekä palveluihin liittyvästä valinnanvapaudesta.

Kelan asiantuntijat ovat tiiviisti mukana maailmanlaajuisessa sosiaaliturvajärjestö ISSAssa (International Social Security Association). ISSA on maailman sosiaaliturvalaitosten yhteistyöjärjestö, johon kuuluu noin 330 sosiaaliturvalaitosta 158 maasta.

Kela on syksyllä 2017 liittynyt myös tarkkailijajäseneksi eurooppalaiseen sosiaalivakuutusalan etujärjestö ESIPiin (European Social Insurance Platform).

Kela on tulevaisuuden työpaikka

Vuosi 2017 oli Kelan henkilöstölle työntäyteinen. Perustoimeentulotuen siirtyminen Kelaan kasvatti henkilöstömäärän suuremmaksi kuin koskaan aikaisemmin. Tehtävien siirtoon varauduttiin palkkaamalla uutta henkilöstöä hyvissä ajoin, mutta suuren työmäärän vuoksi henkilöstöä rekrytoitiin lisää vuoden aikana. Henkilöstömäärän kasvuun vaikutti myös lisääntynyt työmäärä yleisessä asumistuessa, kun opiskelijat siirtyivät elokuussa sen piiriin.

Vuoden lopussa Kelassa oli töissä 7 226 henkilöä eli 540 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kaksi kolmasosaa henkilöstöstä työskenteli lähellä asiakkaita etuuksien ratkaisutyössä ja asiakaspalvelussa. Henkilömäärän kasvun seurauksena määräaikaisen henkilöstön määrä nousi tavanomaista suuremmaksi. Uusien työntekijöiden myötä henkilöstön keski-ikä ja keskimääräinen palveluaika Kelassa pienenevät jonkin verran, mutta miesten ja naisten osuudet pysyivät ennallaan (miehiä 18 %).

Kiireisestä vuodesta huolimatta henkilöstön työhyvinvointi oli hyvällä tasolla. Henkilöstökyselyn mukaan kiirettä koki 57 % vastaajista, mutta stressiä tuntevien osuus pieneni edellisestä vuodesta (14 % → 11 %). Tyytyväisiä työhönsä oli enemmän kuin edellisenä vuotena (79 % → 82 %). Henkilöstö piti työtä mielenkiintoisena ja haastavana (81 %), ja työn sovittaminen yhteen yksityiselämän kanssa koettiin mahdolliseksi (85 %). Työyhteisön toimivuus koettiin myös edellisvuotta paremmaksi (summaindeksi 8,1 → 8,2). Uutena hyvinvoinnin riskitekijänä esille nousivat väkivalta- ja uhkatilanteet, joita asiakaspalvelussa työskentelevistä kohtasi yli kolmasosa.

Henkilöstön osaaminen on Kelan toiminnan kannalta ensiarvoisen tärkeää. Osaamista kehitetään monipuolisesti ja henkilöstön mielestä työssä voi oppia ja uudistua (70 %). Vuonna 2017 Kelassa järjestettiin yli tuhat koulutustilaisuutta, joihin osallistui yli 40 000 henkilöä. Valtaosa koulutuksesta (67 %) ja osallistumisista (87 %) toteutettiin verkossa. Lähes puolet kaikista koulutuksesta oli etuuskoulutusta, josta suurin osa liittyi toimeentulotukeen.

Kelassa tehdään myös erillinen henkilöstötilinpäätös.

Henkilöstömäärät	2016	2017
Koko henkilöstö	6 686	7 226
kokopäiväinen	5 834	6 320
osa-aikainen	852	906
määräaikainen	637	984
Vakinainen henkilöstö	6 049	6 242
kokopäiväinen	5 260	5 462
osa-aikainen	788	780
Tietoja vakinaisesta henkilöstöstä	2016	2017
Keski-ikä	45,7	45,4
Sairauspoissaoloprosentti	5	4,8
Kelasta lähteneet toimihenkilöt	278	289
Kelaan tulleet toimihenkilöt	677	488
Eläkkeelle siirtymisikä	63,2	64,4
Vanhuuseläkkeelle siirtyneet	146	135
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	25	8

Tilastointi, laskelmat ja tutkimus

Kelan verkkosivuilla olevalla tilastotietokanta Kelastolla oli keskimäärin 2 500 käyttäjää kuukaudessa. Raportteja ladattiin noin 7 000 kuukaudessa. Kelastossa julkaistiin kolme uutta raporttia perustoimeentulotuesta. Verkkosivuilla julkaistiin kahdeksan etuuskohtaista Kelan vuositilastoa ja työttömyysturvan yhteisjulkaisu yhdessä Finanssivalvonnan kanssa. Kelan kokoomajulkaisut (Kelan tilastollinen vuosikirja ja taskutilasto) ja yhteisjulkaisut Eläketurvakeskuksen sekä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean kanssa toteutettiin edelleen myös painotuotteina. Teemakohtaisia tilastokatsauksia julkaistiin 11.

Sosiaaliturvan kehittämistä ja toimeenpanoa varten tuotettiin laskelmia, ennusteita ja selvityksiä. Taloustilanteen kehittymistä seurattiin aktiivisesti. Ministeriöille laadittiin Kelan hoitamaa sosiaaliturvaa koskevat budjetti- ja kehyslaskelmat. Hallitusohjelman toteutukseen ja muihin uudistuksiin liittyviä kustannusarvioita tuotettiin lähes kaikista Kelan hoitamista etuuksista. Lisäksi laadittiin hallituksen esityksiä varten laskelmia muutosten taloudellisista vaikutuksista. Kelan tulossopimusprosessia tuettiin tekemällä seuraavan suunnittelukauden suorite-ennusteet.

Kelan tutkimustyön keskeisiä teemoja vuonna 2017 olivat perustoimeentulotuen siirtyminen Kelaan ja sen vaikutukset, perhe-etuudet, sairausvakuutuskorvausten kohdentuminen, sairausvakuutus osana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää sekä Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentuminen ja vaikutukset. Tutkijat olivat mukana monissa lainsäädännön kehittämishankkeissa osallistumalla muun muassa erilaisten työryhmien työskentelyyn ja tuottamalla niille taustamateriaaleja. Kelan tutkimus oli mukana kahdessa suuressa strategisen tutkimuksen hankkeessa, joissa tutkitaan tulonjakoa, köyhyyttä, työmarkkinoiden muutoksia ja sosiaaliturvan kysymyksiä. Vuosina 2017–2018 toteutettavan perustulokokeilun myötä tutkijat ovat osallistuneet kokeilusta käytävään julkiseen keskusteluun kotimaassa sekä kansainvälisesti. Kokeilun arviointi on ajankohtaista vasta vuonna 2019, kun kokeilu on päättynyt.

Vuonna 2017 Kelan julkaisusarjoissa julkaistiin viisi tutkimusta sekä verkossa että painettuna kirjana ja 26 tutkimusta tai selvitystä yksinomaan verkkoversiona. Kelan julkaisusarjojen tutkimukset ovat ladattavissa verkosta ilmaiseksi. Omien julkaisusarjojen lisäksi tutkimustuloksia julkaistiin laajasti kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisuissa.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on kiinteä osa päivittäistä toimintaamme ja sen johtamista. Riskienhallinnan avulla varmistamme tavoitteittemme toteutumisen, toimintamme jatkuvuuden ja henkilöstömme hyvinvoinnin. Riskienhallinnalla varmistamme myös hyvän hallintotavan toteutumisen.

Kokonaisvastuu Kelan riskienhallinnasta on pääjohtajalla. Muut johtajat vastaavat riskienhallinnasta vastuutoimialoillaan. Kaikki tulosityksiköt ja niiden esimiehet vastaavat oman vastuualueensa riskienhallinnasta ja raportoinnista. Lisäksi jokainen toimihenkilö huolehtii riskienhallinnasta omassa tehtävässään. Sisäinen tarkastus vastaa riskienhallinnan toimivuuden ja laadun arvioinnista.

Seuraamme riskienhallinnan tilannetta säännöllisesti ja raportoimme siitä vähintään neljännesvuosittain.

Vuoden 2017 keskeisimmät riskit

Vuoden 2017 alussa tunnistettuja keskeisimpiä riskejä olivat lainsäädännön toimeenpanon varmistaminen, tietojärjestelmien ja -varastojen kehittämisen keskeneräisyys, kyber- ja tietoturvallisuusuhkat sekä riski siitä, että kansalaiset eivät saa heille kuuluvia etuuksia. Helmikuussa 2017 keskeisiksi riskeiksi nousivat myös henkilöstöressurssien ja osaamisen kohdentaminen.

Perustoimeentulotuen käsittely siirtyi kunnilta Kelaan vuoden 2017 alussa. Alkuvuonna toimeentulotuen hakemusten lakisäätöiset käsittelyajat ylittyivät ja asiakaspalvelu ruuhkautui. Tilanteeseen reagoitiin siirtämällä henkilöstöä muiden etuuksien käsittelystä ja rekrytoimalla uutta henkilöstöä. Ruuhkan aikana perustoimeentulotuen asiakkaiden ruoan ja lääkkeiden

saanti turvattiin maksusitoumuksilla. Ruuhkatilanne saatiin vakiintumaan huhtikuun 2017 loppuun mennessä.

Perustoimeentulotuen siirrosta ja toimeenpanosta laadittiin Kelan valtuutettujen päätöksellä sisäinen arviointi ja ulkoinen arviointi. Sisäinen arviointi laadittiin toukokuussa 2017, ja ulkoinen arviointi valmistui lokakuussa 2017. Arvioinneissa todettiin useita syitä, jotka johtivat käsittelyaikojen venymiseen ja asiakaspalvelun ruuhkautumiseen. Arvioinneissa nostettiin myös esille suosituksia riskienhallinnan kehittämiseksi.

Arvioinnissa esitettyjen suositusten pohjalta Kelan riskienhallinnan kyvykkyyttä alettiin vahvistaa syksyllä 2017.

Vuoden 2018 riskiarviossa keskeisimmiksi riskeiksi on tunnistettu henkilöstöressurssien ja osaamisen kohdentaminen, kyber- ja tietoturvallisuusuhkat, tietojärjestelmien ja -varastojen keskeneräisyys sekä maineriski.

Vireillä ei ole oikeudenkäyntejä eikä Kelan toimintaan liity muitakaan Kelan hallituksen tiedossa olevia juridisia riskejä, jotka vaikuttaisivat oleellisesti Kelan talouteen.

Palvelupisteissä uhkatilanteita entistä enemmän

Vuonna 2017 Kelan henkilöturvallisuudessa tapahtui merkittäviä muutoksia. Edellisvuoteen verrattuna uhka- ja vaaratilanteet lähes nelinkertaistuivat. Vuonna 2017 raportoitiin 1 148 uhka- ja vaaratilannetta, kun vuonna 2016 vastaava luku oli 299.

Uhka- ja vaaratilanteiden lisääntymistä selittää Kelan asiakasmäärien suureneminen. Kun perustoimeentulotuki siirtyi vuoden 2017 alussa kunnista Kelaan, asiointi palvelupisteissä kasvoi kolmanneksen ja puhelinpalvelun asiakasmäärät kasvoivat viidenneksen. Tämä aiheutti ruuhkia ja pidensi jonotusaikoja erityisesti joissakin suurten kaupunkien palvelupisteissä.

Uhka- ja vaaratilanteiden kasvu jatkui myös tammikuussa 2018, jolloin tapauksia oli selvästi enemmän kuin edellisvuoden tammikuussa. Tämä osoittaa, ettei uhka- ja vaaratilanteiden lisääntyminen johtunut yksin siitä, että toimeentulotuen käsittelyssä oli vuoden 2017 alussa viivettä.

Raportoitujen uhka- ja vaaratilanteiden määrän kasvua voi pieneltä osin selittää myös se, että henkilökunta raportoi ohjeistuksen ja koulutuksen ansiosta uhkaavista tilanteista aikaisempaa herkemmin.

Noin kolmannes vuoden 2017 uhka- ja vaaratilanteista oli tapauksia, joissa asiakas käyttäytyi uhkaavasti tai etuili. Tällaisia tilanteita oli 368. Joka viidennessä tapauksessa uhkailtiin Kelaan tai Kelan toimihenkilöä, kuten palveluneuvojaa tai etuuskäsittelijää. Kelaan kohdistuvien uh-

kailujen määrä kymmenkertaistui vuoteen 2016 verrattuna. Tällaisia tapauksia oli 229. Kolmanneksi yleisimpiä olivat uhka- ja vaaratilanteet, joissa asiakas uhkasi omaa tai perheenjäsenensä henkeä tai terveyttä. Näin oli vuonna 2017 kaikkiaan 167 tapauksessa. Kelan henkilökuntaan kohdistuneita lieviä väkivaltatapauksia oli viime vuonna muutamia.

Vartijapalveluiden käyttöä on lisätty Kelan palvelupisteissä tuntuvasti. Palvelupisteisiin on myös asennettu merkittävästi lisää turvalaseja. Lisäksi toimitilojen turvallisuutta on parannettu muun muassa kulunvalvonnan avulla sekä varmistamalla lukituksella, etteivät asiakkaat pääse henkilökunnan tiloihin. Henkilökunnalle on järjestetty koulutusta vaikean asiakkaan kohtaamisessa ja ensiavun antamisessa. Kiinteistöjen pelastussuunnitelmia on päivitetty.

Henkilöturvallisuudessa tapahtuneet muutokset tarkoittavat, että Kelan henkilökuntaa pitää tulevaisuudessa entistä enemmän kouluttaa toimimaan uhka- ja vaaratilanteissa. Myös asiakaspalvelutilojen turvallisuutta pitää edelleen parantaa. Alueilla, jonne uhka- ja vaaratilanteet erityisesti keskittyvät, pitää sopia poliisin kanssa selkeät menettelytavat. Lisäksi pitää suunnitella, miten uhkaavasti käyttäytyvien asiakkaiden palvelu toteutetaan.

Vastuullisuus

Vastuullisuus näkyy vahvasti Kelan strategiassa. Kelan toiminnassa keskeistä on erityisesti sosiaalisesti kestävä kehityksen vahvistaminen. Kela edistää kestävä kehitystä huolehtimalla asiakkaidensa, henkilöstönsä ja ympäristön hyvinvoinnista sekä myös taloudellisesta kestäväydestä.

Kelassa on oma kestävä kehityksen ohjelma. Siinä on linjattu periaatteet ja koottu toimintatavat, joilla Kela edistää kestävä kehitystä organisaatiossaan ja tehtävissään. Ekologista näkökulmaa on lisäksi syvennetty erillisellä ympäristöohjelmalla.

Kela on mukana kansallisessa kestävä kehityksen yhteistyössä ja jäsen Suomen kestävä kehityksen toimikunnassa. Toimikunnan tehtävänä on muun muassa edistää ja seurata Suomen kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumuksen toteutumista osana YK:n asettamia maailmanlaajuisia tavoitteita.

Kela on ottanut osaa Suomen kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumukseen ja julkaissut kaksi kestävä kehityksen sitoumusta. Ensimmäinen sitoumus kiteytyy Kelan palvelukanavien kehittämiseen ja sen myötä kahteen teemaan:

1. Kela on asiakkaiden saavutettavissa helposti ja yhdenvertaisesti.
2. Kela vähentää paperin kulutuksesta, paperijätteestä ja postituksesta aiheutuvaa hiilijalanjälkeä.

Sitoumus annettiin vuosille 2014–2017 ja sen lopputuloksista on raportoitu tarkemmin tämän vuosikertomuksen liitteenä olevassa vastuullisuusraportissa.

Toisen kestävän kehityksen sitoumuksensa Kela teki keväällä 2017 yhteistyössä Finanssiala ry:n, sosiaali- ja terveysministeriön sekä Liikenteen turvallisuusvirasto Traficin kanssa. Sitoumus liittyy lääkärintodistusten ja todistusten digitalisointiin, jonka myötä pienennetään hiilijalanjälkeä, lisätään asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja parannetaan resurssien tehokasta käyttöä. Sitoumuksen toteutumisesta raportoidaan vuosittain.

Lisäksi Kela arvioi kestävän kehityksen edistymistä myös muilla mittareilla. Yksi mittari on hiilijalanjälki, joka lasketaan vuosittain. Kelan hiilijalanjälki on laskenut joka vuosi, ja vuonna 2017 se oli 3,8 % edellistä vuotta pienempi. Muita mittareita ovat muun muassa verkkoasiointin kasvu ja henkilöstön arvioinnit vastuullisuuden eri osa-alueiden toteutumisesta.

Kela on myös vastuullisuusverkosto FiBSin jäsen ja on allekirjoittanut monimuotoisuussitoumuksen kesäkuussa 2017. Monimuotoisuussitoumuksella Kela lupaa kehittää monimuotoisuuden johtamista ja palvelukäytäntöjään.

Kela osallistuu vuosittain erilaisiin vastuullisuustapahtumiin. Yksi keskeinen kansainvälinen tapahtuma on Euroopan kestävän kehityksen viikko. Se on Euroopan kestävän kehityksen verkoston (European Sustainable Development Network ESDN) aloitteesta lanseerattu teemaviikko, jonka tavoitteena on aloittaa ja tehdä näkyväksi kestävän kehityksen erilaisia hankkeita ja projekteja ympäri Eurooppaa. Kela osallistui eurooppalaiseen teemaviikkoon myös vuonna 2017. Teemaviikoilla on käsitelty muun muassa hiilijalanjäljen vähentämistä ja sosiaalisen kestävyden edistämistä. Lisäksi Kela on ottanut omassa toiminnassaan osaa valtakunnalliseen energiansäästöviikkoon ja järjestänyt myös muita kestävästä kehityksestä tukevia tempauksia.

Kelan vuoden 2017 vastuullisuustyöstä on tehty erillinen vastuullisuusraportti, joka on tämän vuosikertomuksen liitteenä. Siinä on kerrottu tarkemmin Kelassa tehdystä vastuullisuudesta ja kestävästä kehityksestä edistävää työtä.

Sosiaalihuollon asiakastiedot liitetään Kanta-palveluihin

Kanta-palvelut ovat sote-alan käytetyin digitaalinen arkisto- ja palvelukokonaisuus. Kelan tuottamiin Kanta-palveluihin kuuluva Omakanta-palvelu on vero.fi-sivuston ohella käytetyimpiä yhteiskunnan tarjoamia verkkopalveluja. Omakanta-palvelua käytetään myös sote-uudistuksen valinnanvapauden toteuttamisessa.

Omakanta näyttää Kanta-palveluihin kuuluvien Potilastiedon arkiston ja Reseptikeskuksen tietoja. Asiakas näkee Omakanta-palvelusta muun muassa tiedot kaikista resepteistään, sekä vanhentuneista että voimassa olevista. Omakantaan on kirjattu myös laboratoriotutkimusten tulokset, julkisen terveydenhuollon potilaskäynnit sekä terveyskeskuksissa ja sairaaloissa tehdyt

diagnoosit ja lausunnot. Omakannassa asiakas voi antaa suostumuksen tietojen luovuttamiseen tai estää tietojen luovutuksen sekä ilmaista elinluovutus- ja hoitotahtonsa.

Sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston rakentaminen jatkui vuonna 2017. Sosiaalihuollon asiakastiedot liitetään Kanta-palveluihin vuonna 2018. Sosiaalihuollon asiakastiedot ovat merkittävä työkalu sote-uudistuksen ja maakunnallisten palvelujen toteutuksessa. Kela rakensi arkiston järjestelmäympäristön ja huolehtii jatkossa sen rajapinnoista.

Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liitetään ensimmäiset asiakkaat alkuvuodesta 2018. Arkistoon päästään ensimmäisessä vaiheessa vasta tallentamaan tietoa, eikä niitä vielä toistaiseksi välitetä eteenpäin. Arvokasta tietoa voidaan käyttää jatkossa muun muassa päätöksenteon tukena. Tieto on aiempaa vertailukelpoisempaa, sillä sosiaalihuollon asiakkuudet on nyt määritelty samalla tavalla ympäri maan. Sosiaalihuollon asiakastiedot liitetään myöhemmin myös Omakantaan.

Sähköinen resepti on myös osa Kanta-palveluja. Sähköisten reseptien osuus on yli 90 % kaikista apteekeista haettavista resepteistä. Jatkossa myös virolaiset apteekit pääsevät hakemaan ja toimittamaan Kanta-palveluissa olevia reseptejä.

Kanta-palvelujen tietoturva herätti vuoden 2017 aikana keskustelua. Kanta-palvelujen tietoja pääsevät katsomaan vain sote-alan ammattilaiset, joilla on Väestörekisterikeskuksen myöntämä ammattilaiskortti ja Valviran myöntämät oikeudet. Kaikista katseluista jää lokitiedot järjestelmään. Asiakas näkee siis Omakannasta, mistä organisaatiosta tietoja on katsottu. Asiakas voi halutessaan pyytää lokitiedot reseptien osalta Kelasta ja terveystietojen osalta terveydenhuollon yksiköstä.

Kelan yhteistyökumppaneita ovat palvelujen kehittämisessä Fimea, sosiaali- ja terveysministeriö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Valvira ja Väestörekisterikeskus. Sosiaalihuollon arkistoon liitetään sosiaalihuollon palveluntarjoajat julkiselta, yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta.

Omakanta-palveluun tulee lähivuosina myös Omatietovaranto-niminen osio, johon henkilöasiakkaat voivat siirtää omahoidon mittaustuloksia, kuten verenpaine- ja verensokeriarvoja. Omatietovarantoon voi jatkossa tuoda tietoja myös erilaisista hyvinvointirannekkeista ja muista terveydentilaa mittaavista apuvälineistä, jos ne on sertifioitu Kanta-järjestelmän kanssa yhteensopiviksi.

Hallituksen toiminta

Vuosi 2017 oli Kelan hallituksen kolmivuotiskauden ensimmäinen toimintavuosi. Vuoden alussa pidetyssä strategiaseminaarissa hallitus käynnisti työskentelynsä ja käsitteli Kelan strategian kehittämiseen liittyviä asioita. Hallitus piti vuoden aikana 11 kokousta. Hallitus teki tarkastusmatkan Ouluun ja Muhokselle.

Hallitus asetti vuosien 2018–2021 toiminta- ja taloussuunnitelman kehystavoitteet. Loppuvuodesta hallitus hyväksyi vuosien 2018–2021 toiminta- ja taloussuunnitelman, strategian, strategisen kehittämisen kokonaisuuden ja strategisten riskien taulukon sekä teki pääjohtajan kanssa tulossopimuksen vuodelle 2018.

Vuonna 2017 tunnistettuja keskeisimpiä riskejä olivat lainsäädännön toimeenpanon varmistaminen, tietojärjestelmien ja -varastojen kehittämisen keskeneräisyys, kyber- ja tietoturvallisuusuhkat sekä riski siitä, että kansalaiset eivät saa heille kuuluvia etuuksia. Alkuvuonna keskeisiksi riskeiksi nousivat myös henkilöstöresurssien ja osaamisen kohdentaminen. Perustoimeentulotuen käsittelyn siirtyessä kunnilta Kelaan toimeentulotuen hakemusten lakisäätteiset käsittelyajat ylittyivät ja asiakaspalvelu ruuhkautui. Tilanteeseen reagoitiin lisäämällä henkilöstöä muiden etuuksien käsittelystä ja rekrytoimalla uutta henkilöstöä. Ruuhkan aikana perustoimeentulotuen asiakkaiden ruoan ja lääkkeiden saanti turvattiin maksusitoumuksilla. Ruuhka saatiin hallintaan huhtikuun 2017 loppuun mennessä.

Perustoimeentulotuen siirrosta ja toimeenpanosta laadittiin Kelan valtuutettujen päätöksestä sisäinen arviointi toukokuussa 2017 ja ulkoinen arviointi, joka valmistui lokakuussa 2017. Hallitus käsitteli arviointeja ja päätti jatkotoimenpiteistä, joita arvioinneissa suositeltiin.

Hallituksen asettama tarkastustoimikunta kokoontui neljä kertaa. Toimikunnassa käytiin läpi sisäisen tarkastuksen raportteja ja keskeisiä havaintoja Kelan toiminnasta. Tarkastustoimikunnan puheenjohtajana toimi hallituksen puheenjohtaja sekä jäsenenä hallituksen varapuheenjohtaja, kaksi hallituksen jäsentä, pääjohtaja ja valvontatilintarkastusta hoitava tilintarkastaja.

Pääjohtaja esitti hallituksen kokouksissa Kelan toiminnasta perusteellisen ajankohtaiskatsauksen. Katsaukseen sisältyi toiminta- ja taloussuunnitelman 2017–2020 sekä sijoitussuunnitelman seuranta. Lisäksi hallitus seurasi säännöllisesti Kelan etuuksien käsittelyaikoja ja palvelutilannetta.

Hallitus laati vuoden 2016 toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen valtuutetuille. Sosiaali- ja terveysministeriölle hallitus lähetti Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista annetun lain mukaisen varainkäyttösuunnitelman vuosille 2018–2020.

Hallitus hyväksyi sijoitussuunnitelman yleiset perusteet ja vuoden 2018 sijoitussuunnitelman. Vuoden aikana saatiin säännöllisesti raportit Kelan sijoitustoiminnasta.

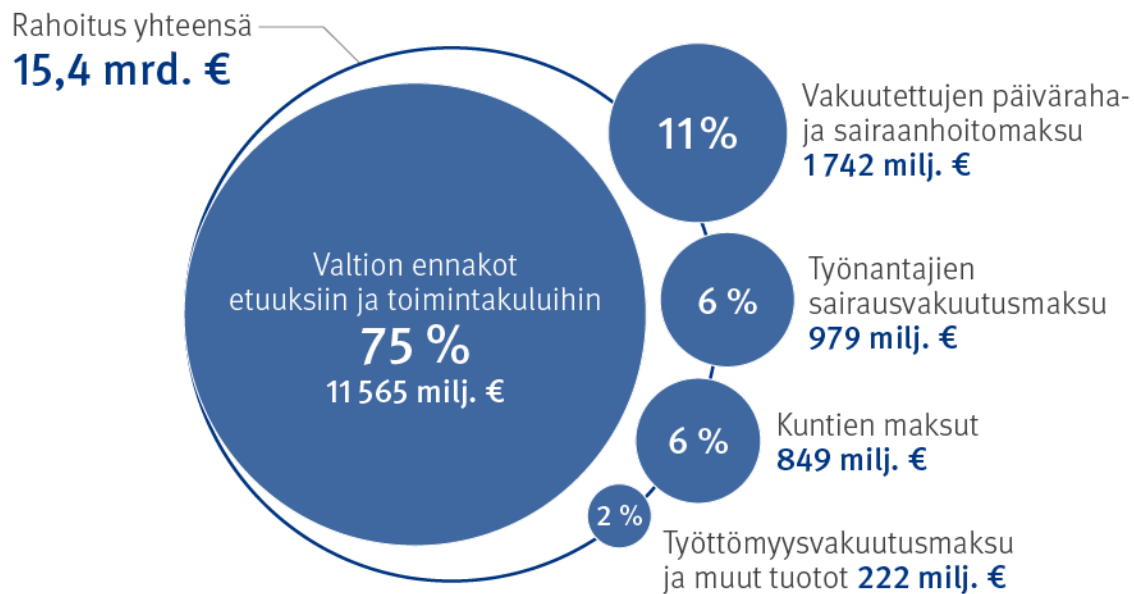
Hallitus asetti työterveyshuoltoneuvottelukunnan toimikaudelle 1.1.2017–31.12.2019, eläkeasiain neuvottelukunnan toimikaudelle 1.1.2017–31.12.2019, kuntoutusasiain neuvottelu-

kunnan toimikaudelle 1.3.2017–31.12.2019, työttömyysturva-asiain neuvottelukunnan toimikaudelle 1.3.2017–31.12.2019 sekä Kelan neuvottelukunnan toimikaudelle 1.4.2017–31.3.2020.

Hallitus piti syyskuussa valtuutettujen kanssa yhteisseminaarin kuntoutuksesta.

Lisäksi hallitus toteutti toimintaansa koskevan itsearvioinnin.

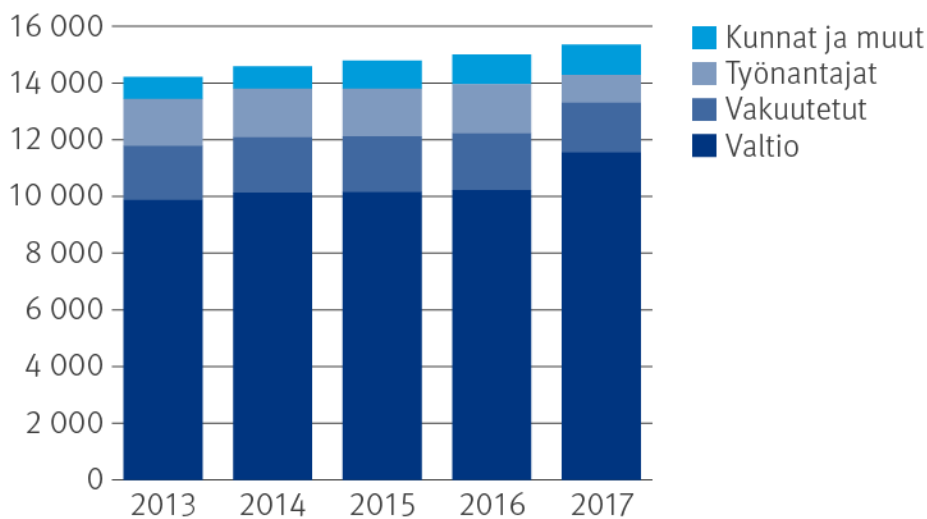
Kelan etuuksien ja toimintakulujen rahoitus vuonna 2017

Yhteensä 15 356 milj. euroa

Kelan etuuksien ja toimintakulujen rahoitus 2013–2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

Rahoitus

Etuusrahastojen rahoitus

Kelan toimeenpanemat etuudet maksetaan kansaneläkerahastosta, sairausvakuutusrahastosta tai sosiaaliturvan yleisrahastosta (etuusrahastot). Vuonna 2017 Kela maksoi etuuksia yhteensä 14 844 milj. euroa. Kelan toimintakulut olivat 479 milj. euroa.

Kuluista rahoitettiin valtion suorituksilla 11 565 milj. euroa (75 %), työnantajien ja vakuutettujen sairausvakuutusmaksuilla 2 721 milj. euroa (18 %) ja kuntien suorituksilla 849 milj. euroa (6 %).

Kansaneläkerahasto

Kansaneläkerahastosta maksetaan eläke- ja vammaisetuudet, eläkkeensaajien asumistuet sekä rintamalisät. Vuonna 2017 etuuksia maksettiin 3 548 milj. euroa. Rahaston toimintakulut olivat 75 milj. euroa.

Valtio rahoittaa kansaneläkevakuutuksen kulut kokonaan. Kansaneläkerahaston rahoitusomaisuudelle on säädetty kuluihin suhteutettu 3,5 %:n vähimmäistaso.

Sairausvakuutusrahasto

Sairausvakuutusrahastosta maksetaan sairaus- ja vanhempainpäivärahat, kuntoutus, työterveyshuollon korvaukset sekä sairaanhoitokorvaukset, joista suurimpana ryhmänä ovat lääkekorvaukset. Vuonna 2017 etuuksien yhteismäärä oli 4 499 milj. euroa. Rahaston toimintakulut olivat 200 milj. euroa.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu työtulovakuutukseen ja sairaanhoitovakuutukseen. Työtulovakuutuksen etuuksia maksettiin 2 277 milj. euroa. Työtulovakuutuksen rahoittavat työnantajat sairausvakuutusmaksulla, jota kertyi 979 milj. euroa, sekä palkansaajat ja yrittäjät päivärahamaksulla, jonka tuotto oli 1 287 milj. euroa vuonna 2017. Valtio rahoittaa vähimmäismääräiset päivärahat sekä osan vanhempainpäivärahoista ja yrittäjien työterveyshuollosta. Valtion suoritukset olivat yhteensä 176 milj. euroa. Yhteensä työtulovakuutuksen tuotot olivat 2 442 milj. euroa.

Sairaanhoitovakuutuksen etuuksia maksettiin 2 222 milj. euroa. Sairaanhoitovakuutuksen rahoittavat vakuutetut ja valtio. Palkansaajilta, yrittäjiltä sekä etuudensaajilta perittävää sairaanhoitomaksua kertyi 454 milj. euroa. Valtion osuus sairaanhoitovakuutuksen etuuksiin ja toimintakuluihin oli 1 831 milj. euroa. Yhteensä sairaanhoitovakuutuksen tuotot olivat 2 295 milj. euroa.

Sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuudelle on säädetty kuluihin suhteutettu 8 %:n vähimmäistaso. Lisäksi on 4 prosenttiyksikön liikkumavara, jonka puitteissa rahoitusomaisuus voi vaihdella ilman vaikutusta seuraavan vuoden vakuutusmaksuperusteisiin.

Sosiaaliturvan yleisrahasto

Sosiaaliturvan yleisrahastosta maksetaan muun muassa työttömyysturvaetuudet, lapsiperheiden etuudet, opintoetuudet ja toimeentulotuki. Etuuksien yhteismäärä oli 6 798 milj. euroa. Rahaston toimintakulut olivat 204 milj. euroa.

Valtio rahoitti etuuksia ja toimintakuluja yhteensä 5 945 milj. eurolla. Kunnat rahoittivat lastenhoidon tukea ja työmarkkinatukea yhteensä 849 milj. eurolla.

Rahastoon tilitettiin palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua 208 milj. euroa työttömyysturvan rahoitukseen.

Toimintakulut

Toimintakulut vuonna 2017 olivat 476,7 milj. euroa ilman 2,4 milj. euron suuruisia osakesiirtoja eläkevastuurahastoon. Ne kasvoivat edellisvuodesta 12,0 %. Toimintakulujen yhteismäärä oli 479,1 milj. euroa, joka on 3,1 % etuusrahastojen kokonaiskuluista.

Toimintakulut, ilman osakesiirtoja eläkevastuurahastoon, kohdennetaan etuusrahastoille prosenttiosuuksien mukaan. Kansaneläkerahaston osuus oli 15,2 %, sairausvakuutusrahaston 42,0 % ja sosiaaliturvan yleisrahaston 42,8 %.

Palkka- ja palkkiokulut olivat 243,5 milj. euroa. Henkilösivukulut olivat yhteensä 82,0 milj. euroa. Siitä osakesiirtoja oli 2,4 milj. euroa.

Muiden toimintakulujen ja tuottojen yhteismäärä oli 98,3 milj. euroa. Muista toimintakuluista ICT-käyttökuluja oli 28,4 milj. euroa. Käyttöomaisuuden poistoja oli 9,2 milj. euroa. Toimintakuluja vähentäviä tuottoja oli 9,9 milj. euroa.

Ostopalveluiden yhteismäärä oli 55,3 milj. euroa. Verohallinnolle maksettavat verotuskustannukset olivat 24,7 milj. euroa. Muut ostopalvelut olivat yhteensä 30,6 milj. euroa.

Valtio rahoittaa vuosittain valtion talousarviossa vahvistettavalla määrällä kustannukset, jotka Kelalle aiheutuvat Kelassa toimivan rajat ylittävän terveydenhuollon (RAJA) yhteyspisteen toiminnasta. Yhteyspiste aloitti toimintansa vuoden 2014 alussa. Vuonna 2017 yhteyspisteen kustannukset olivat 0,5 milj. euroa.

Palvelurahasto

Kanta-palvelujen toteuttamiseksi ja ylläpitämiseksi Kelaan perustetun palvelurahaston avulla huolehditaan niistä Kelan vastuulla olevista rahoituksen, kirjanpidon ja rahaliikenteen tehtävistä, jotka määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007). Kanta-palvelut toteutetaan erillään Kelan tehtäväksi säädettyjen etuuksien täytäntöönpanosta.

Valtio rahoittaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kautta Kanta-palvelujen rakentamis- ja kehittämiskustannukset. Kanta-palvelujen ylläpito rahoitetaan palvelujen käyttäjiltä perittävillä vuosina 2012–2015 asteittain käyttöön otetuilla maksuilla. Palvelurahaston kokonaiskustannukset vuonna 2017 olivat 22,0 milj. euroa, josta investointeja oli 1,5 milj. euroa. Valtio (THL) rahoitti kustannuksista 9,2 milj. euroa. Käyttömaksuilla ja muilla myyntituotoilla rahoitettiin kustannuksia 12,8 milj. eurolla.

Vuonna 2017 sähköisen lääkemääräyksen ylläpitokustannuksista apteekit rahoittivat 50 %, julkinen terveydenhuolto 35 % ja yksityinen terveydenhuolto 15 %. Potilastiedon arkiston ylläpitokustannuksista 80 % rahoitettiin julkisen terveydenhuollon ja 20 % yksityisen terveydenhuollon käyttömaksuilla.

Eläkevastuurahasto

Kelan toimihenkilöiden vakuutustekninen täysi eläkevastuu oli vuoden lopussa 1 980,0 milj. euroa, josta jo alkaneiden eläkkeiden osuus oli 1 149,9 milj. euroa. Täysi eläkevastuu kasvoi vuonna 2017 24,4 milj. euroa, mikä johtui lähes kokonaan eläkkeellä jo olevien ja eläkkeelle vuoden aikana siirtyneiden aiheuttamasta eläkevastuusta.

Lain 754/2016 mukaan Kelan täydestä eläkevastuusta vähintään katettava osuus pienenee puoli prosenttiyksikköä vuosittain vuoteen 2038 asti. Vuonna 2017 katettiin 40,5 % täydestä eläkevastuusta. Työntekijöiden eläkemaksulla katetun vastuun määrä oli 66,2 milj. euroa. Katettava eläkevastuu vuoden 2017 lopussa oli yhteensä 822,5 milj. euroa. Eläkevastuurahastossa oli varoja yhteensä noin 1 554,7 milj. euroa. Vähimmäiskate ylittyi siis 732,2 milj. eurolla.

Eläkevastuurahastoon maksettiin työnantajan kannatusmaksuna 49,9 milj. euroa, josta 2,4 milj. euroa katettiin osakesiirrolla kansaneläkerahastosta. Lisäksi rahastoon suoritettiin työntekijän eläkemaksua 17,3 milj. euroa, josta 5,3 milj. euroa käytettiin eläkevastuun katteen lisäykseen.

Toimisuhte-eläkkeitä Kela maksoi kaikkiaan 102,1 milj. euroa, jossa oli kasvua edellisvuodesta 3,6 %.

Sijoitustoiminta

Kelan hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman. Sijoitustoiminnan tavoitteita ovat varmuus, tuotto ja rahaksi muutettavuus. Lisäksi sijoitusten tulee olla monipuolisia ja riittävän hajautettuja. Kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston, sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston sijoitustoiminnan painopiste on kassavarojen sijoittamisessa. Eläkevastuurahaston varat ovat henkilöstön Kelan palvelukseen perustuvan eläkevastuun katteena. Eläkevastuurahaston omaisuuden allokoinnilla pyritään kasvattamaan rahaston tuottoa ja varautumaan siihen, että sijoitukset voidaan tarvittaessa muuttaa tuottavasti rahaksi. Sijoitusten kansainväliselle hajauttamiselle on asetettu tavoitteet ja aikataulu.

Sijoittajille vuosi 2017 oli hyvä. Yleisen talouskasvun ja erityisesti kehittyvien markkinoiden vahvan kasvun lisäksi markkinoiden keskeisiä teemoja olivat muun muassa tekoälyn sovellukset, teollinen internet ja digitalisaatio. Hyvän alkuvuoden jälkeen osakemarkkinat saivat vielä lisänostetta joulukuussa julkaistuista taloustilastoista, jota osoittivat maailmanlaajuisen talouskasvun jatkaneen kehitystään konsensusodotuksia vahvempana. Kehittyvän Aasian osakemarkkinat tuottivat 25,9 % ja Yhdysvaltojen osakemarkkinat 7,1 % (euromääräiset tuotot). Euroopan osakemarkkinat tuottivat 11 % ja Kelan kannalta keskeiset Suomen osakemarkkinat 11,5 %.

Korkomarkkinoiden tuotot jäivät korkean riskin yrityslainoja ja kehittyvien maiden lainoja lukuun ottamatta pieniksi. Euroopan keskuspankki asetti keskuspankkitalletustensa ohjauksen negatiiviseksi jo kesäkuussa 2014 ja on jatkanut samalla tiellä, mikä heijastui myös vuoden 2017 ajan lyhyisiin euroalueen rahamarkkinakorkoihin, jotka pysyivät negatiivisina. Euroalueen valtionlainojen (kaikki luottoluokat) tuotto oli 0,1 %, eurooppalaisten hyvän luottoluokituksen yrityslainojen tuotto 2,4 % ja korkeamman riskin yrityslainojen puolestaan 6,4 %. Kehittyvien maiden eurosuojatut lainat tuottivat 12 %.

Kansaneläkerahaston osakkeiden markkina-arvo ennen eläkevastuurahastoon tilinpäätöksen yhteydessä tehtyä 2,4 milj. euron osakesiirtoa suureni vuoden alusta 21 % (edellisvuonna 19 %). Eläkevastuurahaston tuotto ennen edellä mainittua kansaneläkerahastosta tehtyä osakesiirtoa oli 12,8 % (edellisvuonna 17,7 %). Osinkotuotot, jotka Kela sai vuonna 2017, kasvoivat edellisen vuoden 30,2 milj. eurosta 33,5 milj. euroon.

Kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston ja sosiaaliturvan yleisrahaston kassavarojen yhteenlaskettu kuukausittainen keskiarvo oli 1 203 milj. euroa (edellisvuonna 1 049 milj. euroa). Kassavarojen keskikorko oli 0,00 % (edellisvuonna 0,00 %).

Rahoituksen tulevaisuudennäkymät

Kelan toimintakulujen riittävyys on uhattuna tulevina vuosina viime vuosien säästötoimenpiteiden vuoksi ja toimeentulotuen pysyvän työvoimatarpeen vuoksi. Muuttuneessa toimintaympäristössä Kelalta vaaditaan entistä kattavampaa ja nopeampaa palvelutarjontaa.

Vuosina 2015–2017 valtiontalouden säästötoimenpiteet kohdistuivat myös Kelan toimintakuluihin. Kelan toimintakuluja rahoitetaan valtionosuuksien lisäksi myös sairausvakuutusmaksuilla, mikä on lisännyt Kelan toimintakulujen säästövelvoitetta leikattujen valtionosuuksien lisäksi. Valtioneuvoston tekemien, vuosia 2015–2018 koskevien sopeutustoimien yhteydessä Kelan toimintakulujen valtionosuuksia vähennettiin pysyvästi. Lisäksi valtion tekemässä, vuoden 2016 täydentävässä talousarvioesityksessä Kelan toimintakulujen valtionosuuksiin kohdistettiin uusi leikkaus. Yhteensä Kelan toimintakulujen rahoitukseen kohdistettujen pysyvien leikkausten määrä on ollut vuositasolla noin 22 milj. euroa.

Vuodesta 2013 vuoteen 2016 Kelan toimintakulut pienenevät muun muassa säästöjen seurauksena (Kuvio: Kelan toimintakulut 2013–2017). Vuodesta 2016 vuoteen 2017 Kelan toimintakulut kasvoivat n. 48 milj. euroa. Vuonna 2017 Kelan perustoimeentulotuen toimintakulut olivat suuremmat kuin Kelan toimintakulujen kokonaiskasvu. Keskimäärin yksittäisen toimeentulotukihakemuksen ratkaiseminen kesti merkittävästi kauemmin kuin siirron suunnittelun aikana arvioitiin.

Etuusmenojen tulevaisuuden näkymät ovat melko suotuisat, koska talouskasvu paranee. Jos talouskasvu jatkuu, se saattaa vähentää myös työttömän perusturvan, yleisen asumistuen ja toimeentulotuen tarvetta. Toisaalta vähimmäisturvan alhaista tasoa on vaadittu nostettavaksi, mikä mahdollisesti lisäisi juuri näitä etuusmenoja.

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyivät kunnilta Kelan tehtäväksi vuoden 2017 alussa. Valtio ja kunnat vastaavat puoliksi perustoimeentulon etuusmenojen kustannuksista. Valtio suorittaa Kelalle etuuden maksamiseen tarvittavat varat ja kuntien vastuu otetaan huomioon valtionosuusjärjestelmän kautta.

Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavaista rahoitusta on tarkoitus yksinkertaistaa. Rahoituksen yksinkertaistamisen toteuttamiseen vaikuttaa valinnanvapauden toteuttamisen yhteydessä tehtävät ratkaisut. Suunnitelmien mukaan valtion rahoitusosuus sairaanhoitovakuutuksen etuusmenoista siirretään maakunnille vuoden 2021 alussa.

Kelan valmisteleva perustulokokeilu alkoi 1.1.2017, ja ensimmäiset perustulot maksettiin 9.1.2017. Perustulon rahoitukseen varauduttiin vuoden 2017 valtion talousarvion kärkihanke-momentilla, jossa rahaa on hallituksen toimintasuunnitelman mukaisesti käytettävissä 20 milj. euroa.

Kelan näkökulmasta perustulokokeilu on sujunut erittäin hyvin. Kokeilu on ainutlaatuinen: se on valtakunnallisesti edustava ja kokeilulain mukaan pakollinen niille, jotka Kelan rekistereistä

satunnaisesti poimittiin koeryhmään. Kokeilu päättyy vuoden 2018 lopussa. Kokeilua arvioidaan sekä rekisterien että kyselyiden ja haastatteluiden avulla. Arviointiin on varattava riittävä rahoitus, jotta ainutlaatuisen kokeen arviointi voidaan tehdä luotettavasti ja monipuolisesti ottaen huomioon perustulon mahdolliset työllisyys-, tulo- ja muut hyvinvointivaikutukset.

	2016	2017	2018
Sairaanhoidonmaksu ¹			
– eläkkeen- ja etuudensaajat	1,47	1,45	1,53
– palkansaajat ja yrittäjät	1,30	0,00	0,00
Päivärahamaksu ²			
– YEL-vakuutetut yrittäjät ³	0,95	1,64	1,70
– palkansaajat ja muut yrittäjät ³	0,82	1,58	1,53
Työnantajan sairausvakuutusmaksu ⁴	2,12	1,08	0,86

¹ prosenttia kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta, yrittäjillä prosenttia nettotyötulosta.

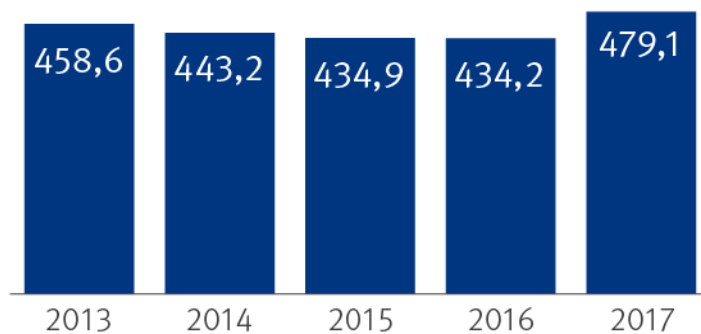
² prosenttia veronalaisesta palkkatulosta ja yrittäjien työtulosta.

³ päivärahamaksu 0,00, jos palkka- ja yrittäjätulo yhteensä alle 14 020 euroa.

⁴ prosenttia palkoista.

Kelan toimintakulut 2013–2017

Milj. €, vuoden 2017 rahana

Toimielimet 2017

Valtuutetut

Sarkomaa Sari, kansanedustaja, puheenjohtaja
Varajäsen: Lehti Eero, kansanedustaja
Keränen Niilo, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
Rantakangas Antti, kansanedustaja
Alanko-Kahiluoto Outi, kansanedustaja
Yanar Ozan, kansanedustaja
Elomaa Ritva, kansanedustaja
Niikko Mika, kansanedustaja
Heikkinen Hannakaisa, kansanedustaja
Hakanen Pertti, kansanedustaja
Kiljunen Anneli, kansanedustaja
Nurminen Ilmari, kansanedustaja
Laitinen-Pesola Jaana, kansanedustaja
Raassina Sari, kansanedustaja
Louhelainen Anne, kansanedustaja
Mäkelä Jani, kansanedustaja
Meri Leena, kansanedustaja
Saarakkala Vesa-Matti, kansanedustaja
Salonen Kristiina, kansanedustaja
Taavitsainen Satu, kansanedustaja
Suutari Eero, kansanedustaja
Talvitie Mari-Leena, kansanedustaja
Talja Martti, kansanedustaja
Katainen Elsi, kansanedustaja

Tilintarkastajat

Rauhala Pii Tuulia, yksikön johtaja, KHT, puheenjohtaja
Prepula Eero, toimitusjohtaja, KHT, JHTT
Maijala Eeva-Maria, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
Ala-Nissilä Olavi, kansanedustaja
Kurvinen Antti, kansanedustaja
Järvinen Heli, kansanedustaja
Kankaanniemi Toimi, kansanedustaja
Kivelä Kimmo, kansanedustaja
Mölsä Martti, kansanedustaja
Rydman Wille, kansanedustaja
Lauslahti Sanna, kansanedustaja 23.5. lukien
Häkkänen Antti, kansanedustaja 22.5. asti

Multala Sari, kansanedustaja
Myller Riitta, kansanedustaja
Kymäläinen Suna, kansanedustaja
Tuomela Ulla-Maija, KHT, JHTT
Lehto Ari, KHT, JHT

Hallitus

Savolainen Terttu, ylijohtaja, hallituksen puheenjohtaja
Slunga-Poutsalo Riikka, puoluesihteerin, varapuheenjohtaja
Antila Outi, ylijohtaja 9.6. lukien
Ikonen Raimo, ylijohtaja 8.6. asti
Itkonen Pentti, toimitusjohtaja
Lehtinen Leila, johtaja 23.5. lukien
Rantahalvari Vesa, johtava asiantuntija
Siekkinen Saana, johtaja
Sipilä Timo, johtaja
Särkelä Riitta, pääsihteerin
Tujunen Taru, toimitusjohtaja 22.5. asti
Vanhala Mauno, professori
Martinmäki Heli, puheenjohtaja, henkilöstön edustaja, puhe- ja läsnäolo-oikeus

Johtajat

Aaltonen Elli, pääjohtaja
Forss Mikael, johtaja
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja

Johtavat toimihenkilöt

Tulosyksiköiden johtajat

Kivimäki Elise (Asiakkuuspalvelujen tulosyksikkö)
Rantamäki Juhani (Esikuntapalvelujen tulosyksikkö) 31.8. asti
Ollikainen Kai (Esikuntapalvelujen tulosyksikkö) 1.8. lukien
Neimala Anne (Etuuspalvelujen tulosyksikkö)
Suominen Markku (ICT-palvelujen tulosyksikkö)
Karjala Esko (Kehittämispalvelujen tulosyksikkö)
Hänninen Sari (Yhteisten palvelujen tulosyksikkö)

Sisäisen tarkastuksen päällikkö

Uusi-Autti Eeva

Johtava ylilääkäri

Autti-Rämö Ilona

Neuvottelukunnat

Kelan neuvottelukunta 1.1. –31.3.

Hyssälä Liisa, pääjohtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Ilveskivi Paula, lakimies
Antila Outi, ylijohtaja
Hiltunen Virpi, neuvotteleva virkamies
Helin Satu, toiminnanjohtaja
Uotinen Sami, johtava lakimies
Majanen Juha, neuvotteleva virkamies
Norppa Tiina, työsuojelun päävaltuutettu
Oivo Tuija, ylijohtaja
Kuokka Nelli, johtaja
Salonen Leila, toiminnanjohtaja
Työläjäri Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Mörttinen Tapani, puheenjohtaja
Lankinen Kari, kehitysjohtaja
Gustafsson Henrik, lakimies
Uusitupa Matti, professori
Manninen Eero, pääsihteeri
Hellstén Harri, lainopillinen asiamies
Varkila Kari, LKT

Varajäsenet:

Pekurinen Markku, tutkimusprofessori
Strömberg-Schalin Mikaela, lakimies
Hallia Antti, asiantuntija
Malste Antti, pääsihteeri

Kelan neuvottelukunta 1.4. lukien

Aaltonen Elli, pääjohtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Antila Outi, ylijohtaja 30.8. asti
Brax Tuija, pääsihteeri
Eskola Juhani, pääjohtaja
Hallia Antti, asiantuntija
Hellstén Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Hiltunen Leea, puheenjohtaja
Hiltunen Virpi, neuvotteleva virkamies
Huumonen Hanna, asiantuntija 23.11. lukien
Ilveskivi Paula, lakimies 4.7. asti
Karjalainen Sakari, pääsihteeri
Kivinen Eero, sosiaalipoliittinen asiantuntija 23.11. asti
Korhonen Tiina, vs. hallitusneuvos

Kuokka Nelli, viestinnän ja yhteiskuntasuhteiden johtaja, 5.10. lukien
Lankinen Kari, kehitysjohtaja
Laxåback Jonas, lakimies
Majanen Juha, apulaisbudjettipäällikkö
Manninen Eero, pääsihteeri
Nikulainen Pekka, johtaja 4.10. asti
Norppa Tiina, työsuojelun päävaltuutettu
Myllärinen Tarja, johtaja
Partanen Ismo, toiminnanjohtaja
Pohjonen Petri, pääjohtaja
Salonen Leila, toiminnanjohtaja
Siika-aho Liisa, johtaja 31.8. lukien
Tuomi Marja, toiminnanjohtaja
Työläjäri Riitta, sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija

Sairausvakuutusasiain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Ahponen Helena, ryhmäpäällikkö, sihteeri
Voipio-Pulkki Liisa-Maria, johtaja
varajäsen: Mäntyranta Taina, lääkintöneuvos
Antila Outi, osastopäällikkö 17.8. asti
Siika-Aho Liisa, johtaja 17.8. asti
Siika-aho Liisa, johtaja 17.8. lukien
Humalto Pekka, hallitusneuvos 17.8. lukien
Vuorenkoski Lauri, terveystieteiden asiantuntija
Pöyry Matti, toiminnanjohtaja
Schugk Jan, ylilääkäri
Kannisto Miia, asiantuntija 17.8. asti
Vigelius Eveliina, asiantuntija 17.8. lukien
Kaukoranta Ilkka, ekonomisti 1.6. asti
Rahkola Joonas, ekonomisti 1.6. asti
Glantz Tuuli, asiantuntija 1.6. lukien
Haring Kari, asiantuntijalääkäri 1.6. lukien
Työläjäri Riitta, terveys- ja sosiaalipoliittinen asiantuntija
Ilveskivi Paula, lakimies
Talja Martti, kansanedustaja
Elomaa Ritva, kansanedustaja

Sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta

Autti-Rämö Ilona, johtava ylilääkäri, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Meurman Jukka, professori, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Keso Lauri, asiantuntijalääkäri, sihteeri ja jäsen
Hirvensalo Eero, dosentti
Holi Tarja, johtaja
Huupponen Risto, professori
Kivelä Tero, professori
Kosunen Elise, professori
Mäkelä Marjukka, professori
Pärnänen Heikki, lääketieteen lisensiaatti
Pöyry Matti, toiminnanjohtaja
Ranki Annamari, professori
Räsänen Kimmo, professori
Strandberg Timo, professori
Tiitinen Aila, professori
Turpeinen Miia, dosentti

Asiantuntijat:

Eronen Marianne, asiantuntijalääkäri
Helminen Sari, asiantuntijahammaslääkäri
Järvinen Asko, dosentti
Kalliokoski Annika, ylilääkäri
Karjaluoto Maria, suunnittelun asiantuntija
Komulainen Jorma, päätoimittaja
Kruuti Jaana, yliproviisori
Kälviäinen Reetta, professori
Laine Juhani, dosentti
Laukkala Tanja, asiantuntijalääkäri
Lehto Matti, johtaja
Mäkelä Mika, dosentti
Mäkitalo Jorma, osaamiskeskuksen johtaja
Rajaniemi Sinikka, ylijohdaja
Suominen Liisa, professori
Timonen Markku, professori
Turpeenniemi-Hujanen Taina, professori
Vataja Risto, linjajohtaja
Wartiovaara-Kautto Ulla, dosentti
Ylöstalo Pekka, professori

Lääkejaosto:

Huupponen Risto, professori, jaoston puheenjohtaja
Venho Markku, asiantuntijalääkäri, jaoston sihteeri
Autti-Rämö Ilona, johtava ylilääkäri
Järvinen Asko, osaston ylilääkäri, dosentti
Kalliokoski Annika, ylilääkäri
Karjaluo Maria, suunnittelun asiantuntija
Keso Lauri, asiantuntijalääkäri
Turpeinen Miia, dosentti, arviointiylilääkäri
Wartiovaara-Kautto Ulla, dosentti

Hammaslääketieteen jaosto:

Meurman Jukka, professori, jaoston puheenjohtaja
Helminen Sari, asiantuntijahammaslääkäri, jaoston sihteeri
Laine Juhani, dosentti
Pöyry Matti, toiminnanjohtaja
Suominen Liisa, professori
Ylöstalo Pekka, professori

Eläkeasiain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Foudila Raija-Liisa, suunnittelija, neuvottelukunnan sihteeri
Neimala Anne, etuusjohtaja
Seppälä Marja-Leena, etuuspäällikkö
 Varajäsen: Turunen Marjukka, yksikön päällikkö
Strömberg Erik, hallitusneuvos 13.12. asti
Tossavainen Hanna, hallitussihteeri 14.12. lukien
 Pajula Pasi, neuvotteleva virkamies 30.8. asti
 Tossavainen Hanna, hallitussihteeri 31.8. –13.12.
 Moilanen Pirjo, neuvotteleva virkamies 14.12. lukien
Isomäki Marja, lainsäädäntöneuvos
 Narikka Jouko, budjettineuvos
Kautto Mikko, johtaja
 Kuivalainen Susan, osastopäällikkö
Tanskanen Antti, asiantuntija
 Rantahalvari Vesa, johtava asiantuntija
Hellsten Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
 Mäkelä Albert, lainopillinen asiamies
Näätsaari Sinikka, sosiaaliasioiden päällikkö
 Väänänen Pirjo, työllisyysasioiden päällikkö
Veirto Katja, asiantuntija
 Piispanen Pekka, johtaja

Koskela Samppa, lakimies
Työläjärvi Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Tallavaara Marja, asiantuntija
Lumiaho Maire, lakimies
Kemppe Anssi, toiminnanjohtaja
Kuuskoski Eeva, puheenjohtaja
Kokko Timo, toiminnanjohtaja
Pajunen Tarja, sosiaalipoliittinen asiantuntija
Kyyrö Päivi, toiminnanjohtaja
Hiltunen Leea
Niiranen Matti, VTM
Nyman Pia, YTM
Dahlin Berit, toiminnanjohtaja
West Markus, päätoimittaja
Partanen Hannu, toiminnanjohtaja 8.11. asti
Koskimies Jan, toiminnanjohtaja 9.11. lukien
Talvila Tuomas, tiedottaja

Työterveysneuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Melart Paula, asiantuntijalääkäri, neuvottelukunnan sihteeri
Mukala Kristiina, lääkintöneuvos
Partinen Ritva, ylitarkastaja
Sauni Riitta, ylilääkäri
Kantolahti Tarja, neuvotteleva virkamies
Mäkitalo Jorma, tutkimus- ja palvelukeskuksen johtaja
Leino Timo, ylilääkäri
Larkio Johanna, johtava työterveyslääkäri
Tiitola Katri, työterveyslääkäri
Alanne Marja, johtava työterveyshoitaja
Österman Pilvi, työterveyshoitaja
Haring Kari, asiantuntijalääkäri
Mironen Anne, neuvottelupäällikkö
Schugk Jan, ylilääkäri
Tanskanen Antti, asiantuntija
Hämäläinen Taija, työmarkkina-asiamies
Palola Jorma, neuvottelupäällikkö
Tallavaara Marja, asiantuntija
Aikio Kari, aluepäällikkö
Työläjärvi Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Kukka Anna, työympäristöasiantuntija

Ilveskivi Paula, lakimies
Meklin Jaana, lakimies
Hellsten Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Mäkelä Albert, lainopillinen asiamies
Mikkola Hennamari, yksikön päällikkö
Hujanen Timo, erikoistutkija
Laavi Elina, yhteiskuntasuhteiden päällikkö 8.6. lukien
Pelkonen Janne, erityisasiantuntija 8.6. lukien
Autti-Rämö Ilona, johtava ylilääkäri 8.6. lukien

Kuntoutusasiain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Ahlgren Tuula, etuuspäällikkö, neuvottelukunnan sihteeri
Autti-Rämö Ilona, johtava ylilääkäri
Toivanen Mikko, osaamiskeskuksen päällikkö
Salminen Anna-Liisa, johtava tutkija
Tuulio-Henriksson Anna-Mari, tutkija
Haukipuro Kyösti, ylilääkäri
Välimäki Jari, ylilääkäri
Siika-aho Liisa, johtaja
Tiainen Milja, hallitussihteeri
Tötterman Patrik, erityisasiantuntija
Liski-Wallentowitz Hanna, erityisasiantuntija
Sariola Jukka
Hoffrén Tea
Kokko Sari
Parviainen Tarja
Schugk Jan, asiantuntijalääkäri
Ronkainen Hannu, toimitusjohtaja
Pekkonen Mika, hallituksen puheenjohtaja
Hurri Heikki, hallituksen jäsen
Haring Kari, asiantuntijalääkäri
Kaukoranta Ilkka, ekonomisti
Työläjarvi Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Koskela Samppa, lakimies
Tallavaara Marja, asiantuntija
Lumiaho Maire, lakimies
Hellstén Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Mäkelä Albert, lainopillinen asiamies
Vogt Ellen, erityisasiantuntija
Kock Tuula, asiantuntijalääkäri

Tervonen Hilppa, valmistelupäällikkö
Heimo Marika, avustusvalmistelija
Laavi Elina, päällikkö
Pelkonen Janne, erityisasiantuntija
Hämäläinen Harri, ylilääkäri
Lapinleimu Pekka, toiminnanjohtaja 20.11. asti
Kuitunen Soile, toimitusjohtaja

Työttömyysturva-asiain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Vartio Eeva, lakimies, neuvottelukunnan sihteeri
Koskela Samppa, lakimies
Sund Ralf, pääekonomisti
Maisonlahti Marjaana, neuvotteleva virkamies
Päivänsalo Kirsi, neuvotteleva virkamies
Metsämäki Janne, toimitusjohtaja
Oksanen Juho, vakuutusjohtaja
Meling Timo, vanhempi hallitussihteeri
Nyberg Johanna, vanhempi hallitussihteeri
Väänänen Pirjo, työllisyysasioiden päällikkö
Naukkarinen Tytti, ekonomi
Aarnio Marko, toimistopäällikkö
Luojo Satu, lakimies
Hellstén Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Mäkelä Albert, lainopillinen asiamies
Jussila Niina, toiminnanjohtaja
Mäki Outi, hallituksen puheenjohtaja
Rantahalvari Vesa, johtava asiantuntija
Räsänen Mikko, asiantuntija
Lumiaho Maire, lakimies
Tallavaara Marja, asiantuntija
Veirto Katja, asiantuntija
Turunen Taru, johtaja

Toimeentulokiasiaain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Rainakari Kaisa, lakimies, neuvottelukunnan sihteeri 1.1.–15.1. ja 1.10.–31.12.
Valkonen Marja-Leena, etuuspäällikkö, neuvottelukunnan sihteeri 16.1.–30.9.
Kauhanen Heli, yksikön päällikkö
Taponen Petteri, asiakasyksikön päällikkö 31.8. lukien
Ilmonen Kari, johtaja 23.11. asti
 Ellisaari Jaakko, ylitarkastaja 23.11. asti
Rahkonen Susanna, hallitussihteeri 23.11. lukien
 Liukonen Ritva, erityisasiantuntija 23.11. lukien
Moisio Pasi, tutkimusprofessori
 Karjalainen Pekka, erikoistutkija
Vogt Ellen, erityisasiantuntija
 Uotinen Sami, johtava lakimies
Heikkinen Arja, sosiaalijohtaja
 Salo Marja, erityisryhmien sosiaalipalveluiden palvelupäällikkö
Kosonen Marja, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja
 Hirvonen Heikki, palvelupäällikkö
Lindqvist Hans-Erik, kaupunginjohtaja
 Pellfolk Tony, peruspalvelujohtaja 31.8. asti
 Lindén Yvonne, perhepalvelupäällikkö 31.8. lukien
Piiroinen Juha, kaupunginjohtaja
 Karhu Sari, henkilöstöpäällikkö
Rämö Heidi, kunnanjohtaja
Salminen Jukka T., apulaiskaupunginjohtaja
 Cantell-Forsbom Anna, perhepalveluiden johtaja

Kansaneläkelaitoksen tuloslaskelma ja tase vuosilta 2017 ja 2016, 1000 euroa

Kansaneläkelaitoksen tuloslaskelma

Kansaneläkelaitoksen tuotot

	2017	2016
Etuusrahastojen tuotot		
Kansaneläkerahasto		
Työnantajien maksut	0	-2
Valtion osuudet kansaneläkevakuutuksen etuuksista	-3 541 750	-3 611 104
Kansaneläkerahaston tuotot yhteensä	-3 541 750	-3 611 106
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Työtulovakuutuksen vakuutusmaksut	-2 266 512	-2 427 796
Valtion osuudet työtulovakuutuksen etuuksista	-175 879	-130 247
Työtulovakuutus yhteensä	-2 442 391	-2 558 043
Sairaanhoitovakuutus		
Sairaanhoitovakuutuksen vakuutusmaksut	-454 129	-1 276 697
Valtion osuus sairaanhoitovakuutuksen etuuksiin	-1 738 534	-990 266
Saadut EU-korvaukset	-42 400	-41 368
Lääkekorvausmenojen palautusmaksu	0	-7 102
Takautumissuoritukset	-337	-383
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	-2 235 399	-2 315 816
Sairausvakuutusrahaston tuotot yhteensä	-4 677 790	-4 873 859
Sosiaaliturvan yleisrahasto (Sty)		
Valtion osuus Sty:n etuuksista	-5 740 585	-5 096 479
Kuntien osuus Sty:n etuuksista	-849 032	-859 488
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	-208 340	-167 633
Muut Sty:n tuotot etuuksiin	-113	-90
Sosiaaliturvan yleisrahaston tuotot yhteensä	-6 798 070	-6 123 690
Etuusrahastojen sijoitusten tuotot ja kulut	-3 046	-5 214
Etuusrahastojen rahoitustuotot ja kulut	-18	-9
Etuusrahastojen muut tuotot ja kulut	-1 418	-795
Etuusrahastojen tuotot yhteensä	-15 022 092	-14 614 673
Valtion osuus etuusrahastojen toim. kuluista	-334 021	-285 444
Sosiaaliturvan yleisrahaston investointituotot	0	0
Palvelurahaston tuotot		
Toimintatuotot	-10 471	-10 138
Myyntituotot	-12 793	-13 562
Rahoitustuotot ja kulut	0	0
Palvelurahaston tuotot yhteensä	-23 264	-23 700
Eläkevastuurahaston tuotot		
Kannatusmaksut	-49 918	-46 593

Omaisuuuden tuotot	-33 454	-78 546
Työntekijöiden eläkemaksut	-17 328	-14 275
Vilma-laitosten hyvitykset	-7 982	-6 977
Työttömyysvakuutusrahaston suoritus	-2 641	-2 540
Eläkevastuurahaston tuotot yhteensä	-111 324	-148 931
Kansaneläkelaitoksen tuotot yhteensä	-15 490 700	-15 072 748

Kansaneläkelaitoksen kulut

Etuusrahastot

Etuuskulut

Kansaneläkevakuutus

Eläke- ja vammaisetuudet

3 547 513 3 613 696

Sairausvakuutus

Työtulovakuutus

2 276 918 2 343 259

Sairaanhoitovakuutus

2 221 736 2 258 716

Sosiaaliturvan yleisrahasto

Työttömyysturvaetuudet

2 125 644 2 169 878

Lapsiperheiden etuudet

1 936 048 1 969 515

Opintoetuudet

678 478 843 946

Asumistuki

1 260 819 1 080 970

Perustulokokeilu

13 286 0

Muut etuudet

783 795 59 381

Etuuskulut yhteensä

14 844 237 14 339 361

Etuusrahastojen toimintakulut

Toimintakulujen tuotot

-9 908 -8 679

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

243 482 211 842

Henkilösivukulut

81 995 78 199

Henkilöstökulut yhteensä

325 477 290 041

Muut toimintakulut

108 233 93 082

Ostopalvelut

55 289 56 505

Sosiaaliturvan yleisrahaston investointien poistot

0 0

Etuusrahastojen toimintakulut yhteensä

479 091 430 949

Etuusrahastojen kulut yhteensä

15 323 328 14 770 310

Kuntoutusvarauksen muutos

6 980 -3 486

Palvelurahaston kulut

Henkilöstö- ja tilaresurssien ostot

9 349 8 018

IT-käyttökulut

9 004 10 070

Muut kulut

2 075 3 245

Käyttöomaisuuden poistot

2 450 2 218

Palvelurahaston kulut yhteensä

22 879 23 551

Eläkevastuurahaston kulut

Toimisuhte-eläkkeet

102 132 98 581

Vilma-laitosten maksamat eläkkeet

7 440 6 605

Muut kulut

-34 -67

Eläkevastuurahaston katteen lisäys

2 298 -4 246

Eläkevastuurahaston kulut yhteensä

111 836 100 873

Kansaneläkelaitoksen kulut yhteensä	15 465 024	14 891 248
Kansaneläkelaitoksen ylijäämä +/- alijäämä -	25 677	181 500

Kansaneläkelaitoksen tase

	2017	2016
Kansaneläkelaitoksen vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Etuusrahastojen IT-ohjelmat	10 487	6 203
Palvelurahaston IT-ohjelmat	2 093	3 257
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	12 580	9 460
Aineelliset hyödykkeet		
Etuusrahastojen rakennukset	40 305	42 636
Etuusrahastojen perusparannukset	34 444	26 603
Etuusrahastojen koneet ja kalusto	5 613	5 195
Palvelurahaston koneet ja kalusto	2 557	2 311
Etuusrahastojen kiinteistöennakot	11 643	16 451
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	94 561	93 196
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset	0	0
Etuusrahastojen käyttöomaisuussijoitukset	52 854	53 621
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	52 854	53 621
Etuusrahastojen korkorahastot	20 000	0
Eläkevastuurahaston korkorahastot	256 186	249 822
Etuusrahastojen osakkeet ja osuudet	34 628	29 177
Eläkevastuurahaston osakkeet ja osuudet	1 236 247	1 102 634
Eläkevastuurahaston muut sijoitukset	35 105	38 708
Muut sijoitukset yhteensä	1 582 166	1 420 341
Kansaneläkelaitoksen sijoitukset yhteensä	1 635 020	1 473 962
Kansaneläkelaitoksen pysyvät vastaavat yhteensä	1 742 161	1 576 618
Eläkevastuurahaston vajas	68 871	68 899
Vaihtuvat vastaavat		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	486	0
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	486	0
Lyhytaikaiset saamiset		
Etuusrahastojen rahastojen väliset saamiset	12 650	7 740
Eläkevastuurahaston rahastojen väliset saamiset	1 257	0
Etuusrahastojen myyntisaamiset	3 815	3 748
Palvelurahaston myyntisaamiset	4 790	1 929
Etuusrahastojen siirtosaamiset	894	578
Palvelurahaston siirtosaamiset	3 197	2 885
Etuusrahastojen muut saamiset	32 717	6 293

Palvelurahaston muut lyhytaikaiset saami-		
set	0	0
Eläkevastuurahaston muut saamiset	7 840	8 685
Etuusrahastojen ennakkomaksut	306 440	224 240
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	373 600	256 098
Rahat ja pankkisaamiset		
Etuusrahastojen rahat ja pankkisaamiset	1 132 688	1 050 097
Palvelurahaston rahat ja pankkisaamiset	9 450	4 347
Eläkevastuurahaston rahat ja pankkisaami-		
set	11 865	1 924
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	1 154 003	1 056 368
Kansaneläkelaitoksen vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 528 090	1 312 466
Kansaneläkelaitoksen vastaavaa yhteensä	3 339 123	2 957 984
Kansaneläkelaitoksen vastattavaa		
Oma pääoma		
Etuusrahastot		
Kansaneläkerahasto		
Rahasto vuoden alussa	-76 301	-79 981
Rahaston muutos	6 159	3 680
Kansaneläkerahasto yhteensä	-70 143	-76 301
Tilikauden tulos	-6 159	-3 680
Sairausvakuutusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-686 621	-549 648
Rahaston muutos	-31 963	-136 974
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	-718 584	-686 622
Tilikauden tulos	31 963	136 974
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-455	-455
Rahaston muutos	0	0
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	-455	-455
Tilikauden tulos	0	0
Etuusrahastot yhteensä	-763 377	-630 084
Palvelurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-588	-439
Rahaston muutos	-386	-149
Palvelurahasto yhteensä	-973	-588
Tilikauden tulos	386	149
Eläkevastuurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-820 178	-824 424
Rahaston muutos	-2 298	4 246
Eläkevastuurahasto yhteensä	-822 476	-820 178
Tilikauden tulos	-513	48 058
Rahastot yhteensä	-1 586 953	-1 402 643
Arvonkorotusrahastot		
Etuusrahastot		
Rahastot vuoden alussa		

Kansaneläkerahasto	-78 069	-76 605
Sairausvakuutusrahasto	-42 644	-46 504
Rahastot vuoden alussa yhteensä	-120 713	-123 109
Rahastojen muutos		
Kansaneläkerahasto	-5 511	-1 464
Sairausvakuutusrahasto	2 431	3 860
Rahastojen muutos yhteensä	-3 080	2 396
Eläkevastuurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-597 296	-463 527
Rahaston muutos	-145 782	-133 769
Eläkevastuurahasto yhteensä	-743 077	-597 296
Arvonkorotusrahastot yhteensä	-866 871	-718 009
Muu oma pääoma		
Palvelurahasto		
Kanta-puskurivarat	-2 177	-2 177
Eläkevastuurahasto		
Muu oma pääoma	-47 545	-48 058
Muu oma pääoma yhteensä	-49 722	-50 235
Kansaneläkelaitoksen alijäämä		
Kansaneläkelaitoksen ylijäämä	-25 677	-181 500
Kansaneläkelaitoksen oma pääoma yhteensä	-2 529 223	-2 352 387
Kuntoutusvaraus		
Varaus vuoden alussa	-48 908	-52 395
Varauksen muutos	-57 208	-64 948
Varojen käyttö	50 228	68 435
Kuntoutusvaraus yhteensä	-55 889	-48 908
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Etuusrahastojen pitkäaikainen vieras pääoma	-7 085	-33 336
Palvelurahaston pitkäaikainen vieras pääoma	-4 000	-4 000
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-11 085	-37 336
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Etuusrahastojen saadut ennakot	-375 124	-261 998
Palvelurahaston saadut ennakot	-9 014	-4 264
Etuusrahastojen rahastojen väliset velat	-13 023	-5 362
Palvelurahaston rahastojen väliset velat	-885	-1 004
Eläkevastuurahaston rahastojen väliset velat	0	-1 374
Etuusrahastojen ostovelat	-9 706	-9 068
Palvelurahaston ostovelat	-850	-1 159
Etuusrahastojen siirtovelat	-52 540	-51 023
Palvelurahaston siirtovelat	-4 187	-1 538
Eläkevastuurahaston siirtovelat	-1 607	-1 259
Etuusrahastojen muut lyhytaikaiset velat	-273 324	-178 797
Palvelurahaston muut lyhytaikaiset velat	0	0

Eläkevastuurahaston muut lyhytaikaiset ve-		
lat	-2 667	-2 507
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-742 926	-519 353
Kansaneläkelaitoksen vieras pääoma yhteensä	-754 011	-556 689
Kansaneläkelaitoksen vastattavaa yhteensä	-3 339 123	-2 957 984

Tuloslaskelmat ja taseet rahastoittain vuosilta 2017 ja 2016, 1 000 euroa

Kansaneläkerahaston tuloslaskelma

	2017	2016
Tuotot		
Vakuutusmaksut	0	-2
Valtion osuudet etuuksista	-3 541 750	-3 611 105
Sijoitusten tuotot ja kulut	-3 046	-5 214
Rahoitustuotot ja kulut	0	-7
Muut tuotot ja kulut	-27	-307
Tuotot yhteensä	-3 544 824	-3 616 635
Eläke- ja vammaisetuudet	3 547 513	3 613 696
Etuuskate	2 689	-2 939
Toimintakulut	74 788	78 472
Valtion osuus toimintakuluista	-71 318	-71 854
Ylijäämä + / alijäämä -	-6 159	-3 680

Kansaneläkerahaston tase

	2017	2016
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	1 613	971
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	1 613	971
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	31 885	32 017
Perusparannukset	19 279	15 706
Koneet ja kalusto	1 550	1 498
Ennakkomaksut	5 966	5 997
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	58 680	55 218
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	20 744	21 051
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	20 744	21 051
Muut sijoitukset		
Osakkeet	34 628	29 177
Muut sijoitukset yhteensä	34 628	29 177
Sijoitukset yhteensä	55 372	50 228

Pysyvät vastaavat yhteensä	115 666	106 417
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	3 838	2 378
Myyntisaamiset	899	889
Siirtosaamiset	41	-6
Muut saamiset	700	29
Ennakkomaksut	170	206
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	5 648	3 496
Rahat ja pankkisaamiset	134 174	134 113
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	139 822	137 609
Vastaavaa yhteensä	255 488	244 026
 Vastattavaa		
Oma pääoma	2017	2016
Kansaneläkerahasto		
Rahasto vuoden alussa	-76 301	-79 981
Rahaston lisäys/vähennys	6 159	3 680
Kansaneläkerahasto yhteensä	-70 143	-76 301
Tilikauden tulos	-6 159	-3 680
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-78 069	-76 605
Rahaston lisäys/vähennys	-5 511	-1 464
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-83 580	-78 069
Alijäämä	6 159	3 680
Oma pääoma yhteensä	-153 723	-154 370
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-1 808	-9 276
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-1 808	-9 276
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-53 685	-48 015
Rahastojen väliset velat	-8 483	-1 574
Ostovelat	766	-1 697
Siirtovelat	-16 109	-15 483
Muut lyhytaikaiset velat	-22 402	-13 567
Tilitettävä arvonlisävero	-44	-44
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-99 957	-80 380
Vieras pääoma yhteensä	-101 765	-89 656
Vastattavaa yhteensä	-255 488	-244 026
 Sairausvakuutusrahaston tuloslaskelma		
	2017	2016
Tuotot		
Työtulovakuutus		
Vakuutusmaksut		

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	-1 287 445	-714 301
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	-979 067	-1 713 495
Vakuutusmaksut yhteensä	-2 266 512	-2 427 796
Valtion osuudet etuuksista	-175 879	-130 247
Työtulovakuutus yhteensä	-2 442 391	-2 558 043
Sairaanhoitovakuutus		
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	-454 129	-1 276 697
Takautumissuoritukset	-337	-383
Valtion osuudet sairaanhoitovakuutukseen	-1 738 534	-990 266
Saadut EU-korvaukset	-42 400	-41 368
Lääkekorvausmenojen palautusmaksu	0	-7 102
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	-2 235 399	-2 315 816
Rahoitustuotot ja kulut	-17	-1
Muut tuotot ja kulut	-1 340	-470
Tuotot yhteensä	-4 679 192	-4 874 330
Etuuskulut		
Työtulovakuutus		
Päivärahasuoritukset	1 931 298	1 987 355
Työterveyshuolto	345 621	351 404
Harkinnanvarainen kuntoutus	0	4 500
Työtulovakuutus yhteensä	2 276 918	2 343 259
Sairaanhoitovakuutus		
Sairaanhoitokorvaukset	1 815 238	1 839 690
Työterveyshuolto	23 537	24 204
Kuntoutuspalvelut	341 557	351 678
Muut etuudet yhteensä	41 404	43 144
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 221 736	2 258 716
Etuuskulut yhteensä	4 498 654	4 601 975
Etuuskate	-180 538	-272 355
Toimintakulut	200 111	195 736
Valtion osuus toimintakuluista	-58 517	-56 868
Kuntoutusvarauksen muutos	6 980	-3 486
Ylijäämä + / alijäämä -	31 963	136 973

Sairausvakuutusrahaston tase

Vastaavaa	2017	2016
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	4 645	2 846
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	4 645	2 846
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	8 420	10 619
Perusparannukset	12 645	9 919
Koneet ja kalusto	2 749	2 581
Ennakkomaksut	7 034	9 394
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	30 849	32 513

Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset	32 368	32 829
Korkorahastot	20 000	0
Sijoitukset yhteensä	52 368	32 829
Pysyvät vastaavat yhteensä	87 862	68 188
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	5 123	1 152
Myyntisaamiset	1 827	1 799
Siirtosaamiset	682	549
Muut saamiset	32 017	6 263
Ennakkomaksut	112 719	116 161
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	152 368	125 924
Rahat ja pankkisaamiset	645 824	646 179
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	798 191	772 103
Vastaavaa yhteensä	886 053	840 291
Vastattavaa	2017	2016
Oma pääoma		
Sairausvakuutusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-686 621	-549 648
Rahaston lisäys/vähennys	-31 963	-136 974
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	-718 584	-686 622
Tilikauden tulos	31 963	136 974
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-42 644	-46 504
Rahaston lisäys/vähennys	2 431	3 861
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-40 213	-42 643
Ylijäämä	-31 963	-136 974
Alijäämä		
Oma pääoma yhteensä	-758 797	-729 265
Varaukset		
Kuntoutusvaraus		
Varaus vuoden alussa	-48 908	-52 395
Varauksen lisäys	-57 208	-64 948
Varojen käyttö	50 228	68 434
Kuntoutusvaraus yhteensä	-55 889	-48 909
Varaukset yhteensä	-55 889	-48 909
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-2 294	-6 633
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-2 294	-6 633
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	1 571	20 582
Rahastojen väliset velat	-1 586	-3 788
Ostovelat	-5 290	-3 925
Siirtovelat	-29 539	-29 764

Muut lyhytaikaiset velat	-34 230	-38 589
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-69 074	-55 484
Vieras pääoma yhteensä	-71 368	-62 117
Vastattavaa yhteensä	-886 053	-840 291

Sosiaaliturvan yleisrahaston tuloslaskelma

	2017	2016
Tuotot		
Valtion osuus etuuksista	-5 740 585	-5 096 479
Kuntien osuus etuuksista	-849 032	-859 488
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	-208 340	-167 633
Takautumissuoritukset työnantajilta	-30	-41
EU:n asetuksen nro 883 korvaukset	-45	-21
ETA-työttömyyskorvaukset	0	0
Ahvenanmaan suoritukset vammaisten tulkkauspalveluun	-38	-28
Rahoitustuotot ja kulut	0	0
Muut tuotot ja kulut	-6	-18
Tuotot yhteensä	-6 798 076	-6 123 708
Etuuskulut		
Työttömyysturvaetuudet	2 125 644	2 169 878
Lapsiperheiden etuudet	1 936 048	1 969 515
Opintoetuudet	678 478	843 946
Asumistuki	1 260 819	1 080 970
Perustulokokeilu	13 286	0
Muut etuudet	62 190	59 381
Toimeentulotuki	721 605	0
Etuuskulut yhteensä	6 798 070	6 123 690
Etuuskate	-6	-18
Toimintakulut	204 192	156 740
Valtion osuus toimintakuluista	-204 186	-156 722
Investointituotot	0	0
Ylijäämä + / alijäämä -	0	0

Sosiaaliturvan yleisrahaston tase

	2017	2016
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	4 228	2 386
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	4 228	2 386
Aineelliset hyödykkeet		
Perusparannukset	2 519	978
Koneet ja kalusto	1 313	1 116
Ennakkomaksut	-1 357	1 059

Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2 475	3 153
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	-258	-258
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	-258	-258
Sijoitukset yhteensä	-258	-258
Pysyvät vastaavat yhteensä	6 445	5 281
Vaihtuvat vastaavat		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	486	0
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	486	0
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	3 689	4 211
Myyntisaamiset	1 090	1 061
Siirtosaamiset	171	35
Muut saamiset	0	0
Ennakkomaksut	193 551	107 872
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	198 501	113 179
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	198 987	113 179
Rahat ja pankkisaamiset	352 691	269 805
Vastaavaa yhteensä	558 123	388 265
Vastattavaa		
Oma pääoma	2017	2016
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-455	-455
Rahaston lisäys/vähennys	0	0
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	-455	-455
Tilikauden tulos	0	0
Ylijäämä	0	0
Oma pääoma yhteensä	-455	-455
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-2 497	-17 427
Muut pitkäaikaiset velat	-486	0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-2 984	-17 427
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-323 010	-234 565
Rahastojen väliset velat	-2 954	0
Ostovelat	-5 182	-3 445
Siirtovelat	-6 892	-5 776
Muut lyhytaikaiset velat	-216 648	-126 597
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-554 685	-370 383
Vieras pääoma yhteensä	-557 669	-387 810
Vastattavaa yhteensä	-558 123	-388 265

Palvelurahaston tuloslaskelma

	2017	2016
Tuotot		
Toimintatuotot	-10 471	-10 137
Myyntituotot	-12 793	-13 562
Rahoitustuotot ja kulut	0	0
Muut tuotot ja kulut	0	0
Tuotot yhteensä	-23 264	-23 699
Kulut		
Henkilöstö- ja tilaresurssien ostot	9 349	8 018
IT-käyttökulut	9 004	10 070
Käyttöomaisuuden poistot	2 450	2 218
Muut kulut	2 075	3 244
Kulut Yhteensä	22 879	23 550
Ylijäämä + / alijäämä -	386	149

Palvelurahaston tase

Vastaavaa	2017	2016
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	2 093	3 257
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 093	3 257
Aineelliset hyödykkeet		
IT-kone- ja laiteinvestoinnit	2 551	2 309
Koneet ja kalusto	6	2
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2 557	2 311
Pysyvät vastaavat yhteensä	4 650	5 568
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 790	1 929
Siirtosaamiset	3 197	2 885
Muut saamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	7 987	4 814
Rahat ja pankkisaamiset	9 450	4 347
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	17 437	9 161
Vastaavaa yhteensä	22 087	14 729
Vastattavaa		
Oma pääoma	2017	2016
Palvelurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-588	-439
Rahaston lisäys/vähennys	-386	-149
Palvelurahasto yhteensä	-973	-588
Kanta-puskurivarat		
Kanta-puskurivarat vuoden alussa	-2 177	-2 177

Kanta-puskurivarat lisäys/vähennys	0	0
Kanta-puskurivarat yhteensä	-2 177	-2 177
Tilikauden tulos	0	149
Alijäämä	0	0
Ylijäämä	-386	-149
Oma pääoma yhteensä	-3 150	-2 765
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle	-4 000	-4 000
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-4 000	-4 000
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-9 014	-4 264
Rahastojen väliset velat	-885	-1 003
Ostovelat	-850	-1 159
Siirtovelat	-4 187	-1 539
Muut lyhytaikaiset velat	0	0
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-14 936	-7 965
Vieras pääoma yhteensä	-18 936	-11 965
Vastattavaa yhteensä	-22 087	-14 730

Eläkevastuurahaston tuloslaskelma

	2017	2016
Tuotot		
Kannatusmaksut	-49 918	-46 593
Omaisuuuden tuotot	-33 454	-78 546
Muut tuotot ja kulut	0	0
Työntekijöiden eläkemaksut	-17 328	-14 275
Vilma-laitosten hyvitykset	-7 982	-6 977
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-2 641	-2 540
Tuotot yhteensä	-111 324	-148 931
Kulut		
Toimisuhte-eläkkeet	102 132	98 581
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	7 440	6 605
Muut kulut	-34	-67
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	2 298	-4 246
Kulut Yhteensä	111 836	100 873
Ylijäämä + / alijäämä -	-513	48 058

Eläkevastuurahaston tase

Vastaavaa	2017	2016
Pysyvät vastaavat		
Sijoitukset		

Korkorahastot	256 186	249 822
Osakkeet ja osuudet	1 236 247	1 102 634
Muut sijoitukset	35 105	38 707
Sijoitukset yhteensä	1 527 538	1 391 163
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 527 538	1 391 163
Eläkevastuurahaston vaje	68 871	68 899
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	1 257	0
Saamiset Vilma-laitoksilta	2 148	2 077
Saamiset Kevalta	5 692	6 608
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	9 097	8 685
Rahat ja pankkisaamiset	11 865	1 924
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	20 962	10 609
Vastaavaa yhteensä	1 617 371	1 470 671
Vastattavaa		
Oma pääoma	2017	2016
Eläkevastuurahasto		
Katettava vastuu vuoden alussa	-820 178	-824 423
Katettavan vastuun lisäys/vähennys	-2 298	4 245
Eläkevastuurahasto yhteensä	-822 476	-820 178
Muu oma pääoma	-47 545	-48 058
Tilikauden tulos	-513	48 058
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-597 296	-463 527
Rahaston lisäys/vähennys	-145 782	-133 769
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-743 077	-597 296
Ylijäämä	0	-48 058
Alijäämä	513	0
Oma pääoma yhteensä	-1 613 098	-1 465 532
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Rahastojen väliset velat	0	-1 374
Siirtovelat	-1 607	-1 259
Velat Vilma-laitoksille	0	0
Velka Kevalle	-2 667	-2 506
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-4 273	-5 139
Vieras pääoma yhteensä	-4 273	-5 139
Vastattavaa yhteensä	-1 617 371	-1 470 671

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

1. Tilinpäätöksen rakenne, perusteet ja arvostusperiaatteet

Kelan tuloslaskelma ja tase esitetään tilinpäätöksessä yhdistettynä siten, että kansaneläkevaakuutuksen, sairausvaakuutuksen ja yleisen sosiaaliturvan luvut on yhdistetty. Eläkevastuuraasto ja palvelurahaasto esitetään omakatteisina rahastoina. Yhdistetystä taseesta on eliminoitu kansaneläkevaakuutuksen, sairausvaakuutuksen ja yleisen sosiaaliturvan väliset erät. Yhdistetyn tuloslaskelman ja taseen lisäksi kustakin osasta on oma tuloslaskelmansa ja taseensa.

Tilinpäätöksen perusteet noudattavat valtuutettujen päätöksen mukaisesti pääosin maksuperustetta etuuksien osalta. Olennaisia suoriteperusteisia kirjauseriä ovat rahastojen väliset tilitykset, ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut, sairauksien ehkäisemis- ja kuntoutusvaraus, korot, käyttö- ja sijoitusomaisuuden ostot ja myynnit, kurssierot ja vastaavat erät sekä toimintakulut.

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen varauksen käyttö kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti kuluksi yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta ja muilta osin sitoumusperusteella. Myös varauksen muutos merkitään tuloslaskelmaan.

Valtuutettujen päätöksen mukaisesti omaisuuden arvostusperiaatteena käytetään käypiä arvoja tilinpäätöksestä vuodesta 2006 alkaen. Aikaisemmin valtuutettujen päätöksen mukaisesti omaisuuden arvostusperiaatteena käytettiin varovaisia käypiä arvoja, jotka kiinteistöjen ja toimisto-osakkeiden osalta olivat enintään 85 % käyvästä arvosta ja muiden osakkeiden osalta enintään 70 % tilinpäätöshetken arvosta.

Arvonkorotuksia ja arvonalennuksia tehtäessä on arvostusperiaatteena noudatettu valtuutettujen hyväksymiä enimmäisprosentteja vuoteen 2005 saakka. Arvonkorotukset ja niiden peruutukset on kirjattu taseeseen ja arvonalennukset ja niiden oikaisut tuloslaskelmaan. Käyvän arvon määrittelyssä on osakkeissa käytetty tilinpäätöshetken pörssikursseja. Kiinteistöjen ja kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden arvot perustuvat kiinteistöryhmän arvioihin ja osittain ulkopuolisiin arvioihin.

Toimintakulujen 40/60-jaosta kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston kesken luovuttiin vuoden 2009 alussa. Toimintakulut jaetaan kansaneläkerahastosta, sairausvakuutusrahastosta ja sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettaviksi osuuksiksi. Jo ennen kirjanpito vuoden alkua määritellään toimintolaskentaan perustuvat rahastoittaiset toimintakulujen osuusprosentit. Toimintakulut jaetaan kirjanpidon kuukausitason- ja tilinpäätöslaskelmissä näiden prosenttien mukaan. Rahastojen välisiä toimintakuluosuuksia ei pääsääntöisesti muuteta kesken vuoden, vaan vasta seuraavan vuoden alusta lukien, jos muutosten ennakoidaan olevan olennaisia.

Syksyllä 2016 talousosasto vahvisti toimintakulujen rahastoittaisiksi jakosuhteiksi vuodelle 2017 seuraavat osuudet: kansaneläkerahasto 15 %, sairausvakuutusrahasto 42 % ja sosiaaliturvan yleisrahasto 43 %.

Ennen 1.1.2009 tehtyjen investointihankintojen poistot kohdistetaan kirjanpidossa kansaneläke-rahastolle ja sairausvakuutusrahastolle jakosuhteessa 40/60. Vuodesta 2009 alkaen tehty käyttöomaisuusinvestoinnit ja niiden poistot kohdistetaan kansaneläkerahastolle, sairausvakuutusrahastolle ja sosiaaliturvan yleisrahastolle edellä mainittujen toimintakulujen jakosuhteiden mukaisesti. Jos investointi kohdistuu selkeästi vain osaan rahastoista tai yhteen rahastoon, kohdistetaan se sekä siitä tehtävät poistot kuitenkin vain ko. rahastoille tai rahastolle.

Vuoden 2017 toimintakuluosuudet poistojen kohdistamisen jälkeen ovat seuraavat: kansaneläkerahasto 15,18 %, sairausvakuutusrahasto 41,98 % ja sosiaaliturvan yleisrahasto 42,84 %.

Vuoden 2003 tilinpäätöksestä lukien käyttöomaisuudesta on tehty suunnitelman mukaiset tapapoistot. Poistoajat ovat seuraavat:

kalustoinvestoinnit	10 vuotta
it-kone- ja laiteinvestoinnit	4 vuotta
puhelinvaihteinvestoinnit	10 vuotta
muut kone- ja laiteinvestoinnit	5 vuotta
it-ohjelmainvestoinnit (ostetut)	5 vuotta
toimitilojen peruskorjaukset	5 vuotta
kiinteistöjen peruskorjaukset	20 vuotta
kiinteistöt	30 vuotta

Vuoden 2018 toimintakuluosuudet

Kansaneläkelaitoksen aktuaari- ja talouspalveluryhmä on vahvistanut toimintakulujen rahastoittaisiksi jakosuhteiksi vuodelle 2018 seuraavat: kansaneläkerahasto 13 %, sairausvakuutusrahasto 40 % ja sosiaaliturvan yleisrahasto 47 %. Poistojen todellinen jakautuminen rahastoitain muuttaa vahvistettuja prosentteja vähäisessä määrin.

2. Kansaneläkelaitoksen tuotot, 1000 euroa

	2017	2016
Kansaneläkerahasto		
Työnantajien maksut	0	2
Valtion osuudet kansaneläke-etuuksista	2 189 523	2 262 935
Valtion osuudet vammaisetuuksista	554 060	581 638
Muut valtion osuudet	798 168	766 531
Kansaneläkerahasto yhteensä	3 541 750	3 611 106
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	1 287 445	714 301
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	979 067	1 713 495
Valtion osuudet etuuksista	175 879	130 247
Työtulovakuutus yhteensä	2 442 391	2 558 043
Sairaanhoitovakuutus		

Vakuutusmaksut	454 129	1 276 697
Takautumissuoritukset	337	383
Valtion osuudet etuuksista	1 738 534	990 266
Saadut EU-korvaukset	42 400	41 368
Lääkekorvausmenojen palautusmaksu	0	7 102
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 235 399	2 315 816
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	4 677 790	4 873 859
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Valtion osuus etuuksista	5 740 585	5 096 479
Kuntien suoritukset lastenhoidon tukeen	415 649	432 697
Kuntien suoritukset työmarkkinatuen passiiviosaan	433 384	426 791
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	208 340	167 633
Muut tuotot	113	90
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	6 798 070	6 123 690
Etuusrahastojen etuustuotot yhteensä	15 017 610	14 608 655
Etuusrahastojen muut tuotot		
Sijoitusten tuotot ja kulut	3 046	5 214
Rahoitustuotot ja kulut	18	9
Muut tuotot ja kulut	1 418	795
Etuusrahastojen muut tuotot yhteensä	4 482	6 018
Valtion osuus etuusrahastojen toimintakuluista	334 021	285 444
Sosiaaliturvan yleisrahaston investointituotot	0	0
Palvelurahasto		
Toimintatuotot	10 471	10 137
Myyntituotot	12 793	13 563
Rahoitustuotot ja kulut	0	0
Muut tuotot ja kulut	0	0
Palvelurahaston tuotot yhteensä	23 264	23 700
Eläkevastuurahasto		
Kannatusmaksut	49 918	46 593
Omaisuuksien tuotot	33 454	78 546
Muut tuotot ja kulut	0	0
Työntekijöiden eläkemaksut	17 328	14 275
Vilma-laitosten hyvitykset	7 982	6 977
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	2 641	2 540
Eläkevastuurahaston tuotot yhteensä	111 324	148 931
Kansaneläkelaitoksen tuotot yhteensä	15 490 700	15 072 748

3. Etuuskulut, 1 000 euroa

	2017	2016
Kansaneläkerahasto		
Eläke- ja vammaisetuudet		
Kansaneläkkeet	2 155 631	2 228 911
Perhe-eläkkeet	27 566	29 231
Suoritukset Melalle	3 152	3 293
Takuueläke	192 618	192 368
Eläketuki	17 132	0
Rintamasotilasetuudet	15 481	19 774
Eläkkeensaajien asumistuet	581 044	558 980
Vammaisetuudet	554 859	581 077
Muut etuudet	31	62
Eläke- ja vammaisetuudet yhteensä	3 547 513	3 613 696
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Sairauspäivärahat	768 530	773 241
Vanhempainpäivärahat	913 742	971 230
Kuntoutusrahat	111 730	100 236
Työpaikkakassojen maksamat	59 819	62 265
Lomakustannuskorvaukset työnantajille	51 487	69 640
Perhevapaakustannuskorvaukset työnantajille	15 698	0
Sairauspäivärahat YEL-vakuutetuille	4 916	5 182
Päivärahasuorituksen Melalle	5 376	5 560
Työterveyshuolto	345 621	351 404
Harkinnanvarainen kuntoutus	0	4 500
Työtulovakuutus yhteensä	2 276 918	2 343 258
Sairaanhoitovakuutus		
Lääkekorvaukset	1 361 833	1 386 168
Lääkäripalkkiokorvaukset	106 434	111 969
Tutkimus- ja hoitokorvaukset	38 748	41 585
Matkakorvaukset	279 465	269 767
Työpaikkakassojen maksamat suoritukset	28 759	30 201
Työterveyshuolto	23 537	24 204
Vajaakuntoisten ammatillinen kuntoutus	31 734	36 738
Vaikeavammaisten lääkinnällinen kuntoutus	192 073	192 985
Harkinnanvarainen kuntoutus	117 750	121 955
Terveydentilan ja työkyvyn lisäselvitykset	120	194
Suoritukset Melalle	2 693	2 739
EU-korvaukset	38 591	40 211
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 221 736	2 258 716
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	4 498 654	4 601 974

Sosiaaliturvan yleisrahasto

Peruspäivärahat	285 018	337 443
Työmarkkinatuki	1 840 531	1 832 091
Vuorottelukorvaus	64	211
Työttömien opiskelun tuki	31	133
Lastenhoidon tuki	417 898	435 219
Lapsilisät	1 366 243	1 381 688
Äitiysavustus	8 448	9 260
Adoptiotuki	268	239
Elatustuki	143 191	143 109
Opintoetuudet	678 478	843 946
Asumistuki	1 260 819	1 080 970
Perustulokokeilu	13 286	0
Rintamaveteraanien matkakorvaukset	378	446
Sotilasavustus	16 610	16 043
Vammaisten tulkkauspalvelut	45 202	42 892
Perustoimeentulotuki	721 605	0
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	6 798 070	6 123 690
Etuuskulut yhteensä	14 844 237	14 339 360

4. Etuuskate, 1 000 euroa

	2017	2016
Tuotot		
Kansaneläkerahasto	3 541 750	3 611 106
Sairausvakuutusrahasto	4 677 790	4 873 859
Sosiaaliturvan yleisrahasto	6 798 070	6 123 690
Sijoitusten tuotot ja kulut	3 046	5 214
Rahoitustuotot ja kulut	18	9
Muut tuotot ja kulut	78	795
Tuotot yhteensä	15 020 752	14 614 673
Kulut		
Eläke- ja vammaisetuudet	3 547 513	3 613 696
Työtulovakuutus	2 276 918	2 343 259
Sairaanhoitovakuutus	2 221 736	2 258 716
Työttömyysturvaetuudet	2 125 644	2 169 878
Lapsiperheiden etuudet	1 936 048	1 969 515
Opintoetuudet	678 478	843 946
Asumistuki	1 260 819	1 080 970
Perustulokokeilu	13 286	0
Muut etuudet	783 795	59 381
Kulut yhteensä	14 844 237	14 339 361
Etuuskate	176 515	275 312

5. Sijoitusten tuotot ja kulut sekä rahoitustuotot ja kulut, 1 000 euroa

	2017	2016
Kansaneläkerahasto		
Sijoitusten tuotot ja kulut		
Osinkotuotot	1 038	1 091
Sijoitusten myyntituotot	2 008	4 123
Sijoitusten myyntitappiot	0	0
Sijoitusten tuotot ja kulut yhteensä	3 046	5 214
Rahoitustuotot ja kulut	0	8
Kansaneläkerahasto yhteensä	3 046	5 222
Sairausvakuutusrahasto		
Rahoitustuotot ja kulut	17	1
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	17	1
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahoitustuotot ja kulut	0	0
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	0	0
Palvelurahasto		
Rahoitustuotot ja kulut	0	0
Palvelurahasto yhteensä	0	0
Eläkevastuurahasto		
Sijoitusten tuotot ja kulut		
Osinkotuotot	32 491	29 088
Sijoitusten myyntituotot	11 814	3 964
Sijoitusten myyntitappiot	-195	-4 564
Vuokratuotot	1 567	1 917
Arvonmuutokset sijoituksista	-12 224	48 136
Sijoitusten tuotot ja kulut yhteensä	33 453	78 541
Rahoitustuotot ja kulut	0	5
Eläkevastuurahasto yhteensä	33 454	78 546

6. Henkilöstökulut, 1 000 euroa

	2017	2016
Palkat ja palkkiot	231 158	219 140
Lomapalkkavelan muutos	1 456	1 143
Muut korvaukset	-4	-5
Kanta korvaukset	-9 349	-8 018
RAJA-yhteyspisteen korvaukset	-379	-353
Etätulkkauksen korvaukset	-96	-65
Sote-hankkeen korvaukset	-1 040	
Palkat ja palkkiot yhteensä	243 482	211 842
Kannatusmaksut	49 918	46 593
Lakisääteiset henkilösivukulut	11 319	13 855
Muut henkilösivukulut	20 758	17 751
Henkilösivukulut yhteensä	81 995	78 199
Henkilöstökulut yhteensä	325 477	290 041
Palkkoihin liittyvien luontoisetujen verotusarvo	8 188	6 736
Hallitukselle ja johtajille maksetut palkat ja palkkiot	921	959
Valtuutettujen, hallituksen ja tilintarkastajien muut kulut		
Valtuutetut	4	30
Hallitus	64	16
Tilintarkastajat (sisäiset)	0	1
Tilintarkastajat (BDO Audiator Oy)	149	134
Kulut yhteensä	217	181
Henkilöstön määrä		
Henkilöstön määrä vuoden 2017 lopussa oli 7226		
Henkilöstön työvuosipanos (htv) oli vuoden aikana 6806.		
	2017	2016
Henkilöstön määrä prosesseissa		
Etuudet ja palvelut asiakkaille	5807	5 296
Sisäiset palvelut	1375	1 346
Toiminnan johtaminen	44	44
Henkilöstön määrä yhteensä	7 226	6 686

Kelan palveluksessa oli vuoden 2017 lopussa enemmän henkilöstöä kuin koskaan aikaisemmin, yhteensä 7 226 henkilöä. Vuoden lopussa Kelassa oli töissä 540 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Perustoimeentulotuen tehtäviin palkattiin henkilöstöä jo edellisen vuoden lopussa, mutta alkuvuoden ruuhkien vuoksi käynnistettiin lisärekrytoinnit. Toimeentulotuen tehtävien lisäksi henkilöstömäärän kasvuun vaikutti opintotuen asumislisän poistuminen ja opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin. Henkilöstömäärän kasvun seurauksena määräaikaisen henkilöstön osuus suureni Kelassa poikkeuksellisen korkeaksi. Henkilöstömäärän kasvusta huolimatta ylitöitä tehtiin normaalia enemmän. Ylitöiden osuus suureni edellisen vuoden 0,8 prosentista 1,5 prosenttiin. Ylitöitä tehtiin niin ratkaisutyössä kuin tietojärjestelmien kehittämistehtävissä. Ylitöiden tilanne normalisoitui kesän jälkeen.

Kaikki kelalaiset työskentelevät sosiaaliturvan toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä. Yli puolet henkilöstöstä oli ratkaisutyötä tekeviä etuuskäsittelijöitä. Asiakaspalvelussa työskenteleviä palveluneuvoja oli reilu kymmenesosa. Selvästi yli puolet kelalaisista työskenteli kymmenessä suurimmassa kaupungissa.

Etuuksien toimeenpanon lisäksi erilaisissa tukitehtävissä työskenteli yli tuhat asiantuntijaa esimerkiksi ICT-, tieto- ja lakitehtävissä. Tukitoiminnot työllistivät asiantuntijoita talouden, henkilöstön ja hallinnon osa-alueilla, ja tämän lisäksi Kelalla on perinteisesti vahva osaaminen sosiaaliturvan tutkimukseen liittyvissä tehtävissä.

Kelan toimielinten kuukausi- ja kokouspalkkiot	2017	2016
Valtuutetut		
Valtuutettujen puheenjohtaja:		
Kuukausipalkkio	573,92 €	573,92 €
Kokouspalkkio	143,48 €	143,48 €
Valtuutettu:		
Kuukausipalkkio	459,13 €	459,13 €
Kokouspalkkio	114,78 €	114,78 €
Tilintarkastajat		
Tilintarkastajien puheenjohtaja:		
Kuukausipalkkio	397,33 €	397,33 €
Kokouspalkkio	114,78 €	114,78 €
Tilintarkastaja:		
Kuukausipalkkio	264,88 €	264,88 €
Kokouspalkkio	114,78 €	114,78 €
Hallitus		
Hallituksen puheenjohtaja:		
Kuukausipalkkio	821 €	867 €
Kokouspalkkio	232 €	182 €
Hallituksen jäsen:		

Kuukausipalkkio	532 €	578 €
Kokouspalkkio	232 €	182 €
Henkilöstön edustaja:		
Kuukausipalkkio	0 €	0 €
Kokouspalkkio	131 €	131 €

Hallituksen jäsenet ovat osallistuneet hallituksen kokouksiin vuonna 2017 seuraavasti:

Terttu Savolainen, pj (11 kertaa), Riikka Slunga-Poutsalo (9), Raimo Ikonen (4, hallituksen jäsenen 8.6.2017 asti), Pentti Itkonen (10), Vesa Rantahalvari (11), Saana Siekkinen (11), Timo Sipilä (10), Riitta Särkelä (8), Taru Tujunen (4, hallituksen jäsen 22.5.2017 asti), Mauno Vanhala (8), Leila Lehtinen (5, hallituksen jäsen 23.5.2017 lukien), Outi Antila (1, hallituksen jäsen 9.6.2017 lukien), Heli Martinmäki, henkilökunnan edustaja (11).

Pääjohtajan ja johtajien palkat	2017	2016
Kelan johtajien kokonaispalkkaus määräytyi seuraavasti:		
Pääjohtaja Elli Aaltonen	17644,24 €/kk	17644,24 €/kk
Johtaja Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma	15139,95 €/kk	15139,95 €/kk
Johtaja Mikael Forss	14090,80 €/kk	14090,80 €/kk

Kokonaispalkkaus sisältää mahdollisen autoedun. Lisäksi johtajilla on puhelinetu. Oikeus ravintoetuuun ja työpaikkaterveydenhuoltoon määräytyy kuten muillakin toimihenkilöillä.

7. Kansaneläkelain 98§:n ja 103§:n mukainen valtion osuus, 1000 euroa

	2017	2016
Nettorahoitusomaisuus 1.1.	81 717	83 755
+ Tuotot yhteensä	2 261 906	2 336 196
Vakuutusmaksut		2
Valtion osuus kansaneläkeistä	2 189 523	2 262 935
Valtion osuus toimintakuluista	71 318	71 853
Omaisuuksien tuotot	1 065	1 406
- Kulut yhteensä	2 258 768	2 334 766
Etuudet	2 186 384	2 261 507
Toimintakulut	72 384	73 259
+ Merkintäoikeuksien myyntituotot		
= Nettorahoitusomaisuus 31.12.	84 855	85 185
- 3,5 % tilikauden kuluista	79 057	81 717

= Rahaston vaje (-) tai ylijäämä (+)	5 799	3 469
+ KEL 103§:n mukainen suoritus	0	0
= Velka valtiolle toimintakuluista	1 808	9 276
= Saatava valtiolta toimintakuluista		
Lisäys/vähennys valtion osuuteen toimintakuluista		
Valtion osuus toimintakuluista, kertymä		
Valtion osuus rahoitusomaisuuden vähimmäismäärästä	5 799	3 469

8. Sairausvakuutusrahaston kassavirtalaskelma, 1 000 euroa

	2017	2016
Sairausvakuutus		
+ Vakuutusmaksut	2 720 641	3 704 493
+ Takautumissuoritukset	337	383
+Valtion osuudet etuuksiin	1 914 412	1 120 513
+ Saadut EU-korvaukset (sh-vakuutus)	42 400	41 368
+ Muut tuotot	0	7 102
- Etuudet	4 498 654	4 601 975
- Ennakkomaksujen lisäys (-)	-3 442	7 524
= Kassajäämä I	182 578	264 360
Velka valtiolle/saatava (etuudet), muutos(+/-)	-22 088	0
+ Omaisuustuotot	1 402	471
= Kassajäämä II	161 891	264 831
+ Valtion osuus toimintakuluista	58 517	56 868
- Toimintamenot	196 436	192 433
- Käyttöomaisuuden poistot	3 675	3 303
= Kassajäämä III	20 297	125 963
Velka valtiolle/saatava (toimintakulut), muutos(+/-)	6 048	-6 633
=Kassajäämä IV	14 249	132 596
Pääomien lisäys (-)/vähennys (+)	-20 000	0
Omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	-2 105	-3 429
Lyhytaikaisten velkojen / saatavien muutos (+/-)	-7 500	2 533
+ Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	646 179	519 545
- Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	645 824	646 179
=	0	0

9. Sosiaaliturvan yleisrahaston kassavirtalaskelma, 1 000 euroa

	2017	2016
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
+Valtion osuudet etuuksiin	5 740 623	5 096 507
+Kuntien osuudet	849 032	859 488
+Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	0	-1
+Saadut ETA-korvaukset	46	22
+Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	208 340	167 633
+Takautumissuoritukset	30	41
-Etuudet	6 798 070	6 123 690
-Ennakkomaksujen lisäys (-)	85 679	-59 647
=Kassajäämä I	-85 679	59 647
Velka valtiolle/saatava (etuudet), muutos(+/-)	-83 714	8 394
Velka kunnille/saatava, muutos(+/-)	-203	53
Velka tyött.vak.rhsto/saat., muut.(+/-)	0	0
+Omaisuuustuotot	6	18
=Kassajäämä II	-1 755	51 217
+Valtion osuus toimintakuluista	204 186	156 722
+Investointituotot	0	0
-Toimintamenot	201 046	154 671
-Käyttöomaisuuden poistot	3 146	2 069
=Kassajäämä III	-1 761	51 200
Velka valtiolle/saatava (toimintakulut), muutos(+/-)	4 691	-17 427
=Kassajäämä IV	-6 453	68 627
Omaisuuuden lisäys(-)/vähennys (+)	-1 164	-3 223
Lyhytaik. velkojen/saatavien muutos(+/-)	-90 503	-55 604
+Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	269 805	148 798
+Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	352 691	269 805
=	0	0

10. Eläkevastuurahaston kannatusmaksulaskelma, 1000 euroa

	2017	2016
Täysi eläkevastuu 31.12.	1 980 007	1 955 803
Kateprosentti	40,5 %	41 %
Katettava vastuu 31.12.	801 903	801 879
Katettava vastuu 31.12. edellinen vuosi	801 879	810 383
Muutos	24	-8 504
Työntekijäin maksuista kertynyt osuus eläkevastuusta 31.12.	66 179	60 299
Työntekijäin maksuista kertynyt osuus eläkevastuusta 31.12. edellinen vuosi	60 299	56 040
Muutos	5 880	4 258
Vähimmäiskatteen ylittävän osan purku 31.12.	-3 606	0
Ylimääräistä katetta purettu yhteensä	-45 606	-42 000
Ylimääräistä katetta purkamatta 1.1.	20 573	18 299
Koko vastuu 31.12.	822 476	820 178
Koko vastuu 31.12. edellinen vuosi	820 178	824 424
Eläkevastuurahaston katteen lisäys / vähennys	2 298	-4 246
Kannatusmaksu:		
Toimisuuhde-eläkkeet	+ 102 132	98 581
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	+ 7 440	6 605
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	+ 2 298	-4 246
Eläkevastuurahaston muut kulut	+ -34	-67
Vuoden 2014 kustannustenjaon tarkistus	+ 92	523
Vilma-hyvitykset	- 7 982	6 977
Työntekijäin eläkemaksut	- 17 328	14 275
Omaisuuksien tuotot ilman arvonmuutoksia ja myyntivoittoja	- 34 059	31 011
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	- 2 641	2 540
Koko kannatusmaksu vuonna 31.12.	49 918	46 593
Kannatusmaksu ilman osakesiirtoa kavasta 31.12.	47 514	41 380
Siirretään osakkeita kansaneläkerahastosta (vähintään)	2 404	5 213

11. Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset, 1 000 euroa

Tilivuonna hankittu käyttöomaisuus on aikaisempina vuosina tilinpäätöksessä poistettu kansaneläkeasetuksen 19 §:ään perustuen kertapoistona. Poistot ovat sisältyneet kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston muihin toimintakuluihin. Vuoden 2003 tilinpäätöksestä lukien käyttöomaisuudesta tehdään suunnitelman mukaiset poistot. Vuoden 1998 tilinpäätöksestä lukien ei kulumattomasta käyttöomaisuudesta ole tehty enää poistoja.

	2017	2016
Eläkevastuurahaston muut sijoitukset		
Kiinteistöt		
Hankintameno 1.1.	46 838	46 838
Kertyneet arvonalennukset	-11 188	-11 188
Arvonkorotukset tilikauden alussa	3 050	3 050
Tasearvo 1.1.	38 700	38 700
Lisäykset tilikaudella	0	0
Arvonmuutokset tilikaudella	-3 600	0
Tasearvo 31.12.	35 100	38 700
Kiinteistöt		
Hankintameno 1.1.	33 308	33 308
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-28 477	-27 823
Arvonkorotukset tilikauden alussa	37 805	42 209
Tasearvo 1.1.	42 636	47 694
Lisäykset tilikaudella	0	0
Tilikauden poistot	-331	-654
Arvonmuutokset tilikaudella	-2 000	-4 404
Tasearvo 31.12.	40 305	42 636
IT-ohjelmat		
Hankintameno 1.1.	47 406	44 939
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-41 202	-38 963
Tasearvo 1.1.	6 204	5 976
Lisäykset tilikaudella	7 297	2 530
Vähennykset tilikaudella	0	-62
Vähennysten kertyneet poistot	0	7
Tilikauden poistot	-3 013	-2 247
Tasearvo 31.12.	10 488	6 204
Rakennusten perusparannukset		
Hankintameno 1.1.	52 628	48 902
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-26 025	-22 659
Tasearvo 1.1.	26 603	26 243
Lisäykset tilikaudella	11 394	3 726
Tilikauden poistot	-3 553	-3 366
Tasearvo 31.12.	34 444	26 603

Ennakkomaksut 1.1.	16 451	9 533
Ennakkomaksujen muutos	-4 808	6 918
Ennakkomaksut 31.12.	11 643	16 451
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	29 245	26 334
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-24 050	-22 837
Tasearvo 1.1.	5 195	3 497
Lisäykset tilikaudella	2 721	3 247
Vähennykset tilikaudella	-172	-336
Vähennysten kertyneet poistot	162	320
Tilikauden poistot	-2 293	-1 533
Tasearvo 31.12.	5 613	5 195
Palvelurahaston käyttöomaisuus		
Hankintameno 1.1.	15 896	14 168
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-10 327	-8 109
Tasearvo 1.1.	5 569	6 059
Lisäykset tilikaudella	1 531	1 727
Tilikauden poistot	-2 450	-2 218
Tasearvo 31.12.	4 650	5 568
Käyttöomaisuusosakkeet (toimisto-osakkeet)		
Hankintameno 1.1.	92 439	93 462
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-84 458	-85 525
Arvonkorotukset tilikauden alussa	49 229	49 711
Kertyneet arvonalennukset	-3 589	-3 519
Tasearvo 1.1.	53 621	54 129
Lisäykset tilikaudella	0	44
Vähennykset tilikaudella	-163	-1 128
Vähennyksiin kohdistuvat arvонkorotukset	0	0
Vähennysten kertyneet poistot	163	1 067
Arvonkorotukset tilikaudella	0	0
Arvonalennukset tilikaudella	0	-70
Arvonkorotusten peruutukset tilikaudella	-767	-421
Tasearvo 31.12.	52 854	53 621

12. Muut sijoitukset, 1 000 euroa

KANSANELÄKERAHASTO	2017	2016
Osakkeet (KP-tili 11180)		
Tasearvo 1.1.	29 176	27 776
Hankinta-arvo 1.1.	6 100	7 190
Arvonkorotukset 1.1.	23 076	20 586
Kertyneet arvonalennukset 1.1.		
<i>Muutokset</i>		
Lisäykset hankinta-arvo		
Vähennykset hankinta-arvo	-396	-1 090
Vähennyksiin kohdistuvat arvonkorotukset	-2 008	-4 123
Vähennyksiin kohdistuvat arvonalennukset		
Arvonkorotukset	12 092	11 375
Arvonalennukset		
Arvonkorotusten peruutukset	-4 236	-4 762
Arvonalennusten oikaisut		
Tasearvo 31.12.	34 628	29 176
Hankinta-arvo 31.12.	5 704	6 100
Arvonkorotukset 31.12.	28 924	23 076
Kertyneet arvonalennukset 31.12.		
 ELÄKEVASTUURAHASTO		
Osakkeet, kv-osakerahastot ja pääomarahastot (KP-tilit 61180, 61185 ja 61195)		
	2017	2016
Tasearvo 1.1.	1 078 232	910 782
Hankinta-arvo 1.1.	557 883	562 489
Arvonkorotukset 1.1.	571 229	445 283
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	50 880	96 990
<i>Muutokset</i>		
Lisäykset hankinta-arvo	8 176	6 343
Vähennykset hankinta-arvo	-8 543	-10 949
Vähennyksiin kohdistuvat arvonkorotukset	-7 536	-57
Vähennyksiin kohdistuvat arvonalennukset	0	4 223
Arvonkorotukset	351 250	292 386
Arvonalennukset	-48 713	-22 528
Arvonkorotusten peruutukset	-201 046	-166 383
Arvonalennusten oikaisut	38 054	64 414
Tasearvo 31.12.	1 209 872	1 078 232
Hankinta-arvo 31.12.	557 516	557 883
Arvonkorotukset 31.12.	713 895	571 229
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	61 539	50 880
 Korkorahastot (KP-tilit 61170 ja 61171)		
Tasearvo 1.1.	249 822	244 618

Hankinta-arvo 1.1.	232 085	234 830
Arvonkorotukset 1.1.	18 152	12 228
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	415	2 441
<i>Muutokset</i>		
Lisäykset hankinta-arvo	40 361	54 281
Vähennykset hankinta-arvo	-37 176	-57 026
Vähennyksiin kohdistuvat arvonkorotukset	-3 275	-3 530
Vähennyksiin kohdistuvat arvonalennukset	140	7
Arvonkorotukset	10 601	16 824
Arvonalennukset	-1 587	-1 199
Arvonkorotusten peruutukset	-4 463	-7 370
Arvonalennusten oikaisut	1 762	3 217
Tasearvo 31.12.	256 185	249 822
Hankinta-arvo 31.12.	235 270	232 085
Arvonkorotukset 31.12.	21 015	18 152
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	100	415

13. Osakkeet ja osuudet

Alla on lueteltu ne yhtiöt, joissa Kansaneläkelaitoksella on markkina-arvoltaan yli kahden miljoonan euron omistus
31.12.

Osakemäärät kpl

	Yhteensä 31.12.2017	Yhteensä 31.12.2016
Elisa	103 488	103 488
Fortum	7 030 896	7 030 896
Huhtamäki	400 000	400 000
Metso	396 316	396 316
Neste	2 648 424	2 648 424
Nokia	4 288 896	4 288 896
Nordea	5 292 935	5 292 935
Orion B	1 658 368	1 658 368
Oriola B	1 991 481	1 991 481
Outokumpu	9 298 625	9 298 625
Stora-Enso A	23 825 086	23 825 086
Stora-Enso R	1 279 062	2 275 965
Telia Company	997 327	997 327
UPM-Kymmene	1 603 690	1 603 690
Valmet	396 316	396 316
Wärtsilä	1 935 910	1 935 910

**KANSANELÄKELAITOKSEN 20-100 % OSAKEOMISTUKSET
KIINTEISTÖ- JA ASUNTO-OSAKEYHTIÖISSÄ**

Tilinpäätöstiedot 31.12.2016

Koti- paikka	Yhtiö	Omis- tus- osuus %	Yhtiön oma pääoma €	Yhtiön voitto/tappio 31.12.16/30.6.1 7 €
ALAVUS	Kiinteistö Oy Alavuden Kuulantien Liiketalo	27,29	2 522 930,27	22 169,29
EURA	Asunto Oy Euran Yhdystie 11	27,61	1 767 219,23	-2 722,49
FORSSA	Asunto Oy Forssan Karhunpesä	44,05	1 649 998,25	27,76
HAAPA- JÄRVI	Kiinteistö Oy Haapavarpu	34,21	516 870,56	14 393,60
HAMINA	Kiinteistö-osakeyhtiö Haminan Teräskulma	22,92	921 681,23	2 874,25
HARJA- VALTA	Kiinteistö Oy Harjavallan Kultakulma	27,23	767 306,13	-25 884,93
HEINOLA	Kiinteistö Oy Heinolan Virtakatu 9	100,00	1 816 468,35	-11 393,40
HELSINKI	Kiinteistö Oy Sectagoona	100,00	4 257 436,91	-26 553,30
HUITTI- NEN	Kiinteistö Oy Karpintie 8	59,64	748 666,38	-57 065,14
HYVIN- KÄÄ	Kiinteistö Oy Oikokuja	32,98	5 811 757,41	-153,29
IISALMI	Kiinteistö Oy Iisalmen Päiviönkatu 14	100,00	1 211 535,72	2 803,02
INARI	Asunto Oy Ivalon Venevalkama	23,20	418 092,09	3 872,50
JOENSUU	Joensuun Metsätalo Oy	21,45	3 266 441,92	17 665,11
JÄMSÄ	Kiinteistö Oy Jämsän Keskuskatu 6	21,24	1 085 956,14	382,41
JÄRVEN- PÄÄ	Kiinteistö Oy Mannilantie 41	44,62	2 270 409,41	-78 853,23
KAJAANI	Kiinteistö Oy Kajaanin Keskuspuisto	58,06	1 441 134,97	9 365,72
KANGAS- ALA	Asunto Oy Kangasalan Hermanni	22,90	3 873 847,23	25,60
KAN- KAANPÄ Ä	Kiinteistö Oy Järvi-Jussi	31,17	867 018,10	831,23
KANNUS	Kiinteistö Oy Kannuksen Torinkulma	53,97	719 483,09	914,57
KAUHA- JOKI	Kiinteistö Oy Topeecka 24	23,84	1 280 554,13	20 651,69
KAUSTI- NEN	Kiinteistö Oy Kelankulma	49,06	806 942,51	-3 105,70
KEMI	Kiinteistö Oy Kemin Klubinkulma	23,76	791 922,79	-5 704,13

KERI-MÄKI	Kiinteistö Oy Kerimäen Liikekeskus	27,34	657 366,09	-8 408,13
KOK-KOLA	Kiinteistö Oy Kokkolan Torikatu 16 Fast Ab	29,67	1 956 526,34	-3 227,37
KOTKA	Kiint. Oy Keskuskatu 7	40,47	3 683 834,83	24,31
KOU-VOLA	Kiinteistöosakeyhtiö Valtakatu 19	100,00	1 261 796,31	4 602,83
KUHMO	Kiinteistö Oy Kuhmon Kela	38,76	1 094 900,01	2 784,10
KUU-SAMO	Asunto Oy Kitkankartano	22,44	883 086,51	-6 504,98
LAUKAA	Asunto Oy Laukaan Sarakoti	25,74	2 146 337,99	0,00
LEPPÄ-VIRTA	Kiinteistö Oy Leppävirran Liikekulma	38,79	1 199 504,59	9 078,94
LOHJA	Kiinteistö Oy Lohjan Kauppatori	59,77	2 085 749,37	17,35
LOPPI	Kiinteistö Oy Lopen Kauppatie	44,70	712 953,23	5 378,26
LOVIISA	Kiinteistö Oy Loviisan Kirkkopuisto	20,00	720 811,70	-98 670,53
LUUMÄKI	Kiinteistö Oy Luumäen Apteekinkulma	34,30	457 184,39	-20 336,62
MERI-KARVIA	Kiinteistö Oy Merikarvian Kauppatie	40,17	431 388,74	195,25
MIKKELI	Kiinteistö Oy Säästömikko	49,80	1 218 937,80	14 270,25
MUHOS	Kiinteistö Oy Muhoksen Kivipirtti	32,14	845 553,47	-5 077,92
MUONIO	Kiinteistö Oy Muonion Erkin Kulma	78,57	394 085,81	0,42
MYNÄ-MÄKI	Kiinteistö Oy Liiketalo Mynä-Center	27,08	903 056,85	2 073,06
MÄNTTÄ	Kiinteistö Oy Mäntän Hippohovi	41,94	777 905,32	0,00
NASTOLA	Nastolan Virastotalokiinteistö Oy	20,63	1 149 409,18	16 514,99
NILSIÄ	Kiinteistö Oy Nilsianportti	24,00	1 425 670,92	4,03
NOKIA	Kiinteistö Oy Nokian Pirkkalaistori	30,48	741 713,86	-0,12
NURMES	Asunto Oy Porontalo	27,72	350 152,65	-55 503,92
ORIVESI	Kiinteistö Oy Oriveden Kotikontu	35,26	816 904,19	-8 509,53
OULAI-NEN	Kiinteistö Oy Lanttikela	21,93	655 008,64	0,00
PAL-TAMO	Kiinteistö Oy Paltamon Säästökulma	20,98	480 910,31	8 467,98
PARIK-KALA	Kiinteistö Oy Liikepiha	23,60	259 060,88	617,22
PAR-KANO	Kiinteistö Oy Parkanon Puistokulma	45,00	834 494,56	-2 773,46
PIEKSA-MÄKI	Kiinteistö Oy Pieksämäen Torihovi	66,83	1 242 234,21	0,01
PIELA-VESI	Kiinteistö Oy Pielaveden Puustelintie 10	100,00	387 345,63	-3 690,03
PIETAR-SAARI	Bostads Ab Kvarnbacksgatan 10 i Jakobstad Asunto Oy	20,66	712 951,97	13,08
PORI	Kiinteistö Oy Palojoenkulma	30,82	5 321 391,97	-36 598,40
PORVOO	Kiinteistö Oy Porvoon Kaivopuisto	41,33	1 725 875,15	13 568,08

RAAHE	Kiint. Oy Raahen Raatihuoneenpuisto	40,55	1 248 146,77	0,00
RAISIO	Kiinteistö Oy Vasarantori	51,25	912 023,12	-7 361,65
RAUMA	Kiinteistö Oy Nortamonkatu 24	67,30	2 820 506,19	-846,28
RIIHI-MÄKI	Kiinteistö Oy Riihimäen Jarrumiehenkatu 10	40,42	2 047 093,91	10 395,45
ROVA-NIEMI	Kiinteistö Oy Vilhontalo	24,07	2 162 435,17	-58 335,63
SAARI-JÄRVI	Kiinteistö Oy Paavonrinne	45,39	380 786,93	10 833,63
SALO	Kiinteistö Oy Hämeentie 18	100,00	160 936,97	-9 189,79
SAVON-LINNA	Asunto Oy Jalavajousi	23,80	5 593 822,73	801,77
SIILIN-JÄRVI	Siilinjärven Kauppapuisto Oy	36,78	3 731 906,59	-16 046,36
SODAN-KYLÄ	Asunto Oy Sodankylän Kaivola	30,81	733 765,57	1 174,78
SOMERO	Asunto Oy Jukolanhovi	21,27	321 618,27	7 019,31
SOT-KAMO	Asunto Oy Sotkamon Seppälä	31,39	922 380,31	696,65
SUOLAHTI	Kiinteistö Oy Suolahden Kellosepänkatu 21	32,03	788 580,13	6 712,57
SUOMUS-SALMI	Kiinteistö Oy Suomussalmen Uitonkulma	24,79	1 993 296,76	-849,19
SUONEN-JOKI	Kiinteistö Oy Suonenjoen Kelankulma	100,00	544 167,74	181,35
SYSMÄ	Kiinteistö Oy Uotinkukkaro	21,52	486 571,45	15 815,47
TAIVAL-KOSKI	Kiinteistö Oy Sähkökela	35,26	201 557,77	0,00
TAMPERE	Ahvenisjärven Liikekeskus Oy	49,20	1 292 113,12	2 701,30
TAMPERE	Sini-Kulma Oy	50,10	5 509 037,45	0,64
TORNIO	Kiinteistö Oy Laivurinkela	53,19	348 607,67	2 019,36
UUSI-KAUPUNKI	Kiinteistöosakeyhtiö Uudenkaupungin Itä-Tulli	64,33	1 715 561,76	0,00
VAALA	Kiinteistö Oy Vaalan Torinkulma	40,70	484 078,88	0,00
VAASA	Kiinteistö Oy Ravatti Fastighets Ab	100,00	1 187 765,12	11,68
VAMMALA	Asunto Oy Marttilankatu 23	24,94	622 704,96	26,43
VANTAA	Kiinteistö Oy Myyrinmarja	27,74	4 526 182,93	2 938,61
VANTAA	Kiinteistö Oy Silkinkulma	23,15	6 000 363,16	-8 348,25
VANTAA	Kiinteistö Oy Korson Toimistokeskus	22,89	6 039 821,26	6 424,81
VARKAUS	Kiinteistö Oy Varkauden Kelankulma	65,85	506 041,09	367,59

VARPAIS-JÄRVI	Kiinteistö Oy Varpakulma	35,84	478 439,74	-1 768,60
VESANTO	Kiinteistö Oy Vesannon-Savo	34,44	683 632,27	0,00
VIHTI	Kiinteistö Oy Nummelan Linja-autostasema	22,02	3 353 003,51	20 821,09
VIITA-SAARI	Kiinteistö Oy Viitasaaren Saarikeskus	31,92	1 163 788,84	1 559,81
YLITOR-NIO	Kiinteistö Oy Ylitorion Liiketalo	27,25	964 756,74	-1 029,86
YLÖJÄRVI	Kiinteistö Oy Ylöjärven Mikkola	20,84	2 871 281,36	5,65
			139 144	
	101 kpl		552,53	-300 417,37

Luvut on poimittu asunto-osakeyhtiöiden ilmoittamista tilinpäätöstiedoista. Asunto-osakeyhtiöiden tilinpäätöstiedot on raportoitavissa kiinteistötiedon hallintajärjestelmästä.

14. Muut saamiset, 1000 euroa

Muiden saamisten olennaiset erät	2017	2016
Saamiset EU-korvauksista	9 698	6 069
Saamiset Vilma-laitoksilta	2 148	2 077
Saamiset Kevalta	5 692	6 608
Muut saamiset	23 019	224
Muut saamiset yhteensä	40 557	14 978

15. Ennakkomaksut, 1000 euroa

Ennakkomaksujen olennaiset erät	2017	2016
Työpaikkakassojen ennakot	7 403	7 183
Apteekkiennakot	98 105	99 915
Opintotuen ennakot	45 192	51
Asumistuen ennakot	121 274	87 917
Työttömyystuen ennakot	4 128	3 830
Vanhempainpäiväraha ennakot	2 209	2 914
Perustoimeentulotuen ennakot	21 400	14 381
Muut etuusrahastojen ennakot	6 729	8 049
Ennakkomaksut yhteensä	306 440	224 240

16. Oma pääoma, 1 000 euroa

Kansaneläkerahasto	2017	2016
Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	76 301	79 981
Rahaston muutos	-6 159	-3 680

Rahasto yhteensä	70 143	76 301
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	54 993	56 019
Sijoitukset	23 076	20 586
Arvonkorotusrahasto 1.1. yhteensä	78 069	76 605
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	-336	-1 026
Sijoitukset	5 847	2 490
Rahasto yhteensä	5 511	1 464
Arvonkorotusrahaston muutos yhteensä 31.12.	83 580	78 069
Oma pääoma yhteensä	153 723	154 370

Sairausvakuutusrahasto

Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	686 621	549 648
Rahaston muutos	31 963	136 974
Rahasto yhteensä	718 584	686 621
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	42 644	46 504
Arvonkorotusrahasto 1.1. yhteensä	42 644	46 504
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	-2 431	-3 861
Rahasto yhteensä	-2 431	-3 861
Arvonkorotusrahaston muutos yhteensä 31.12.	40 213	42 644
Oma pääoma yhteensä	758 797	729 265

Sosiaaliturvan yleisrahasto

Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	455	455
Rahaston muutos	0	0
Oma pääoma yhteensä	455	455

Palvelurahasto

Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	588	439
Rahaston muutos	386	149
Rahasto yhteensä	973	588
Kanta-puskurivarat		
Kanta-puskurivarat vuoden alussa	2 177	2 177
Kanta-puskurivarojen muutos	0	0
Kanta-puskurivarat yhteensä	2 177	2 177
Oma pääoma yhteensä	3 150	2 765

Eläkevastuurahasto

Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	820 178	824 424
Rahaston muutos	2 298	-4 246
Rahasto yhteensä	822 476	820 178

Muu oma pääoma		
Muu oma pääoma	47 545	48 058
Muu oma pääoma yhteensä		
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	3 512	3 512
Sijoitukset	593 784	460 015
Arvonkorotusrahasto 1.1. yhteensä	597 296	463 527
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	-1 720	0
Sijoitukset	147 502	133 769
Rahasto yhteensä	145 782	133 769
Arvonkorotusrahaston muutos yhteensä 31.12.	743 077	597 296
Oma pääoma yhteensä	1 613 098	1 465 531
Kansaneläkelaitoksen oma pääoma yhteensä	2 529 223	2 352 386

17. Kuntoutusvaraus 31.12.2017, 1000 euroa

	2017	2016
Yksilökohtainen kuntoutus		
Varaus vuoden alussa	18 619	20 986
Varauksen lisäys tilikaudella	53 640	56 400
Varauksen käyttö tilikaudella	-40 698	-58 767
Yksilökohtainen kuntoutus yhteensä	31 561	18 619
Kuntoutuksen kehittämishankkeet		
Varaus vuoden alussa	25 488	26 636
Varauksen lisäys tilikaudella	1 602	6 273
Varauksen käyttö tilikaudella	-7 146	-7 421
Kuntoutuksen kehittämishankkeet yhteensä	19 944	25 488
Tutkimus- ja kehittämistoiminta		
Varaus vuoden alussa	4 801	4 773
Varauksen lisäys tilikaudella	1 966	2 276
Varauksen käyttö tilikaudella	-2 383	-2 248
Tutkimus- ja kehittämistoiminta yhteensä	4 384	4 801
Kuntoutusvaraus yhteensä 31.12.2017	55 889	48 908
Varauksen muutos yhteensä	6 980	-3 486
Varauksesta sidottu päätöksin	26 128	34 890

18. Pitkäaikainen vieras pääoma, 1000 euroa

	2017	2016
Palvelurahaston pitkäaikainen laina	4 000	4 000
Velka valtiolle toimintakuluista	6 599	33 336
Velka toimeentulotuen vakuuksista	486	0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	11 085	37 336

19. Saadut ennakot, 1000 euroa

Saatujen ennakoiden olennaiset erät	2017	2016
Kansaneläkerahaston etuuksien ennakkomaksut	51 804	47 600
Valtion ennakkomaksut sairaanhoitovakuutukseen	0	-20 583
Ennakot työmarkkinatukeen	4 128	3 830
Ennakot perustulokokeiluun	3 679	0
Ennakot opintotukeen	53 311	0
Ennakot asumistukeen	128 200	94 185
Ennakot toimeentulotukeen	132 000	134 440
Palvelurahaston ennakkomaksut	5 286	-740
Palvelurahaston investointiennakot	3 657	5 004
Muut ennakot	2 075	2 526
Saadut ennakot yhteensä	384 139	266 262

20. Siirtovelat ja lyhytaikaiset velat, 1000 euroa

Siirtovelkojen olennaiset erät	2017	2016
Lomapalkkavelka	46 300	45 289
Etuuksien siirtovelat	1 800	3 100
Muut siirtovelat	10 234	5 431
Siirtovelat yhteensä	58 334	53 820

Lyhytaikaiset velat, olennaiset erät	2017	2016
Velka kansaneläkkeiden ennakonpidätyksistä	6 176	6 443
Velka sairauspäivärahan ennakonpidätyksistä	8 641	9 294
Velka vanhempainpäivärahan ennakonpidätyksistä	12 940	15 068
Velka peruspäivärahasta	9 375	9 020
Velka työmarkkinatuesta	11 260	7 498
Velka työmarkkinatuen passiiviosasta	15 988	14 693
Velka lapsilisistä	5 780	2 829
Velka opintotuesta	29 941	17 043
Velka asumistuesta	15 358	7 482
Velka kavan toimintakuluista	9 276	2 221

Velka saven toimintakuluista	6 633	8 341
Velka sty:n toimintakuluista	17 427	7 188
Velka elatustuesta	5 141	4 672
Velka perustoimeentulotuesta	50 815	0
Velka työmarkkinatuen ennakonpidätyksistä	27 183	29 450
Velka opintotuen ennakonpidätyksistä	4 065	5 150
Velka lasten kotihoid.tuen ja osittaisen hoitorah. ennakonpidätyksistä	6 519	6 992
Muut lyhtyaikaiset velat	33 474	27 919
Lyhtyaikaiset velat yhteensä	275 990	181 303

Vakuudet, vastuusitoumukset ja taseen ulkopuoliset järjestelyt

21. Eläkevastuurahasto, 1 000 euroa

	2017	2016
Henkilöstön eläkevastuu	1 980 007	1 955 803
Vähimmäiskate	801 903	801 879
Katettu kannatusmaksuilla ja tuotoilla	756 297	759 879
Katettu työntekijäin eläkemaksuilla	66 179	60 299
Eläkevastuurahasto	822 476	820 178
Eläkevastuurahaston vajaus	68 871	68 899
Eläkevastuurahaston arvonkorotusrahasto	743 077	597 296
Rahaston ulkopuolella oleva osa kokonaiseläkevastuusta	1 157 531	1 135 625

22. Leasingvastuut, 1 000 euroa

	2017	2016
IT-laitteiden leasingvastuut		
Seuraavana tilikautena maksettavat	3 835	2 822
Myöhemmin maksettavat	6 148	5 862
IT-laitteiden leasingvastuut yhteensä	9 983	8 684

23. Perustoimeentulotuen maksusitoumukset, 1 000 euroa

	2017	2016
Perustoimeentulotuen maksusitoumukset		
Seuraavana tilikautena maksettavat	2 788	0
Myöhemmin maksettavat*	17 615	0
Perustoimeentulotuen maksusitoumukset yhteensä	20 403	0

*Maksusitoumuksen voimassaolon loppuaika on v. 2018 jälkeen tai myöhemmin tai voimassaoloajan loppuaikaa ei ole määrätty

24. Takaisinperinnässä olevien etuuksien määrä, 1 000 euroa

Etuus	2017	2016
Työttömyysturvaetuudet	41 429	40 868
Yleinen asumistuki	30 018	30 089
Opintotuki	11 437	12 709
Eläkkeet ja vammaisetuudet	4 073	4 483
Muut etuudet	17 543	16 656
Yhteensä	104 500	104 805

25. Perittävän elatusavun määrä, 1 000 euroa

	2017	2016
Elatusapu	194 283	201 975

26. Opintotuen tulovalvonnan perusteella syntyneet perinnät, 1 000 euroa

	2017	2016
Opintotuen vuosivalvonta	18 658	18 474

Opintotukilain (17§) mukaan opiskelija huolehtii itse, ettei vuosituloraja ylity. Perittävään määrään sisältyy 15% korotus (27§). Kela ei voi vaikuttaa takaisinperittävän määrän syntyyn.

27. Opintolainojen valtiontakaukset ja takaussaatavat, 1000 euroa

Alla on valtion opintotukilain nojalla takaama pankeissa oleva opintolainakanta sekä takaajana maksetuista lainoista syntynyt takaussaatavakanta, jotka sisältyvät valtion hallinnolliseen kirjanpitoon. Kela huolehtii opintotukilain nojalla takausvastuiden maksamisesta, takaussaatavien perinnästä ja tuottojen tilittämisestä opetusministeriölle. Kela ei voi vaikuttaa takaajana maksettaviin määriin.

	2017	2016
Valtion takaama opintolainakanta	2 752 576	2 325 157
Valtion takaussaatavat	122 021	131 707

28. Vakuutusjäämät, 1000 euroa

	2017	2016
Verovirastojen jäämäperinnässä olevat vakuutusmaksusaatavat	129 911	101 488

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä maaliskuun 22. päivänä 2018

Terttu Savolainen

Riikka Slunga-Poutsalo

Outi Antila

Vesa Rantahalvari

Saana Siekkinen

Timo Sipilä

Pentti Itkonen

Riitta Särkelä

Leila Lehtinen

Antti Valpas

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä huhtikuun 26. päivänä 2018

Piia-Tuulia Rauhala
KHT

Eeva-Maria Maijala

Antti Kurvinen

Toimi Kankaanniemi

Martti Mölsä

Mia Laiho

Riitta Myller

Ulla-Maija Tuomela
KHT, JHT

Kelan kirjanpidossa käytetyt kirjanpitokirjat vuonna 2017

Tiivistetty tositepäiväkirja	atk-tuloste
Tasekirja	sidottu tilikausikohtainen kirja

Keskitetysti maksettavien kirjanpitotiedot:

keskitetysti maksettavien MP-tositekanta	koneellinen
keskitetysti maksettavien maksumääräykset	tosite, kirjallinen
katteensiirrot	kirjallinen tosite + koneellinen
muistiotositteet	kirjallinen tosite + koneellinen

Toimistojen kirjanpitotiedot:

Kirjanpitotiedosto (FK) tositteittain	koneellinen
---------------------------------------	-------------

YHTE-mallin mukaiset etuusjärjestelmät

MP:ssä pankkimaksut, FK:ssa käteismaksut ja palautukset

- Päiväraha (SP)
- Kuntoutusraha (KB)
- Työttömyysturva (TI)
- Vanhempainpäivärahat (VQ ja VR)
- Opintoetuudet (OT)
- Lastenhoidon tuki (WH)
- Lastenhoidon tuen työkorvaus (WY)
- Erytishoitorahat (SM)
- Asumistuki (AY)
- Maahanmuuttajan erityistuki (MM)
- Yrittäjien työterveyshuolto (TO)
- Valtakirjasopimustilitykset (SQ)
- Sairaanhoitokorvaukset (SY)
- Lääkkeiden lisäkorvaukset (SH)
- Lapsilisät (LL)

Kuntoutusmaksut (KQ)
Valtion korvaukset terveydenhuollolle (QK)
Työpaikkakassat (TK)
Valtion korvaukset (QK)
Elatustuki (LU)
Eläkkeensaajien asumistukit (AE)
Kansaneläke (QE)
Ulkomaanperintä (UP)
Vammaisetuudet (VJ)
Perustoimeentulotuki (PC)
Perustulokokeilu (PU)

Selainsovellukset ja yhteistoiminnalliset järjestelmät

Vain FK-liittymä, paitsi TW:n MP-liittymässä pankkimaksut ja keskushallinnon maksamien korvausten palautukset

Apteekkitilitysten käsittelyjärjestelmä (SH)
Työterveyshuolto (TW)

Järjestelmät, joissa pelkkä keskitetty maksatus ja palautusten käsittely

Vain MP-liittymä

Eläke- ja vammaisetuudet (RAKE)
Kansaneläkkeet (KE)
Perhe-eläkkeet (PE)
Rintamasotilaseläkkeet (RE)
Vammaisetuudet (VY)
Rintamalisät ulkomaille (UR)
Vammaistuet (VT)
Ruokavaliokorvaus (RV)
Lapsen hoitotuki (HT)
Pitkäaikaistyöttömien eläketuki (ET)

Keskitetty maksatus ja liittymä toimistojen osakirjanpitoon

MP:ssä varsinaisen maksupäivän pankkimaksut, FK:ssa yksittäismaksut,
käteismaksut ja palautukset

Sotilasavustukset (SF)

Äitiysavustus (VB)

Adoptiotuki (AD)

Hallinnolliset järjestelmät:

Toimistojen maksut (LM)

FK-liittymä

MP-liittymä

Työpaikkakassojen maksuliikenne (TK)

FK-liittymä

MP-liittymä

Muut talousyksikön aineistot:

Sijoitusomaisuus:

Osakekortisto

manuaalinen, Tahti-järjestelmä

Käyttöomaisuus:

Toimisto-osakeluettelo

manuaalinen, Tahti-järjestelmä

Muut käyttöomaisuus

manuaalinen, Tahti-järjestelmä

Taululuettelo

kirja

Kelan kirjanpidossa käytetyt tositelajit vuonna 2017

a) pääkirjanpidon tositteet kirjallinen

Tahti-järjestelmän tositteet (tositelajiluettelo liitteenä)

Liitetietotosite

b) muut tositteet

Toimistojen kirjanpitotiedosto:

Koontitosite ja maksuluettelo kirjallinen

(kassoittain juokseva numerointi vuoden alusta)

Kirjanpitotiedosto (FK) tositteittain koneellinen

MP-kirjanpidon tositekanta

keskitetysti maksettavien MP-tositekanta koneellinen

järjestelmäkohtainen tositesarja

keskitetysti maksettavien maksumääräykset kirjallinen/koneellinen

Tuotannossa käytettävät Tahti-järjestelmän tositelajit 2017

12	AD Adoptiotuki
13	AE Eläkk.saaj. as.tu
14	AY Asumistuki
15	EL El- ja vammaiset.
17	KB Kuntoutusraha
18	QK Valt. korv.maksut
20	KQ Kuntoutusmaksut
21	LL Lapsilisät
22	MM Maahanm.erit.tuki
23	Vammaisetuudet
24	OT Opintotuki
27	SA Sotilasavustus

28	SH Sairaanhoidokorv.
29	SM Erityishoitoraha
30	SP Sairauspäiväraha
31	SQ Valtak.sop.tilit.
33	TK TP-kass.enn.maksu
34	TM Työmarkkinatuki
35	TO Yritt. tt-huolto
36	TP Peruspäiväraha
37	TQ Koulutustuki
39	TW Työnant.tt-huolto
40	VB Äitiysavustus
42	VR Vanh.päiväraha
43	WH Lastenhoidon tuki
44	WY Last.h.tuen tkorv
45	WH Lastenhoidon tuki
46	F2 Asumistuki ja lap
47	MA Eläketuki / Menoj
48	LU Elatustuki
49	Takuueläke
50	PC Toimeentulotuki
51	PU Perustulo
53	Ulkomaan perintä/883
90	HA Toimisuhte-eläkk.
91	YM Toimistot
92	HP Palkat
93	Toimistojen LM-maksu
94	LP Laskut ja palkk.
95	SOKY-laskut
96	VU Vuokrat ja vast.
97	FK Toimist.kirj.pito
98	M2 Keskushall.pal.
99	M3 Katteensiirto
AA	Käyttöom.kirjaus

AB	Kirjanpitosite
AF	Poistokirjaukset
AN	Käyttöom.kirj: netto
AZ	Saldokirjaus
CH	Sopimuksen selvitys
DA	Asiakastosite
DG	Asiakkaat - hyvitys
DR	Asiakkaat - lasku
DS	Vuokravakuudet
DT	Vuokratulot
DZ	Asiakkaat - maksu
EU	Euro - pyöristysero
EX	Ulkoinen numero
KA	Toimittajatosite
KG	Toimittajat - hyvity.
KN	Toimittajat - netto
KO	Vuokramenot
KP	Tilin ylläpito
KR	Toimittajat - lasku
KY	Toimittajat - KH hyv
KZ	Toimittajat - maksu
ML	ML-tilitys
PR	Hinnanmuutos
RA	Hyvitys - nettosuor.
RB	Saatavien varaus
RE	Lasku - brutto
RN	Lasku - netto
RT	KH Siirtokirjaukset
RV	Myyntilasku
SA	Pääkirjatilitosite
SB	Pääkirjatilikirjaus
SC	Pääkirjavyyrytys
SJ	Sijoitukset

SK	Kassatosite
SM	Sähköinen muistiotos
SO	KH sisäiset vuokrat
SU	Jälkikirjaustosite
UE	Tiedonsiirto
WA	Tavaranluovutus
WE	Tavaranvastaanotto
WI	Inventointitosite
WL	Varast.otto/toimitus
WN	Tav.vast.otto netto
ZA	Automaattitiliöinnit
ZB	Korv. tt-laskut
ZH	Palkat
ZK	Konversiot
ZM	Matkalaskut
ZP	Maksukirjaus
ZR	Pankki - täsmäytys
ZS	Maksu per shekki
ZT	Sähköinen tiliote
ZV	Maksuselvitys

Kelan vastuullisuusraportti 2017

Katsaus vastuullisuusvuoteen 2017

Vastuullisuus ja kestävä kehitys näkyvät vahvasti Kelan strategiassa. Strategiset tavoitteemme tuovat vastuullisuuden osaksi kaikkea toimintaamme. Vastuullisuustyömme perustuu Kelan keskeiseen yhteiskunnalliseen asemaan. Toimintamme on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa, ja se myös edellyttää meiltä vastuullisia toimintatapoja.

Haluamme olla esimerkillinen ja aktiivinen vastuullisuuden edistäjä. Tahdomme huolehtia asiakkaidemme, henkilöstömme ja ympäristömme hyvinvoinnista, kuten myös toimintamme taloudellisesta kestävyydestä. Vastuullisella toiminnalla edistämme kestävää kehitystä koko yhteiskunnassa.

Kelan vastuullisuusraportti kuvaa sitä, millaisin tavoittein ja toimenpitein kestävä kehityksen sosiaalista, ekologista ja taloudellista ulottuvuutta edistettiin toiminnassamme vuonna 2017. Panostimme vuoden aikana linjauksiin, joiden vaikutus näkyy tulevaisuudessa: eriarvoisuuden vähentämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Lisäksi henkilöstömme voi osallistua yhteiskunta-vastuuseen tekemällä vapaaehtoistyötä. Teimme myös uuden kestävä kehityksen sitoumuksen. Näistä ja muista vuoden 2017 vastuullisuustyömme keskeisistä saavutuksista voit lukea lisää seuraavilta sivuilta.

Elli Aaltonen

Kelan pääjohtaja

Vastuullisuuden johtaminen

Vastuullisuus ja kestävä kehitys ovat nivoutuneet Kelan strategiaan tavoitteisiin jo vuodesta 2012 lähtien. Silloin sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä toiminta nostettiin yhdeksi strategisista painopisteistämme. Uudistimme strategiaa vuodelle 2017, ja kestävä kehitys näkyy siinä vahvasti edelleen. Tavoitteenamme on erinomaisen, yhdenvertaisen ja vastuullisen asiakaskokemuksen tuottaminen. Lisäksi tavoitteenamme on vaikuttaa vastuullisesti yhteiskunnassa. Sosiaaliturvasta huolehtivana organisaationa Kelan toiminta kytkeytyy erityisesti sosiaalisesti kestävään kehitykseen.

Kelan kestävän kehityksen ohjelma sisältää seuraavat kestävän kehityksen linjaukset ja periaatteet:

1. Huolehdimme asiakkaidemme perusturvasta ja hyvinvoinnista.
2. Olemme vastuullinen työnantaja.
3. Toimimme ekologisesti kestäväällä tavalla.
4. Varmistamme toimintamme taloudellisen kestävyuden.
5. Kannamme yhteiskunnallista vastuuta.

Vuonna 2017 uudistimme ohjelman uudeksi vastuullisuussuunnitelmaksi. Vastuullisuussuunnitelma ja uudet vastuullisuustavoitteemme julkaistaan alkuvuodesta 2018.

Kelassa on myös muita vastuullisuutta tukevia suunnitelmia ja ohjeistuksia, kuten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat. Vuonna 2017 uudistimme myös eettiset ohjeet, joiden tarkoituksena on turvata hyvän hallinnon toteutuminen, avoimuus ja läpinäkyvyys.

Kansallinen kestävän kehityksen työ

Vastuullinen toiminta ja kestävä kehitys vaativat kaikkien toimijoiden – julkisen ja yksityisen sektorin, kansalaisyhteiskunnan sekä yksilöiden – sitoutumista. Kela on ollut vahvasti mukana kansallisessa kestävän kehityksen työssä.

Vuonna 2017 jatkoimme toimintaamme Suomen kestävän kehityksen toimikunnan jäsenenä. Suomen kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus ”Suomi, jonka haluamme 2050”, on kansallinen kestävän kehityksen ohjelma, joka huomioi myös YK:n Agenda 2030:n tavoitteet. Agenda 2030 ja Suomen kestävän kehityksen tavoitteet näkyvät Kelan vastuullisuustyössä.

Vuonna 2017 olimme mukana myös valmistelemassa kansallista kestävän kehityksen seuranta-aa. Yksi osa seurantaa on yhteiskunnalliseen eriarvoisuuteen liittyvä indikaattorikonaisuus, jota valmisteltiin Kelan johdolla.

Sosiaalisesti kestävä Kela

Kelan toiminnassa korostuu sosiaalisesti kestävä kehitys. Sen päämääränä on hyvinvoinnin edellytysten turvaaminen nykyisille ja tuleville sukupolville. Yksi hyvinvoinnin edellytyksistä on turvattu toimeentulo, jossa sosiaaliturvalla on olennainen merkitys. Sosiaaliturvasta huolehtivana organisaationa Kelan toiminta kytkeytyy juuri sosiaalisesti kestävään kehitykseen.

Sosiaaliturvan toimeenpanon lisäksi Kelan tehtävät liittyvät sosiaaliturvajärjestelmän kehittämiseen. Vaikuttamalla sen kehittämiseen voimme myös osaltamme edistää sosiaalisesti kestävä kehitystä.

Vuonna 2017 teimme aloitteita sosiaaliturvan lainsäädännön kehittämiseksi. Julkaisimme vuosittain lainsäädännön kehittämissalkun, jonka kehittämiskohteet liittyvät lainsäädännön ja toimeenpanon yksinkertaistamiseen ja etuuksien riittävään tasoon. Kehittämissalkku toimitetaan tiedoksi Kelan valtuutetuille, eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan sekä lainvalmistelusta vastaaville ministeriöille.

Panostus palvelun saavutettavuuteen

Vastuullisuus ja sosiaalisesti kestävä kehitys näkyvät toiminnassamme asiakkaiden yhdenvertaisena palveluna. Yhdenvertainen palvelu tarkoittaa myös sitä, että Kela on kaikille asiakkaille ja yhteistyökumppaneille helposti saavutettava organisaatio. Palvelemme asiakkaitamme monilla eri tavoilla: palvelupisteissä, puhelimessa, verkossa, suorakorvauksien kautta, postitse ja yhteispalvelulla. Verkkopalvelua käyttävien asiakkaiden osuus suureni merkittävästi vuonna 2017. Verkkopalvelumme osuus asiointitapana ohitti vuonna 2017 ensimmäistä kertaa suora-korvausten määrän.

Verkkopalveluiden osalta erityisesti etäpalveluun liittyvät kokeilut lisääntyivät vuonna 2017. Kelan etäpalvelut otettiin käyttöön esimerkiksi Virtu-palvelupisteissä Lapissa. Lisäksi Kela panosti omalta osaltaan digisyrjäytymisen ehkäisyyn. Olimme mukana valmistelemaan uutta kansallista toimintamallia digitukeen. Toimintamallin tavoitteena on auttaa tukea tarvitsevaa asiakasta digitaalisten palvelujen käytössä.

Vuonna 2017 verkossa lähetettyjen liitteiden osuus kasvoi 18 %, ja liitteitä lähetettiin ensimmäistä kertaa enemmän verkossa kuin postitse. Kokonaisuudessaan vuonna 2017 Kelaan toimitettiin noin 14,8 milj. etuushakemusta, joista 64 % tehtiin verkkoasiointipalvelussa. Verkon kautta toimitettujen etuushakemusten määrä on kasvanut vuosi vuodelta.

Verkkoasiointipalvelussa
tehtyjen etuushakemusten
osuus vuonna 2017
64 %

Panostuksemme palvelun kehittämiseen vaikuttavat asiakkaamme asiointiin monella tavalla. Esimerkiksi verkkopalveluiden kehittämisellä helpotamme ja nopeutamme asiointia. Verkkopalvelut mahdollistavat asiakkaalle ympäristöystävällisen asioinnin, kun paperia säästyy eikä asioinnin vuoksi tarvitse matkustaa.

Tavoitteena syrjäytymisen ehkäiseminen

Kela tarjoaa ohjausta, neuvontaa ja kuntoutuksen palveluita syrjäytymisvaarassa oleville. Vuonna 2017 olimme mukana useissa tutkimus- ja toimenpideohjelmissa, joiden tavoitteena on syrjäytymisen mekanismien selvittäminen sekä erilaisten mallien tarjoaminen syrjäytymis- ja terveysongelmien vähentämiseksi. Kela on mukana myös pääministeri Juha Sipilän asettamassa eriarvoisuustyöryhmässä.

Lisäksi panostimme vuonna 2017 erilaisiin nuorten hyvinvointia tukeviin toimiin. Olemme mukana muun muassa kansallisessa Ohjaamo-toiminnassa, jonka tavoitteena on ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Ohjaamo tukee nuorten kiinnittymistä koulutukseen ja työelämään.

Kela vastuullisena työnantajana

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö on Kelan tärkein voimavara. Sosiaalinen vastuullisuutemme kytkeytyy asiakkaidemme lisäksi henkilöstöömme. Vastuullisena työnantajana haluamme huolehtia henkilöstömme työhyvinvoinnista ja osaamisen kehittämisestä.

Vuoden 2017 henkilöstöbarometrin mukaan henkilöstömme työhyvinvointi oli hyvällä tasolla. Vastaaajista 82 % oli tyytyväisiä työhönsä.

Kela haluaa myös panostaa perheystävällisyyteen. Vuoden 2017 henkilöstöbarometrin vastajista 85 % koki voivansa sovittaa työnsä yhteen yksityiselämänsä kanssa.

Monimuotoisuuden huomioiminen

Vastuullisena työnantajana Kela huomioi henkilöstön monimuotoisuuden. Se tarkoittaa henkilöstön oikeudenmukaista johtamista ja yhdenvertaista kohtelua taustasta riippumatta sekä henkilöstön osallisuutta ja osaamisen tunnistamista. Myös asiakaskuntamme on monimuotoinen, ja asiakkaiden erilaisten palvelutarpeiden huomioiminen on Kelan toiminnassa keskeistä.

Kela on vastuullisuusverkosto FiBSin jäsen. Allekirjoitimme FiBSin monimuotoisuussitoumuksen kesäkuussa 2017. Monimuotoisuussitoumuksessa Kela lupaa edelleen kehittää monimuotoisuuden johtamista ja palvelukäytäntöjään.

Vapaaehtoistyö

Vuonna 2017 valmistelimme osana vastuullisuustyötä mallin Kelan vapaaehtoistyöstä. Jokaisella kelalaisella on halutessaan mahdollisuus käyttää vuoden 2018 aikana yksi iltapäivä vapaaehtoistyöhön, joka tukee hyvinvointia. Toivomme tämän kannustavan henkilöstöämme tustumaan vapaaehtoistyön tekemiseen ja jatkamaan vapaaehtoistyötä myös vapaa-ajalla.

Vapaaehtoistyön tekeminen lisää avunsaajan ja vapaaehtoistyön tekijän hyvinvointia. Mahdollistamalla vapaaehtoistyön lisäämme myös asiakasymmärrystämme, kun pääsemme lähemmäksi avun tarvitsijoita. Näin vapaaehtoistyön mahdollistaminen kehittää myös palveluamme.

Tapahtuma osatyökykyisten tukemiseksi

Kela osallistui eurooppalaiseen Job Shadow Day –tapahtumaan keväällä 2017. Tapahtuma antaa osatyökykyisille henkilöille mahdollisuuden tutustua työelämään. Päivän aikana tapahtuva työn seuraaminen auttaa hakijaa mieleisen ja sopivan työn löytämisessä.

Kelalaiset mukana Pride-tapahtumissa

Osallistuimme kesällä 2017 ensimmäistä kertaa kulttuuri- ja ihmisoikeustapahtuma Prideen.

Lapset tutustuivat Kelaan

Syksyllä 2017 osallistuimme valtakunnalliseen Lapsi mukaan töihin -päivään. Kannustimme henkilöstöämme tuomaan lapsiaan tutustumiskäynnille työpaikalle. Tapahtuma oli osa Kelan Lapsiystävällinen työpaikka -hanketta.

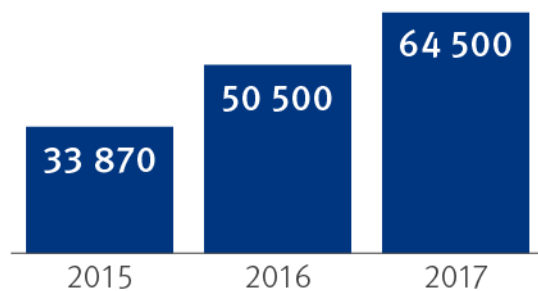
Ympäristön hyvinvoinnin tukeminen

Kela on asettanut digitalisaation yhdeksi tärkeäksi strategiseksi muutosteemaksi. Digitalisaation hyödyntäminen Kelan toiminnassa lisää asiointin vaivattomuutta ja nopeutta. Se vahvistaa osaltaan sosiaalisesti kestävästä kehityksestä, mutta mahdollistaa myös ekologisten toimintatapojen käytön ja kehittämisen Kelassa. Esimerkiksi suorakorvaus- ja verkkopalveluilla säästetään resursseja monilla tavoin.

Digitalisaatio mahdollistaa myös uudenlaisia työn tekemisen muotoja. Kotona tehtävä etätyö on yksi työmuoto, jolla on merkittäviä ekologisia vaikutuksia. Kelalaisten tekemien kotietätyöpäivien määrä on suurentunut vuosi vuodelta.

Kotietätyöpäivät Kelassa 2015–2017

Päivien lukumäärä

Kysymme vuosittain henkilöstömme näkemystä toimintamme ympäristöystävällisyydestä. Vuoden 2017 henkilöstöbarometrin vastaajista 50,8 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Kela toimii ekologisesti vastuullisesti. Edeltävänä vuonna luku oli 53,1 %.

Hiilijalanjälki 2017

Kela on laskenut omasta toiminnastaan aiheutuvan hiilijalanjälkensä vuodesta 2013 lähtien.

Laskennassa mukana olleilla osa-alueilla hiilijalanjälki on pienentynyt vuosi vuodelta. Mukaan lasketut osa-alueet ovat energiankulutus, matkustaminen, toimistotarvike- ja kalustehankinnat, paperinkulutus sekä jätteet.

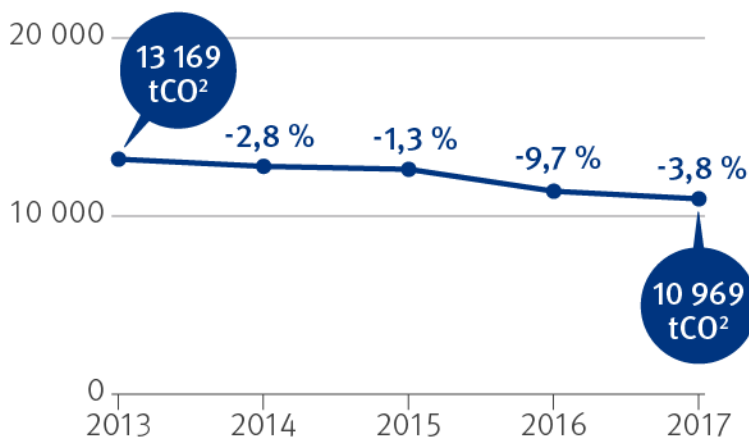
Vuonna 2017 hiilijalanjälki pieneni 3,8 % edeltävästä vuodesta. Suhteutettuna henkilöstöön jokaisen kelalaisen hiilijalanjälki pieneni 11 % edeltävään vuoteen verrattuna.

Kelan hiilijalanjäljen kehitys
vuonna 2017 edellisvuoteen
verrattuna

-3,8 %

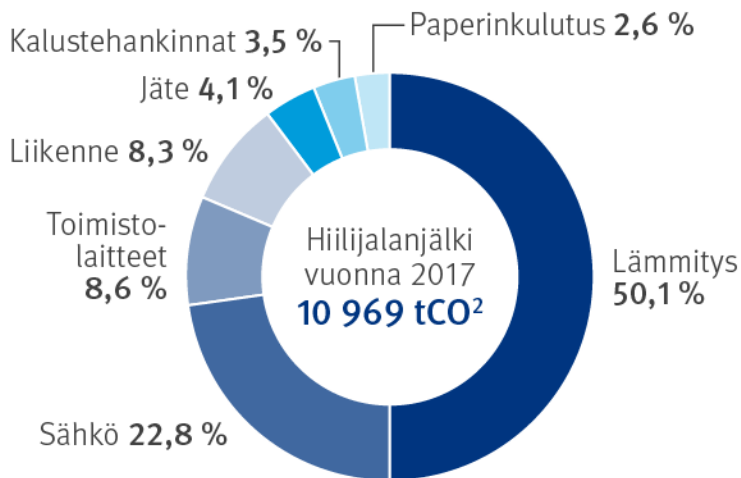
Kelan hiilijalanjälki 2013–2017

Hiilidioksiditonnia (tCO²)

Kelan hiilijalanjäljen suurimmat osa-alueet liittyvät energiankulutukseen. Maanlaajuinen palvelupisteverkostomme ja isot toimitalomme vaikuttavat hiilijalanjälkeemme ja erityisesti sähkön ja lämmityksen kulutukseemme.

Kelan hiilijalanjälki osa-alueittain

Perustoimeentulotuki siirtyi Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alussa. Siirto tukee asiakkaiden yhdenvertaisuutta eli sosiaalisesti kestävästä kehityksestä. Perustoimeentulotuen siirto vaikutti toimintaamme myös ekologisesta näkökulmasta. Uuden etuuden myötä kasvanut paperinkulutus ja postitus vaikuttivat siihen, että vuonna 2017 hiilijalanjälkemme kasvoi näillä osa-alueilla. Perustoimeentulotuen siirron myötä myös henkilöstömäärämme kasvoi, mutta toimitilojemme käytön tehokkuus parani. Vuonna 2017 toimitilojemme toimitilaneliöt vähenivät 14 % käyttäjää kohden.

Verkkopalvelujen kehittäminen on yksi merkittävä palvelumme hiilijalanjälkeen vaikuttava tekijä. Kehittämällä verkkopalvelujamme vaikutamme asiointiin hiilijalanjälkeen erityisesti paperinkulutuksen ja palvelupisteisiin tehtävien asiointimatkojen vähenemisen myötä.

Kestävän kehityksen viikko

Euroopan kestävän kehityksen viikkoa vietettiin 30.5.–5.6.2017. Kela on osallistunut kestävän kehityksen teemaviikkoon vuosittain. Viikon teemana oli ”Yhdessä tekeminen – 100 hyvää (eko)tekoa”. Yhdessä tekeminen kuvasi Kelan strategiaa ja Kela 80 -juhlavuotta, jonka teemana oli ”Hyvinvointi syntyy yhdessä”. Sata tekoa oli osa Suomen juhlavuotta.

Viikon aikana teimme erilaisia tempauksia ja haastoimme kelalaisia mukaan kestävän kehityksen työhön. Viikko otettiin Kelassa innolla vastaan, ja monet eri tiimit ja ryhmät osallistuivat

viikkoon mukaan omilla tempauksillaan. Erityisesti energian säästäminen ja panostukset ekologiseen liikkumiseen nousivat esiin. Kierrätysteema oli myös monissa paikoin esillä eri tavoin: kierrätystä tehostettiin ja järjestettiin vaatekeräyksiä ja kirpputoreja.

Viikko näkyi myös Kelan henkilöstöravintoloissa entistä ympäristöystävällisempinä ruokalajeina. Lisäksi viikon aikana uutisoitiin ja tiedotettiin kestävän kehityksen eri osa-alueista. Kestävän kehityksen viikosta on tullut Kelassa hieno tapa toimia yhdessä yhteisen hyvän eteen.

Kestävän kehityksen viikko on Euroopan kestävän kehityksen verkoston (European Sustainable Development Network, ESDN) aloitteesta lanseerattu temaviikko, jonka tavoitteena on aloittaa ja tehdä näkyväksi kestävän kehityksen erilaisia hankkeita ja projekteja ympäri Eurooppaa.

Kelalaiset polkivat yhteensä 207 348 km

Kelalaiset ovat verrattain ahkeria pyöräilijöitä. Moni kelalainen kulkee matkansa kodin ja työpaikan välillä polkupyörällä. Näin säästämme myös luontoa.

Kelalaisten oma KeCy eli Kela Cycling -ryhmä on osallistunut valtakunnalliseen kilometrikisaan. Ryhmän jäsenet polkivat vuonna 2017 yhteensä 207 348 km. Keskimäärin poljettiin 668 km/henkilö.

Kampanjoimme energiansäästön puolesta

Syksyllä 2017 vietimme valtakunnallista energiansäästöviikkoa. Viikon aikana kampanjoimme energiansäästön puolesta. Mittasimme kampanjaviikon aikana energiankulutuksemme toimitaloissamme. Tuloksena oli vain 0,4 % pienempi energiankulutus edeltävään viikkoon verrattuna.

Teimme myös henkilöstöllemme energiansäästökyselyn, johon vastasi 301 kelalaista. Kyselyn vastausten perusteella voi todeta, että vastaajat olivat valveutuneita energiansäästäjiä. Suurin osa vastaajista muisti sammuttaa turhat valot, käytti portaita hissien sijaan, hyödynsi julkisia liikennevälineitä sekä pyöräili tai käveli töihin. Vastanneista 80 % kierrätti. Parannettavaakin toki löytyy, sillä vain 30 % vastaajista sanoi, että ei heitä ruokaa koskaan roskeen.

Taloudellisesti kestävä toiminta

Taloudelliseen vastuullisuuteen kuuluu se, että varmistamme toimintamme taloudellisen kestävyden. Tämä tarkoittaa Kelan varojen vastuullista sijoittamista, taloudellista ajattelua toimintakuluissa sekä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä hankintoja. Lisäksi myös toimitilatehokkuutemme vahvistaa taloudellisesti kestäväää toimintaamme.

Sijoitustoiminnassa Kela noudattaa YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Kestävän kehityksen näkökulmat huomioidaan myös hankintaperiaatteissa. Toimintakulujen prosenttiosuus kokonaiskuluista vuonna 2017 oli 3,2. Saavutimme vuodelle 2017 asettamamme tavoitteen, joka oli 3,2 %.

Kestävän kehityksen sitoumukset

Kela on tehnyt kaksi kestävän kehityksen toimenpidesitoumusta. Sitoumukset kytkeytyvät Suomen kestävän kehityksen tavoitteisiin ja yhteiskuntasitoumukseen, johon yhteiskunnan eri toimijoiden on toivottu osallistuvan. Olemme Kelassa edistäneet Suomen kestävän kehityksen tavoitteita tekemällä omia kestävän kehityksen sitoumuksia, jotka nivoutuvat kansallisiin sitoumuksiin.

Ensimmäinen sitouksemme (2014–2017)

Ensimmäisen kestävän kehityksen sitoumuksen teimme vuosille 2014–2017. Siinä korostui erityisesti sosiaalisesti kestävän kehityksen näkökulma: sitouduimme kehittämään palvelukäytäviamme, jotta jokaisella asiakkaalla on yhdenvertainen mahdollisuus asioida Kelassa. Sosiaalisen vastuullisuutemme yksi osa on se, että olemme helposti saavutettavissa. Kehitystyössä on painottunut verkkoasiointi, mutta olemme ottaneet huomioon myös asiakkaidemme erilaiset asiointitarpeet. Näin voimme varmistaa asiakkaidemme yhdenvertaiset mahdollisuudet asioida Kelassa.

Olemme raportoineet asettamiemme tavoitteiden toteutumisesta kaksi kertaa vuodessa. Sitoumus päättyi vuoden 2017 lopussa.

Sitoumuksen tavoitteet:

- Olemme helposti ja yhdenvertaisesti saavutettavissa.
- Vähennämme paperin kulutuksesta, paperijätteestä ja postituksesta aiheutuvaa hiilijalanjälkeämme.

Arvioimme onnistumistamme seuraavilla mittareilla:

Mittari	Tavoite 2017	Toteuma
Arvosana 4–10, keskiarvo. Arvosana lähtötilanteessa oli 8 (v. 2014).		
Asiakkaidemme tyytyväisyys Kelan eri asiointipalvelujen kokonaisuuteen	Arvosana 9	Arvosana 8
Mittari	Tavoite 2017	Toteuma
Muutos 2014–2017		
Paperinkulutus, tCO2	-20 %	-7,6 %
Paperijäte, tCO2	-20 %	-34,2 %
Postitus, tCO2	-20 %	-7,4 %
Paperinkulutus, €	-10 %	-10,5 %
Paperijäte, €	-10 %	-24,9 %
Postitus, €	-10 %	-7,3 %

Miten onnistuimme?

1 Sosiaalinen näkökulma

Kysyimme asiakkaiden tyytyväisyyttä asiointipalvelujen monipuolisuuteen. Arvosanaksi saimme 8. Jäimme jälkeen tavoitteestamme, joka oli arvosana 9.

Verkkopalveluiden prosenttiosuus kaikista hakemuksista vuonna 2017 oli 64,4. Saavutimme tavoitteemme, joka oli 55 %.

Tavoitteena oli myös verkkopalveluiden kehittäminen siten, että asiakkaiden on vuodesta 2016 alkaen mahdollista valita sähköinen päätös postitse lähetettävän paperisen päätöksen sijaan.

Tavoite ei toteutunut, koska tietojärjestelmien kehittäminen edistyi suunniteltua hitaammin. Nyt tavoitteena on, että henkilöasiakkailta on joissakin etuuksissa mahdollisuus valita sähköinen päätös vuoden 2019 alkupuolella ja kaikissa etuuksissa vuoden 2019 loppuun mennessä.

Verkkoasioinnin käyttö on kasvanut merkittävästi ajanjaksolla, jolle sitoumus tehtiin. Otimme muun muassa käyttöön palvelun, jossa etuushakemukseen tarvittavia lisäselvityksiä pyydetään asiakkaalta verkkoasiointipalvelun kautta lähetettävällä viestillä sen sijaan, että hänelle lähetettäisiin paperikirje.

2 Ekologinen näkökulma

Hiilijalanjälkemme pieneni paperinkulutuksen osalta 7,6 %, paperijätteen osalta 34,2 % ja postituksen osalta 7,3 %. Tavoitteemme oli pienentää hiilijalanjälkeä 20 % paperinkulutuksessa, paperijätteen määrässä ja postituksessa. Saavutimme tavoitteen paperijätteen osalta. Paperinkulutuksessa ja postituksessa jäimme tavoitteestamme.

3 Taloudellinen näkökulma

Pienensimme kustannuksia paperinkulutuksessa* 10,5 %, paperijätteessä 24,9 % ja postituksessa 7,3 %. Tavoitteemme oli 10 %:n kustannussäästöt paperinkulutuksessa, paperijätteessä ja postituksessa. Saavutimme tavoitteen paperinkulutuksen ja paperijätteen kustannusten osalta. Postituksen kustannuksissa jäimme tavoitteestamme.

*= mukaan laskettu vain toimistopaperin kulutuksen kustannukset

Uusi sitoumuksemme (2017–2020)

Vuonna 2017 Kela teki toisen kestävän kehityksen sitoumuksen. Julkaisimme yhdessä Finanssiala ry:n, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön kanssa yhteisen kestävän kehityksen toimenpidesitoumuksen siitä, että terveydenhuollon asiakirjat digitalisoidaan. Digitalisointi koskee lääkärintodistus A:ta. Tavoitteena on, että 80 % niistä välitetään sähköisesti vuonna 2020.

Sitoumuksessa selvitetään uudistuksen ilmastovaikutukset laskemalla lääkärintodistusten välityksen hiilijalanjälki ja seuraamalla, miten se muuttuu, kun sähköisten todistusten määrä kasvaa. Laskennassa huomioidaan jokaisen osapuolen asiakirjaliikenne, kuten postitus ja paperinkulutus.

Vuonna 2017 valtaosa A-todistuksista välitettiin paperilla (521 027 kpl). Sähköisesti lausunnoista välitettiin vuonna 2017 vain 2 % (10 886 kpl). Suurempi muutos on odotettavissa vuonna 2018, jolloin välityspalvelu on tarkoitus ottaa laajempaan valtakunnalliseen käyttöön.

Vastuullisen tulevaisuuden näkymiä

Vuosi 2017 oli arviomme mukaan melko onnistunut vastuullisuuden ja kestävä kehityksen edistämisen näkökulmasta. Teimme monia vastuullisuuteen ja kestävään kehitykseen kytkeytyviä uudistuksia ja valmistelimme muutoksia, joiden vaikutukset näkyvät tulevina vuosina.

Vastuullisuusvuotemme kohokohdat nivoutuivat erityisesti palvelumme kehittämiseen, eriarvoisuustyöhön ja syrjäytymisen ehkäisyyn, rooliimme vastuullisena työnantajana sekä erilaisiin uusiin vastuullisuuteen kytkeytyviin kokeiluihin.

Tulevana vastuullisuusvuotena otamme käyttöön uudet vastuullisuustavoitteemme. Ne ohjaavat vastuullisuustyötämme, jolle haluamme asettaa kunnianhimoiset tavoitteet. Tavoitteellisella vastuullisuustyöllä edistämme kestävä kehitystä koko yhteiskunnassa.

Kelan tutkimustyön keskeisiä teemoja vuonna 2017 olivat perustoimeentulotuen Kela-siirto ja sen vaikutukset, perhe-etuudet, sairausvakuutuskorvausten kohdentuminen, sairausvakuutus osana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää sekä Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentuminen ja vaikutukset.

Tutkijat olivat mukana monissa lainsäädännön kehittämishankkeissa osallistumalla muun muassa erilaisten työryhmien työskentelyyn ja tuottamalla näille taustamateriaalia. Kelan tutkimus oli mukana kahdessa suuressa strategisen tutkimuksen hankkeessa, joissa tutkitaan tulonjakoa, köyhyyttä, työmarkkinoiden muutoksia ja sosiaaliturvan kysymyksiä. Vuosina 2017–2018 toteutettavan perustulokokeilun myötä tutkijat ovat osallistuneet kokeilusta käytävään julkiseen keskusteluun kotimaassa ja kansainvälisesti. Kokeilun arviointi on ajankohtaista vasta sen päätyttyä vuonna 2019.

Sisältö:

- 1. Kelan tutkimus kokeilukulttuurin ja päätöksenteon tukena**
- 2. Perheiden hyvinvointi Suomessa ja muissa Pohjoismaissa**
- 3. Sairausvakuutus osana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää**
- 4. Sote-uudistus vaatii tuekseen tutkittua tietoa**
- 5. Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentuminen ja vaikutukset**
- 6. Eläkkeet ja sosiaaliturvan toimivuus**
- 7. Sosiaaliturvan historian ymmärtäminen auttaa uuden suunnittelussa**
- 8. Kelan tutkimusjulkaisusarjoissa ilmestyneet julkaisut vuonna 2017**

1. Kelan tutkimus kokeilukulttuurin ja päätöksenteon tukena

Perustulokokeilu tuottaa tietoa sosiaaliturvajärjestelmän uudistamisen pohjaksi

Suomessa toteutetaan vuosina 2017–2018 kansainvälisestikin katsottuna ainutlaatuinen perustulokokeilu. Kokeilun tavoitteena on selvittää, voitaisiinko perustulon avulla uudistaa nykyistä perusturvajärjestelmää työntekoon kannustavammaksi julkisen talouden kannalta kestäväällä tavalla.

Kelan tutkimusryhmän tutkijat ovat vuoden 2017 aikana tarjonneet tutkimuksellista tukea kokeilusta vastaaville Kelan yksiköille, osallistuneet kokeilusta käytyyn julkiseen keskusteluun sekä esiintyneet lukuisissa kansainvälisissä seminaareissa (esim. yliopistot, YK, OECD, Euroopan komissio) ja medioissa. Lisäksi tutkimusryhmä on yhteistyössä muiden suomalaisten tutkimuslaitosten tutkijoiden (VATT, Palkansaajien tutkimuslaitos, Helsingin yliopisto, Turun yliopisto) kanssa suunnitellut kokeilun arviointia sekä käynyt vuoropuhelua ulkomailla vastaavia kokeiluja suunnittelevien tutkijoiden kanssa (Ontario, Hollanti, Barcelona).

Kokeilun päätyttyä vuoden 2018 lopussa perustulon vaikutuksista tehdään arviointitutkimus. Arviointi kohdistuu Kelan suunnitelmien mukaan perustulon työllisyys- ja hyvinvointivaikutuksiin. Lisäksi Kela raportoi kokeilun suunnittelussa ja toimeenpanossa kertyneistä kokemuksista, jotta ne voidaan ottaa huomioon, kun Suomessa suunnitellaan uusia sosiaalipoliittisia yhteiskuntakokeiluja.

Lähteet: Kangas O, Simanainen M, Honkanen P. [Basic Income in the Finnish Context](#). Intereconomics 2017; 52 (2): 87–91.

Mäkkylä K. [Satavuotias näyttäytyy maailmalla toimeliaana edelläkävijänä](#). Kelan Tutkimusblogi 8.12.2017.

Simanainen M, Kangas O. [Perustulokokeilu puolessa välissä](#). Kelan Tutkimusblogi 24.11.2017.

Simanainen M, Kangas O, Räsänen T, Verho J. [Perustulokokeilun osallistujiin kohdistuva huomio voi heikentää tulosten luotettavuutta](#). Kelan Tutkimusblogi 10.1.2017.

Kelan lääkekorvausten mikrosimulointimenetelmä – esimerkkinä vuoden 2016 lääkekorvausmuutokset

Kelassa kehitetyllä mikrosimulointimenetelmällä voidaan arvioida lääkekorvausjärjestelmän muutosten vaikutuksia potilaille ja sairausvakuutukselle. Vuonna 2016 lääkekorvauksia muuttivat käyttöön otettu 50 euron alkuomavastuu 18 vuotta täyttäneille sekä peruskorvauksen tason ja kiinteiden omavastuiden korotus. Etukäteissimulointien perusteella alkuomavastuu siirsi korvausten painopistettä siten, että henkilöt, joiden lääkemenot ovat pienimmät, jäivät kokonaan korvausten ulkopuolelle. Samalla peruskorvauksen tason nostaminen hyödytti osaa niistä potilaista, joilla omavastuut olivat jo lähtötilanteessa kohtalaisen korkeat. Kiinteiden omavastuiden korotukset kuitenkin lisäsivät etenkin paljon lääkkeitään maksavien omavastuita. Pelkästään tai lähes pelkästään ylemmän erityiskorvausluokan lääkkeitä käyttävillä pitkäaikaissairailta alkuomavastuun käyttöönotto nosti omavastuuta merkittävästi, ja kiinteän omavastuun korotus lisäsi nousua entisestään.

Mikrosimulointia käytettiin myös arvioitaessa etukäteen diabeteslääkkeiden korvaustason alentamisen vaikutuksia vuoden 2017 alusta. Simuloinnin perusteella korvaustason alentamisen tiedettiin lisäävän osalla tyyppin 2 diabetesta sairastavista vuodessa maksettavaa

omavastuuta merkittävästi. Kelan tutkimus on seurannut diabeteslääkkeiden kulutusta, ja alustavien tietojen mukaan kulutuksessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta.

Lähteet: Aaltonen K, Heino P, Ahola E, Martikainen JE. [Estimating the economic effects of pharmaceutical reimbursement scheme reform by microsimulation](#). Research on Finnish Society 2017; 10: 23–33.

Aaltonen K, Heino P, Martikainen JE. [Mitä lääkekorvausten muutoksista seuraa? Vaikutuksia voi arvioida etukäteen mikrosimuloimalla](#). Turku: Turun yliopisto, TITA Policy Brief 1, 2018.

Kurko T, Aaltonen K, Rättö H, Martikainen JE. [Tyypin 2 diabeteslääkkeiden kulutus lähes ennallaan](#). Kelan Tutkimusblogi 23.10.2017.

Strateginen tutkimus ja Tasa-arvoinen yhteiskunta – Kela vahvasti mukana

Syksyllä 2015 Suomen Akatemia teki rahoituspäätökset ensimmäisistä strategisen tutkimuksen hankkeista. Kelan yhteiskuntasuhteiden johtaja Olli Kangas on johtanut Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelmaa, joka on yksi vuonna 2015 aloittaneista tutkimusohjelmista. Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelma koostuu kuudesta laajasta tutkimuskonsortioista. Kelan tutkimus osallistuu partnerina näistä kahteen konsortioon: Turun yliopiston johtamaan Eriarvoisuuden torjuminen niukkuuden aikana (TITA) ja Tampereen yliopiston johtamaan Työ, tasa-arvo ja julkisen vallan politiikka (WIP). Molemmat hankkeet ovat saaneet jatkorahoituksen vuoteen 2021 saakka. Hankkeissa on tuotettu laaja-alaista tietoa yhteiskunnallisesta eriarvoisuudesta ja eriarvoisuutta tuottavista mekanismeista sekä politiikkatoimista ongelmien korjaamiseksi.

Lähteet: [Tasa-arvoisessa yhteiskunnassa kaikki voittavat](#) -video

[Syrjäytymisen ehkäisemisen mestarikurssi](#) – STN-ohjelmien seminaarisarja 28.3.–18.4.

[TITA-hanke](#)

Nuoret osatyökykyiset työelämään – osallistumistulostako ratkaisu?

NEET-ryhmään (not in education, employment or training) kuuluvien nuorten määrä on kasvanut, ja usealla tähän ryhmään kuuluvalla on taustalla terveys- ja työkykyongelmia. Osatyökykyisillä on yhä suurempia vaikeuksia päästä edes osittain työelämään ja ansiotulojen piiriin, mikä näkyy työkyvyttömyyseläkkeiden yleistymisenä nuorten ikäryhmässä. Aiempaa useampi alle 25-vuotias nuori päätyy eläkkeelle muun muassa aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriöiden (ADHD) perusteella.

Kelan tutkimus oli mukana professori Heikki Hiilamon johtamassa selvityshankkeessa, jossa esitettiin ehdotuksia nuorten työelämästä syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja osallisuuden

edistämiseksi. Selvityksessä yhtenä keinona edistää nuorten osallisuutta ehdotettiin alle 25-vuotiaille nuorille suunnattua osallistumistuloa. Osallistumistuloon liittyvät nuorten palvelut kannustaisivat nuoria opiskeluun ja työelämään siirtymiseen. Uudistettaessa sosiaaliturvaa on tärkeää hakea ratkaisuja, joilla voidaan edistää osatyökykyisten mahdollisuuksia osallistua työelämään ja vähentää työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien nuorten määrää.

Lähteet: Hiilamo H, Määttä A, Koskenvuo K, Pyykkönen J, Räsänen T, Aaltonen S. [Nuorten osallisuuden edistäminen. Selvitysmiehen raportti](#). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, DIAK Puheenvuoro 11, 2017.

Koskenvuo K, Hiilamo H. [Osallistumistulo voi ehkäistä nuorten syrjäytymistä työelämästä](#). Sosiaalivakuutus 2017; 55 (4): 33–35.

Perustoimeentulotuen Kela-siirto ja sen arviointi

Perustoimeentulotuki siirrettiin kunnista Kelaan vuoden 2017 alussa. Uudistus on historiallisesti merkittävä. Kelassa on vahva osaaminen etuusratkaisutyöstä ja etuuksien maksatuksesta, mutta toimeentulotuki ei ole etuus, vaan osa sosiaalihuoltoa. Siksi se poikkeaa muista Kelan hallinnoimista etuuksista. Kyse on viimesijaisesta taloudellisesta turvasta, ja sen myöntäminen edellyttää ymmärrystä asiakkaiden erilaisista, hyvin vaikeistakin elämäntilanteista. Perinteisesti toimeentulotuen myöntämiseen liittyy myös runsaasti harkinnan käyttöä ja suunnitelmallista työtä asiakkaiden kanssa.

Päättyessään Kela-siirrosta eduskunta edellytti, että uudistuksen vaikutuksia toimeentulotukea saavien määrään, toimeentulotukijaksojen keston ja toimeentulotuen kustannuksiin seurataan ja arvioidaan myös sitä, tukeeko uudistus tuen luonnetta väliaikaisena, itsenäistä suoriutumista edistävänä ja syrjäytymistä ehkäisevänä taloudellisena etuutena. Kelan tutkimusryhmä tekee tätä arviointia sekä itse että yhteistyössä THL:n, Kuntaliiton, Sosten ja yliopistojen kanssa. Kelan tutkimus on mukana myös Suomen Akatemian TITA-tutkimushankkeessa, jossa muun muassa arvioidaan uuden toimeentulotukijärjestelmän toimivuutta sosiaaliturvajärjestelmän osana.

Uusi toimeentulotukijärjestelmä vaatii tutkittua tietoa kehittämisen tueksi

Kelaan kertyvä asiakastieto on kattavaa, ja syntyvää rekisteriaineistoa voidaan hyödyntää monin eri tavoin arvioitaessa taloudellisesti heikompiensaisten hyvinvointia. Perustoimeentulotuesta saadaan nyt tilastotietoa aiempaa nopeammin ja luotettavammin. Yksityiskohtaisen tiedon kertyminen edesauttaa aiempaa paremmin myös sekä toimeentulotuki- että laajemmin sosiaaliturvajärjestelmän uudistamisessa. Vuoden 2017 aikana toimeentulotuen tutkimushankkeessa tehtiin useita tilastollisia selvityksiä sekä uuden toimeentulotukijärjestelmän kehittämiseksi että päätöksenteon tueksi. Sekä tukea saavien kotitalouksien määriä ja rakennetta että tehtyjä päätöksiä tarkasteltiin monesta eri

näkökulmasta, ja tuloksista raportoitiin muun muassa Sosiaalivakuutus-lehdessä ja Kelan Tutkimusblogissa. Syvällisen analyysin tekeminen luotettavasti on mahdollista vasta vuoden 2018 aikana, kun rekisteriaineistoa on kertynyt riittävän pitkältä ajalta.

Kokonaisvaltaisen arvioinnin tekemiseksi toimeentulotuen tutkimushankkeessa kerättiin vuonna 2017 myös laajoja kysely- ja haastatteluaineistoja Kelan toimeentulotukipäätöksiä ratkaisevilta työntekijöiltä, palveluneuvojilta, asiakkailta ja asiantuntijoilta. Niistä saadut tulokset osoittavat, että Kela-siirrossa on sekä voittajia että häviäjiä. Sähköinen toimintaympäristö, asiakkailta edellytetty omatoimisuuden lisääntyminen sekä Kelan ja kuntien yhteistyön ongelmat ovat vaikeuttaneet etenkin monista samanaikaisista sosiaalisista ongelmista kärsivien elämää. Toisaalta niille, jotka tarvitsevat toimeentulotukea vain täydentämään alhaista perusturvaa, Kela-siirto on helpottanut ja yksinkertaistanut tuen hakemista. Toimeentulotuen saajissa on myös niitä, jotka eivät koe mainittavaa eroa Kelan ja kuntien tavassa tehdä toimeentulotukityötä, ja etenkin silloin, kun tukea myönnetään, Kelan toimintaan ollaan tyytyväisiä.

Lähteet: Airio I, Laatu M. [Asiakkaiden ensikokemuksia perustoimeentulotuen Kela-siirrosta.](#) Kelan Tutkimusblogi 22.6.2017.

Heinonen H-M, Laatu M. [Perustoimeentulotuen Kela-siirron voittajat ja häviäjät.](#) Kelan Tutkimusblogi 26.4.2017.

Korpela T, Kemppinen H. [Paremmat tilastot auttavat kehittämään toimeentulotukea.](#) Kelan Tutkimusblogi 24.2.2017.

Korpela T, Ylikännö M. [Perustoimeentulotuen hakemus hylätään useimmiten tulojen vuoksi.](#) Sosiaalivakuutus 2017; 55 (2): 30–31.

Korpela T. [Toimeentulotuessa tarvitaan edelleen harkintaa.](#) Kelan Tutkimusblogi 8.6.2017.

Korpela T. [Tulottomien kotitalouksien määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa.](#) Kelan Tutkimusblogi 14.12.2017.

Näätänen A, Ylikännö M. [Kaikkia toimeentulotuen haasteita ei ole ratkaistu.](#) Helsinki: Kela, 2017. Sosiaalivakuutus.

Paavonen A, Ylikännö M, Laatu M, Heinonen H. [Miten Kela vastaa nuorten palvelutarpeisiin?](#) Kelan Tutkimusblogi 2.11.2017.

Ylikännö M. [Kolmas ikä voi tuoda mukanaan toimeentulo-ongelmia.](#) Sosiaalivakuutus 2017; 55 (4): 30–31.

Ylikännö M, Korpela T. [Kun perusturva pettää, turvaudutaan toimeentulotukeen.](#) Sosiaalivakuutus 2017; 55 (3): 30–31.

Ylikännö M, Korpela T, Paavonen A. [Nuoret Kelan toimeentulotukiluukulla.](#) Kelan Tutkimusblogi 5.6.2017.

Ylikännö M, Näätänen A. [Toimeentulotuen Kela-siirto esimerkki tiedon ja poliittisen valmistelun kohtaamattomuudesta](#). Turku: Turun yliopisto, TITA Policy Brief 6, 2017.

2. Perheiden hyvinvointi Suomessa ja muissa Pohjoismaissa

Pienten lasten hoidon valinnat ja varhaiskasvatuspalvelut

Elokuusta 2016 kunnilla on ollut mahdollisuus rajata lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen 20 viikkotuntiin, jos lapsen vanhempi tai vanhemmat ovat kotona esimerkiksi perhevapaan tai työttömyyden vuoksi. Lakimuutos herätti keskustelua ja huolta perheiden lisääntyvästä eriarvoistumisesta. Runsas kolmasosa kunnista ei käyttänyt rajausmahdollisuutta vaan säilytti oikeuden kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen vanhempien työtilanteesta riippumatta. Helsinki oli näistä kunnista yksi.

Kelan ja Helsingin kaupungin yhteistyönä toteuttama selvitys lasten varhaiskasvatuspalvelujen käytöstä osoitti, että perheissä, joissa vanhempi on kotona joko vanhempainvapaalla tai kotihoidon tuella, lähes 60 prosenttia päivähoitoikäisistä sisaruksista osallistui varhaiskasvatukseen. Työttömien perheissä osallistuminen oli lähes samalla tasolla kuin kaikilla perheillä keskimäärin. Tutkimushankkeen seuraavassa vaiheessa selvitetään, minkälaiset perheet ovat ottaneet käyttöön vuoden 2014 alusta tarjolle tulleen joustavan hoitorahan eli mahdollisuuden tehdä osa-aikatyötä ja saada tältä ajalta aiempaa suurempaa korvausta.

Lähde: Haataja A, Ahlgren-Leinvuo H, Ranto S, Valaste M, toim. [Lastenhoitoratkaisut helsinkiläisissä lapsiperheissä](#). Helsinki: Helsingin kaupunki, Helsingin kaupunginkanslian tutkimuksia 4, 2017.

Tasa-arvoinen alku elämälle – äitiyspakkaus mullisti äitien ja lasten terveyden seurannan

Äitiyspakkauksen merkitys Suomen kansanterveydelle, etenkin imeväiskuolleisuuden vähenemiselle, on herättänyt paljon kansainvälistä mielenkiintoa. 1900-luvun alkupuolella Suomi oli köyhä maatalousyhteiskunta. Merkittäviä haasteita kansanterveyden näkökulmasta olivat huono yleinen elintaso ja hygienia, tuberkuloosi, kulkutaudit ja korkea lapsikuolleisuus. Äitiysavustuslaki säädettiin vuonna 1937.

Äitiyspakkauksen terveysvaikutusten kannalta olennaista on ollut äitiysavustuksen kytkeminen osaksi terveydenhuoltoa (neuvolatoiminta käynnistyi jo 1920-luvulla), terveystarkastuksia ja rokotusohjelmia. Äitiyspakkauksella voidaan sanoa olleen merkitystä lapsikuolleisuuden vähenemisessä, mutta kansanterveyden paranemisen taustalla ovat olleet erityisesti henkeä uhkaavien bakteeritulehdusten lääkehoidon kehittyminen, elin- ja

koulutustason kohoaminen, hygienian paraneminen, rokotusohjelmien käynnistyminen, sairaalaverkoston laajeneminen ja sosiaaliturvan kehittyminen.

Äitiyspakkauksesta on sen 80-vuotisen historian aikana ollut konkreettista apua – 1900-luvun alun vuosikymmeninä köyhimmissä perheissä ei välttämättä ollut puhdasta nukkumispaikkaa vastasyntyneelle lapselle, ja sotien aikaan tekstiilimateriaaleista oli puutetta. Äitiyspakkauksen suosio on pitänyt pintansa, sillä 95 prosenttia ensisynnyttäjistä valitsee pakkauksen rahanavustuksen sijasta.

Lähteet: Haataja A, Koskenvuo K. [Näin äitiyspakkaus mullisti äitien terveyden seurannan.](#) Sosiaalivakuutus 2017; 55 (2): 33–35.

Koskenvuo K. [Beyond the baby box.](#) Helsinki: Finnfacts, Good news from Finland 27.4.2017.

Äidit kannattavat perhevapaiden tasaisempaa jakamista

Kelassa on toteutettu äitiyspakkauuskyselyjä 1990-luvulta asti. Niiden tarkoituksena on kartoittaa äitien näkemyksiä äitiyspakkauksen sisällöstä. Tietoja hyödynnetään äitiysavustuksen kehitystyössä. Vuoden 2017 äitiyspakkauuskyselyssä kysyttiin äideiltä lisäksi mielipiteitä perhevapaista ja niiden uudistamisesta. Kyselyyn vastasi liki 800 äitiä, joka oli 33 prosenttia kyselyn saaneista.

Äitiyspakkauksen tuotteita pidetään tarpeellisina, ja valtaosa äideistä on pakkauksen sisältöön tyytyväisiä. Puolet äideistä antoi pakkaukselle kouluarvosanan 9 tai 10. Lapsen ensimmäisenä vuoteena äitiyspakkaukselaatikkoa käyttää 38 prosenttia ensimmäisen lapsensa saaneista vastaajista.

Suurin osa kyselyyn vastanneista äideistä kannattaa perhevapaiden jakamista nykyistä tasaisemmin ja toivoo vapaiden käyttöön joustoa. Julkisuudessa esillä olleista, vaihtoehtoisista perhevapaamalleista eniten kannatusta kyselyssä saivat ns. 6+6+6-malli ja SDP:n perhevapaamalli.

Lähde: Heinonen H-M, Saarikallio-Torp M. [Perhevapaamallit äitien puntarissa.](#) Kelan Tutkimusblogi 25.4.2017.

Sosiaaliset investoinnit pienentävät kestävyysvajetta

Investointi lapsiin on keskeinen tulevaisuuden voimavara. Tätä varten tarvitaan hyvää perhepolitiikkaa ja universaalia päivähoido- ja varhaiskasvatusjärjestelmää. Elinvaihesiirtymien kipu kohta on siirtyminen koulutuksesta työelämään. Suomessa tämä siirtymävaihe on moniin maihin verrattuna pitkä. Perhepolitiikkaan liittyy perheen ja työn yhteensovittaminen. Suomi poikkeaa muista Pohjoismaista siinä, että kotihoidontuen vuoksi meillä pienten lasten äitien

työssäkäynti on vähäisempää. Perhe- ja työelämän yhdistämisessä ja tasa-arvo- ja ikäpolitiikassa meillä onkin opittavaa läntisistä naapurimaista. Hyvät julkiset palvelut tarjoavat pohjan tuotantoelämälle. Sosiaalipoliittinen järjestelmä toimii riskien kompensaation lisäksi investointina tulevaisuuteen, ja lyhytnäköinen leikkauspolitiikka vaarantaa investoinnit ja niiden tuoton. Sosiaalisten investointien näkökulma edellyttää yhtä pitkää tarkasteluhorisonttia kuin kestävyysvajelaskelmissa.

Lähde: Kangas O, Palme J, Kainu M. The multifaceted roles of the social investment state in compensating, accumulating and multiplying endowments over the life cycle. Julkaisussa: Erola J, Kilpi-Jakonen E, toim. [Social inequality across the generations](#). The role of compensation and multiplication in resource accumulation. Cheltenham: Elgar, 2017: 181–203.

3. Sairausvakuutus osana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää

Pitkät sairauspoissaolot ovat vähentyneet kaikkien aikojen ennätykseen

Kelan sairauspäivärahaa voidaan maksaa 10 sairauspoissaolopäivän jälkeen. Vuonna 2016 sairauspäivärahaa alkoi vähemmän kuin koskaan aikaisemmin. Myös sairauspäivärahaa vuoden aikana saaneiden osuus oli kaikkien aikojen pienin: alle 9 prosenttia ei-eläkkeellä olevista työkäisistä. Sairauspäivärahaa saaneiden ja päivärahaa saaneiden osuuden pieneminen viimeisten 10 vuoden aikana on johtunut erityisesti tuki- ja liikuntaelinten sairauksien perusteella korvattujen kausien merkittävästä vähenemisestä. Mielen terveyden ja käyttäytymisen häiriöt muodostavat toiseksi tärkeimmän diagnoosiryhmän, mutta tällä perusteella päivärahan saaminen ei ole vähentynyt yhtä selvästi. Sairauspoissaolojen yleisyyden vähenemiseen on useita yhtä aikaa vaikuttaneita syitä. Taloussuhdanteet ovat keskeisesti yhteydessä kehitykseen, mutta myös muutokset muun muassa lainsäädännössä, työoloissa ja työn vaatimuksissa, työkäisten terveydentilassa sekä terveydenhuoltojärjestelmässä vaikuttavat sairauspoissaolojen yleisyyteen.

Lähteet: Blomgren J. [Pitkät sairauspoissaolot vähentyneet kaikkien aikojen ennätykseen](#). Kelan Tutkimusblogi 4.10.2017.

Blomgren J. [Yhä harvempi saa sairauspäivärahaa – etenkin tuki- ja liikuntaelinten sairaudet vähentyneet](#). Kelan Tutkimusblogi 1.11.2017.

Blomgren J. [Kun työttömyys vähenee, sairauspoissaolot yleistyvät](#). Kelan Tutkimusblogi 29.11.2017.

Pitkät sairauspoissaolot selvästi yleisempiä työntekijäasemassa olevilla kuin toimihenkilöillä

Työntekijäasemassa olevilla on sairauspäivärahalta korvattuja sairauspoissaoloja selvästi useammin kuin toimihenkilöillä. Tuki- ja liikuntaelinten sairauksien perusteella alkaneissa sairauspäiväraha-kausissa ammattiryhmien väliset erot ovat suurimmat. Mielen terveyden häiriöissä erot ovat pienet. Vuosien 1996–2013 seurannassa poissaolojen yleisyys kehittyi eri ammattiryhmissä suunnilleen samalla tavoin, mutta erot ammattiryhmien välillä kaventuivat hieman. Viimeisen 10 vuoden aikana erityisesti tuki- ja liikuntaelinten sairauksien perusteella alkaneet sairauspäiväraha-kaudet ovat vähentyneet, erityisesti työntekijäasemassa olevilla. Helsingin yliopiston ja Kelan yhteistyötutkimuksessa selvitettiin sairauspoissaolojen vuosittaista yleisyyttä ja muutoksia ammattiin perustuvissa sosioekonomisissa ryhmissä laajalla, työikäistä väestöä edustavalla rekisteriaineistolla.

Lähteet: Pekkala J, Blomgren J, Pietiläinen O, Lahelma E, Rahkonen O. [Occupational class differences in long sickness absence: a register-based study of 2.1 million Finnish women and men in 1996-2013](#). BMJ Open 2017; 7 (7): e014325. doi:10.1136/bmjopen-2016-014325.

Pekkala J, Blomgren J, Pietiläinen O, Lahelma E, Rahkonen O. [Occupational class differences in diagnostic-specific sickness absence: a register-based study in the Finnish population, 2005–2014](#). BMC Public Health 2017; 17: 670. doi:10.1186/s12889-017-4674-0.

Suomessa lääkkeiden omavastuuosuus on verraten korkea, mutta lääkevalikoima laaja

Väitöstutkimuksessa tarkasteltiin lääkekorvausten riittävyyttä Suomessa ja Uudessa-Seelannissa. Suomessa monet lievempiin ja tilapäisiin oireisiin käytettävät lääkkeet ovat korvausjärjestelmän ulkopuolella, mutta kroonisiin ja vaikeampiin sairauksiin on valittavissa monia uusia lääkkeitä sekä useita hoidollisesti toisiaan lähellä olevia vaihtoehtoja. Omavastuutaso on Suomessa kuitenkin korkeampi. Uudessa-Seelannissa useimpiin terveysongelmiin on saatavissa kokonaan korvattuja lääkkeitä, mutta vaihtoehtoja on rajoitetummin ja valikoima sisältää enemmän vanhempia lääkkeitä kuin Suomessa. Myös uusien lääkeinnovaatioiden määrä markkinoilla on Suomessa laajempi. Suomessa pienituloisimmat kotitaloudet käyttävät lääkkeisiin suuremman osan kokonaiskulutuksestaan kuin suurituloiset. Hieman alle viidennes suomalaisista jättää ainakin joskus lääkkeitä ostamatta tai muita hoitoja käyttämättä kustannusten vuoksi.

Lähde: Aaltonen K. [Affordability of medicines from the pharmaceutical system perspective. Comparative analysis of Finland and New Zealand](#). Helsinki: Kela, Studies in social security and health 146, 2017.

Rinnakkaistuontivalmisteiden hintakilpailu vaatimatonta

Rinnakkaistuontivalmisteet tulivat viitehintajärjestelmän piiriin vuoden 2017 huhtikuussa. Uudistuksen tarkoituksena oli saada säästöjä lisäämällä kilpailua patenttisuojan alaisilla lääkemarkkinoilla. Toisen viitehintakauden alussa rinnakkaistuonnin perusteella muodostettujen ryhmien viitehintaa oli keskimäärin 3,6 prosenttia alhaisempi kuin alkuperäisvalmisteiden hinta ennen ryhmän muodostamista. Osassa ryhmiä rinnakkaistuontivalmisteiden hintoja oli nostettu ennen uuden järjestelmän käyttöönottoa, ja vuoden alussa markkinoilla olleista rinnakkaistuontivalmisteista joka neljännen hinta olikin kuuden kuukauden kuluttua järjestelmän käyttöönotosta korkeampi kuin vuoden alussa.

Tarkemman kuvan saamiseksi säästöjen arvioinnissa tulee jatkossa seurata hintojen lisäksi myös valmisteiden myynnin kehitystä.

Lähde: Multanen S, Kurko T, Koskinen H. [Rinnakkaistuontivalmisteet viitehintajärjestelmään – hinnalla kilpailua vai paljon melua tyhjästä?](#) Kelan Tutkimusblogi 29.9.2017.

Geneeriset lääkemarkkinat ovat keskittyneitä

Tehokkaan hintakilpailun aikaansaamiseksi markkinoilla tulee olla riittävästi yrityksiä, joilla kaikilla on mahdollisuus hintakilpailulla kasvattaa markkinaosuuttaan. Viime vuosina lääkkeiden viitehinnat ovat nousseet, ja vaikuttaa siltä, että kilpailu ei toimi toivotusti. Näin on siitä huolimatta, että valmisteita tarjoavien lääkeyritysten lukumäärä on teoreettisesti riittävä tehokkaan kilpailun aikaansaamiseksi.

Tarkasteltaessa markkinoiden keskittymistä 12:n paljon käytetyn viitehintajärjestelmään kuuluvan lääkeaineen avulla havaittiin, että monessa viitehintaryhmässä oli lähes monopolitilanne: yksi tai muutama lääkeyritys hallitsi markkinaa. Vastaisuudessa on tärkeää tutkia, tulee tutkia, miten viitehintajärjestelmää ja lääkejaketjun toimintaa tulisi kehittää pitkäkestoisen ja tehokkaan kilpailun edistämiseksi.

Lähde: Koskinen H, Martikainen J, Mikkola H. Pharmaceutical prices, market structure and competition in reference price system: empirical evidence from a three-year follow up study. (Submitattu käsikirjoitus)

Uudet lääkkeet ja harvinaislääkkeet nostavat korvausmenoja

Suomessa maksettiin vuosien 2009 ja 2016 välillä korvausta 155 uudesta lääkeaineesta. Eniten uusia lääkkeitä tuli syöpäsairauksien (25 lääkettä), ahtauttavien keuhkosairauksien (19) ja sydän- ja verisuonisairauksien sekä veren hyytymishäiriöiden (18) hoitoon. Uusien lääkkeiden osuus lääkekorvausmenoista oli merkittävä: uusien syöpä-, sydän- ja verisuonisairauksien sekä diabetes- ja autoimmunisairauksien lääkkeiden osuus korvausmenoista oli yhteensä noin 12 prosenttia vuonna 2016.

Uusista lääkkeistä 21 (14 %) oli niin sanottuja harvinaislääkkeitä eli harvinaisten sairauksien hoidossa käytettäviä lääkkeitä. Harvinaislääkkeet ovat tyypillisesti kalliita: lääkkeiden vuotuiset korvausmenot vaihtelivat vuonna 2016 noin 2 500 eurosta 210 000 euroon potilasta kohti. Suurimpia korvausmenot olivat entsyymipuutossairauksien hoitoon tarkoitetuilla lääkkeillä.

Lähteet: Kurko T, Koskinen H. Uudet lääkkeet ovat kasvattaneet korvausmenoja. Apteekkari 2017; (5): 44–46.

Kurko T, Koskinen H. [Ovatko harvinaislääkkeet harvinaisen kalliita?](#) Kelan Tutkimusblogi 27.9.2017.

Tuttu taksinkuljettaja tuo turvallisuuden tunnetta

Kela selvitti ensimmäistä kertaa haastattelututkimuksella paljon matkoja tekevien kokemuksia sairausvakuutuksen korvaamista matkoista. Viime vuosina taksitilaukset on keskitetty. Tällä pyritään edesauttamaan kuljetusten yhdistelyä ja siten säästämään korvausmenoja. Aiemmin kuljettajan sai valita itse, ja uudessa toimintatavassa moni kaipasi tuttua taksinkuljettajaa. Tutun kuljettajat koettiin tuovan turvallisuuden tunnetta: matkustajia hermostutti etenkin ajoissa perille pääseminen. Haastateltavat kuitenkin ehdottivat jopa lisää kuljetusten yhdistelyä; toisaalta he olivat huolissaan matkan hankaloitumisesta ja matkustusajan pitenemisestä. Matkakorvauksiin haastateltavat olivat tyytyväisiä, mutta viime vuosina useasti korotetun omavastuun he arvioivat olevan jo kipurajoilla.

Lähde: Turunen E, Tillman P. [Kun vain lähdetäisiin ajoissa. Matkakorvausten käyttäjien kokemuksia sairausvakuutuksen korvaamista matkoista.](#) Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 6, 2017.

4. Sote-uudistus vaatii tuekseen tutkittua tietoa

Yksityisen sairaanhoidon käyttö väheni hieman, kun Kela-korvauksia leikattiin

Vuoden 2016 alussa yksityisen sairaanhoidon Kela-korvauksia leikattiin tuntuvasti. Korvaustason alentaminen vaikutti palveluiden käyttöön kuitenkin vain vähän. Vertailtaessa vuosien 2015 ja 2016 ensimmäisten puolivuotisjaksojen käyntejä havaittiin, että lääkärissäkäynneistä korvausta saaneiden osuus suhteessa väestöön pieneni 0,5 prosenttiyksikköä. Hammas- hoidosta korvausta saaneiden osuus pieneni 0,8 prosenttiyksikköä ja tutkimuksesta ja hoidosta korvausta saaneiden osuus 0,3 prosenttiyksikköä. Lähes kaikkien tarkasteltujen palveluiden käyttö väheni suhteellisesti sitä enemmän, mitä pienituloisemmista henkilöistä oli kyse. Pienituloisimmatkaan eivät kuitenkaan käyttäneet palveluja kovin paljon vähemmän kuin aikaisemmin. Muutosten seurauksena tuloryhmien väliset erot yksityissektorin palvelujen käytössä kuitenkin suurensivat entisestään. Tutkimus toteutettiin Kelan rekistereistä poimitulla aineistolla, ja siinä tarkasteltiin Kela-korvattujen sairaanhoitopalveluiden käyttöä vuosina 2013–2016.

Lähteet: Blomgren J, Maljanen T, Virta L. [Yksityisten sairaanhoitopalveluiden käyttö, kustannukset ja Kela-korvaukset vuosina 2013–2016. Kuinka paljon Kela-korvausten alentamiset ovat vaikuttaneet palveluiden käyttöön?](#) Helsinki: Kela, Työpapereita 121, 2017.

Blomgren J. [Kela-korvauksia leikattiin – yksityisten terveystalveluiden käyttö silti lähes ennallaan.](#) Kelan Tutkimusblogi 27.6.2017.

Soten rahapuu auttaa hahmottamaan palveluiden kustannukset

Kelan julkaisema Soten rahapuu -datavisualisointi havainnollistaa kunnallisten sosiaali- ja terveystalvelujen kokonaiskustannuksia. Se esittää, miten kustannukset jakautuvat kuntien, Kelan ja asiakkaiden kesken. Soten rahapuu perustuu ainutlaatuiseseen aineistoon, jossa ovat mukana sekä kuntien sote-palveluiden kustannukset, sairausvakuutuksen korvausmenot, asiakkaiden maksamat asiakasmaksut ja omavastuuosuudet että työnantajien ja yrittäjien maksut. Tiedot on päivitetty joulukuussa 2017.

Lähde: <http://www.kela.fi/sotenrahapuu>

Yksityiset yleislääkärit kilpailevat hinnoilla – mutta maltillisesti

Yksityisten yleislääkäreiden välinen kilpailu pienensi lääkäreiden palkkioita vuonna 2014. Kilpailutilanteesta johtuva hintaero monopoliasemassa olleiden ja kilpailupaineen alla työskennelleiden lääkärien palkkioiden välillä oli enimmillään noin 4,40 euroa, kun Kelan korvaamien palkkioiden keskihinta oli 53,58 euroa. Kilpailutilanteen lisäksi hintoihin vaikuttivat olennaisesti muut tekijät. Vain viidesosa yksityislääkäreiden palkkioiden vaihtelusta selittyi lääkäreiden välisillä eroilla. Rungas puolet hintojen vaihtelusta selittyi yritysten välisillä eroilla.

Lähde: Hiltunen R, Mikkola H, Virta L. Kilpailevatko yksityiset yleislääkärit hinnoilla? Yhteiskuntapolitiikka 2017; 82 (4): 377–391.

5. Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentuminen ja vaikutukset

Huoltajan psyykinen hyvinvointi huomioitava lapsen hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa

Neuropsykiatrisesti oireilevien lasten huoltajien yleisimpiä huolenaiheita olivat syyllisyyden tunne ja oma jaksaminen. Vanhemmuuteen liittyvä huoli, mielialaoireilu ja ahdistuneisuus olivat neuropsykiatrisesti oireilevien lasten äideillä yleisempiä kuin isillä. Yksilöllinen tuki perheille on tärkeää.

Lähde: Vuori M, Tuulio-Henriksson A, Autti-Rämö I. Vanhemmuuteen liittyvät huolenaiheet ja psyykkinen hyvinvointi neuropsykiatrisesti oireilevien lasten huoltajilla. *Kuntoutus* 2017; (3-4): 20-33.

Tarkastelussa etäkuntoutus, avokuntoutus ja kuntoutuspalvelujen markkinointi nuorille

Kela tekee itse ja julkaisee rahoittamaansa kuntoutuspalveluiden kehittämistä palvelevaa tutkimusta. Vuonna 2017 tutkimukset käsittelivät esimerkiksi etäteknologian hyödyntämistä kuntoutuksessa, osallistujien kokemuksia avokuntoutuksesta, kroonisen väsymysoireyhtymän hoitoa ja nuorille suunnattujen kuntoutuspalveluiden markkinointikampanjan onnistumista.

Etäteknologiaa hyödyntävä liikunnallinen kuntoutus lisäsi fyysistä aktiivisuutta etenkin henkilöillä, joilla oli diagnosoitu sairaus, verrattuna tavanomaista tai minimaalista liikunnallista kuntoutusta ilman etäteknologiaa saaneisiin. Vaikuttavuutta havaittiin myös painonpudotuksessa, koetussa elämänlaadussa sekä sydänkuntoutujien ja MS-kuntoutujien fyysisen aktiivisuuden lisääntymisessä.

Nuorille suunnattu kuntoutuspalvelujen markkinointi ei tavoita nuoria. Henkilökohtainen neuvonta ja nykyistä tiiviimpi yhteistyö nuorten kanssa työskentelevien kanssa saattaa olla tehokkaampi tapa saada kuntoutuksesta mahdollisesti hyötyvät nuoret kuntoutuspalveluiden piiriin.

Avomuotoista fysio-, musiikki-, puhe- ja toimintaterapiaa sekä neuropsykologista kuntoutusta yhtäjaksoisesti yli 5 vuotta saaneet kuntoutujat ja heidän terapeuttinsa kokivat avokuntoutuksen hyödylliseksi. Terapian jatkumiselle löytyi perusteita, ja kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat edistyneet tai heidän toimintakykynsä oli pysynyt ennallaan viimeisimmänkin terapiavuoden aikana.

Lähteet: Pasternack I, Remahl A, Ahovuo-Saloranta A, Isojärvi J, Mäkinen E. [Krooninen väsymysoireyhtymä. Etiologia, diagnostiikka, hoito sekä kuntoutusinterventiot](#). Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 3, 2017.

Vainionpää A, Ahoniemi E, Koskinen E, Numminen H, Väärälä E, Pesonen J-M, Suomela-Markkanen T, Haapala E, Kallio-Laine K, Peltonen P. [Selkäydinvammaisen hyvä kuntoutuskäytäntö](#). Helsinki: Kela, Työpapereita 112, 2017.

Rintala A, Hakala S, Sjögren T, toim. [Etäteknologian vaikuttavuus liikunnallisessa kuntoutuksessa. Järjestelmällinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi](#). Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 145, 2016.

Paavonen A-M, Mäkinen J, Salminen A-L. Tieto valinnanvapauden edellytyksenä. Miten Mikä Kunto? -viestintäkampanjalla onnistuttiin lisäämään tietoa nuorten kuntoutuspalveluista? *Kuntoutus* 2017 (2): 5-18.

Mäkinen J, Paavonen A-M. [Mikä Kunto? -viestintäkampanja. Nuorten kuntoutuspalveluiden viestintäkampanjan onnistuneisuus.](#) Helsinki: Kela, Työpapereita 125, 2017.

Paltamaa J, Erkkilä J, Kanelisto K, Mustonen O, Nousiainen E. [Pitkät yhtäjaksoiset yksilöterapiat. Terapian merkitys kuntoutujan ja kuntoutuksen eri toimijoiden näkökulmasta.](#) Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 4, 2017.

6. Eläkkeet ja sosiaaliturvan toimivuus

Eläketiedon merkitys: suomalaisten mielipiteet vuoden 2017 eläkeuudistuksesta

Tutkimuksessa selvitettiin kokeellisesti, miten vuoden 2017 eläkeuudistusta koskeva informaatio vaikuttaa tietoon ja näkemyksiin uudistuksesta ja sen oikeudenmukaisuudesta. 25–62-vuotiaista koostuva tutkimusjoukko jaettiin kahteen taustoiltaan samanlaiseen ryhmään. Koeryhmälle postitettiin marraskuussa 2015 eläkeuudistuksesta kertova esite. Toinen ryhmä (verrokit) ei saanut esitettä. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 1 835 henkilöä, joista puolet oli saanut esitteen.

Eläkeuudistuksen koki tuntevasa hyvin joka kolmas koeryhmäläisistä, verrokeista vain joka kuudes. Eläkeiän sitomista elinajanodotteeseen ja karttumien yhdenmukaistamista pidettiin yleisesti oikeudenmukaisina. Koe- ja verrokkihenkilöiden välillä ei tässä ollut eroa. Sen sijaan yleisemmässä arvioissa uudistuksen oikeudenmukaisuudesta ryhmien välillä oli merkitsevä ero. Esitteen saaneet pitivät eläkeuudistusta useammin oikeudenmukaisena kuin ne, jotka eivät saaneet esitettä.

Lähde: Tenhunen S, Airio I, Kangas O, Koskenvuo K, Kuivalainen S, toim. [Eläketiedon merkitys: suomalaisten mielipiteet vuoden 2017 eläkeuudistuksesta.](#) Helsinki: Eläketurvakeskus, Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2, 2017.

Tasaeläke ei saa kannatusta – työstä halutaan palkita, mutta tulosidonnaisuus epäilyttää

Kenelle, kuinka paljon ja millä perusteilla? Mikä on oikein ja mikä on kohtuullista? Näistä lähtökohdista tarkasteltiin suomalaisten mielipiteitä eläketurvan järjestämisperiaatteista vuosina 1994 ja 2016 kerättyjen mielipideaineistojen avulla. Suomalaisten mielipiteissä sekoittuvat vahva meritokraattinen eetos, jossa työstä on palkittava (noin 80 prosenttia vastaajista) ja suuria vakuutusmaksuja maksaneille tulee maksaa vastaavasti suurempia eläkkeitä (70 prosenttia vastaajista). Tuloihin sidottuihin etuuksiin suhtaudutaan varauksellisemmin: 40 prosenttia kannattaa tulosidonnaisuutta. Universaalina, kaikille maksettavan kansaneläkkeen kannatus on romahtanut 76 prosentista vuonna 1994 vain 33 prosenttiin vuonna 2016.

Lähde: Airio I, Kangas O. Mielipiteet eläkkeiden järjestämistavoista ja määrätymisperusteista Suomessa 1994 ja 2016. Yhteiskuntapolitiikka 2017; (6): 617–629

Kelan perinnän asiakkaat usein pienituloisia

Kelassa tehdään kolmea erilaista perintää: etuuksien takaisinperintää, opintolainan takausvastuusaatavan perintää sekä elatusapuvelan perintää. Etuuksien takaisinperinnän ja opintolainan takausvastuusaatavan perinnän asiakkaat ovat useimmiten nuoria, ja heistä yhtä suuri osa on naisia kuin miehiä. Elatusapuvelallisista ja niistä, joilla on kesken useammanlaista perintää, suurin osa on miehiä ja iältään 35–54-vuotiaita. Takaisinperintävelallisilla kyse on yleensä alle 1 000 euron, opintolainan takausvastuuvälillisillä 1 000–5 000 euron ja elatusapuvelallisilla ja useamman perintälajin asiakkailla yli 5 000 euron perintäsummista. Elatusapuvelalliset ovat keskimäärin hieman parempituloisia kuin muut perintäasiakkaat, mutta kokonaisuudessaan Kelan perinnän asiakkaat ovat muuhun väestöön verrattuna huomattavasti pienituloisempia. Noin puolet heistä oli vuoden 2014 aikana ainakin jonkin aikaa työttömänä.

Lähde: Korpela T. [Keneltä Kela perii? Selvitys Kelassa tehtävän perinnän asiakkaista](#). Helsinki: Kela, Työpapereita 123, 2017.

Teemakirja täsmentää kuvaa sosiaaliturvajärjestelmän kansainvälisistä kytkennöistä

Eri maiden välillä liikkuvien EU-kansalaisten sosiaalietuuksien turvaaminen on Euroopan unionin sosiaalipolitiikan ydintä. EU:n sääntely turvaa maiden välillä liikkuvan ihmisen sosiaaliturvaoikeuksia, mutta aiheuttaa myös oikeudellisia ja hallinnollisia haasteita. Teemakirja tarkastelee rajat ylittävää sosiaaliturvaa eri näkökulmista. EU:n alueella työntekijää koskevat pääsääntöisesti sen maan sosiaaliturvalait, jossa hän työskentelee. Teemakirjassa analysoidaan myös niitä haasteita, joita tästä pääsäännöstä ja siihen liittyvistä poikkeuksista syntyy. Kirjan mukaan erityisen haavoittuvassa asemassa olevien, esimerkiksi pienituloisten ja joidenkin maahanmuuttajaryhmien, oikeuksissa tai niiden toteutumisessa on Suomessa parannettavaa.

Lähde: Kalliomaa-Puha L, Tuovinen A-K, toim. [Sosiaaliturvan rajoilla. Kirjoituksia kansainvälisestä sosiaalioikeudesta](#). Helsinki: Kela, Teemakirja 16, 2017.

7. Sosiaaliturvan historian ymmärtäminen auttaa uuden suunnittelussa

Onko hyvinvointipolitiikan perustana tieto vai tietämättömyys?

Hyvinvointipolitiikkaa koskeva päätöksenteko tuottaa useimmiten parhaat tulokset silloin, kun päätökset perustuvat tutkittuun tietoon. Tietoon perustuvan politiikan ihanne on Suomessa toistaiseksi säilynyt, ja se ilmenee esimerkiksi tutkimusnäyttöihin perustuvan politiikan ja käytäntöjen kehittämisessä. Tieteellisen tiedon asemaa yhteiskunnassa on kuitenkin myös kyseenalaistettu, eikä tutkimustietoa ei hyödynnetä aina silloinkaan, kun sitä olisi saatavilla.

Lähde: Tuulio-Henriksson A, Kalliomaa-Puha L, Rauhala P. [Harkittu, tutkittu, avoin. Marketta Rajavaaran juhla kirja](#). Helsinki: Kela, 2017.

Suku, sisu, sotu – Suomen sosiaaliturvan historiaa sarjakuvana

Kelan tutkimuksen julkaisema sarjakuvakirja kertoo kuvitteellisen Valtasten suvun vaiheista ja suomalaisen sosiaaliturvan kehittymisestä 1800-luvun lopusta tähän päivään. Nuorten sarjakuvataiteilijoiden luoma sukutarina esittää sosiaaliturvan kehityksen helposti lähestyttävällä tavalla. Kirja on tarkoitettu kaikille Suomen historiasta kiinnostuneille ja sopii hyvin myös opetuskäyttöön.

Lähde: Astre T, Haapamäki E, Kukko A, Kämäräinen N, Louhio P, Remahl J, Silventoinen IS. [Suku, sisu, sotu. Suomalaisen sosiaaliturvan historiaa.](#) Helsinki: Kela, 2017.

Näin sosiaaliturva on rakentanut Suomea – sosiaalisen median kampanja esitteli merkittävimmät uudistukset

2017 oli Kelalle kaksinkertainen juhlavuosi: Suomi täytti 100 ja Kela 80 vuotta. Sen kunniaksi Kelan tutkijat äänestivät, mitkä sosiaaliturvauudistukset ovat olleet Suomelle kaikkein merkittävimmät. Esittelimme 10 blogikirjoituksen ja videon sarjassa nämä uudistukset ja pohdimme, miten ne ovat vaikuttaneet suomalaiseen yhteiskuntaan. Kehittyvä sosiaaliturva on osaltaan tehnyt suomalaisista tasa-arvoisempia, terveempiä, vauraampia ja paremmin voivia kuin ennen.

Lähde: [Näin sosiaaliturva on rakentanut Suomea.](#) Kelan Tutkimusblogi 26.9.2017.

8. Kelan tutkimusjulkaisusarjoissa ilmestyneet julkaisut vuonna 2017

1. Annamari Tuulio-Henriksson, Laura Kallioma-Puha ja Pirkko-Liisa Rauhala, toim.
Harkittu, tutkittu, avoin. Marketta Rajavaaran juhlakirja
erillisjulkaisu
Julkistamispäivä 7.4.
2. Aki Rintala, Sanna Hakala ja Tuulikki Sjögren, toim.
Etäteknologian vaikuttavuus liikunnallisessa kuntoutuksessa. Järjestelmällinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi
Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 145
Julkistamispäivä 25.4.
3. Katri Aaltonen
Affordability of medicines from the pharmaceutical system perspective. Comparative analysis of Finland and New Zealand

Studies in social security and health 146

Julkistamispäivä 5.5.

4. Laura Kalliomaa-Puha ja Anna-Kaisa Tuovinen, toim.
Sosiaaliturvan rajoilla. Kirjoituksia kansainvälisestä sosiaaioikeudesta
Teemakirja 16
Julkistamispäivä 12.5.
5. Jarkko Remahl, Aapo Kukko, Petrus Louhio, Iina Sofia Silventoinen, Niilo Kämäräinen, Tessa Astre ja Emma Haapamäki
Suku, sisu, sotu. Suomalaisen sosiaaliturvan vaiheita
erillisjulkaisu
Julkistamispäivä 13.12.

Nettijulkaisut

1. Iris Pasternack, Anni Remahl, Anneli Ahovuo-Saloranta, Jaana Isojärvi ja Eeva Mäkinen
Krooninen väsymysoireyhtymä. Etiologia, diagnostiikka, hoito sekä kuntoutusinterventiot
Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 3
Julkistamispäivä 27.6.
2. Jaana Paltamaa, Jaakko Erkkilä, Katja Kanelisto, Outi Mustonen ja Emmi Nousiainen
Pitkät yhtäjaksoiset yksilöterapiat. Terapian merkitys kuntoutujan ja kuntoutuksen eri toimijoiden näkökulmasta
Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 4
Julkistamispäivä 29.6.
3. Salla Sipari, Nea Vänskä ja Kirsi Pollari
Lapsen edun toteutuminen kuntoutuksessa. Osallistumista ja toimijuutta vahvistavat hyvät käytännöt
Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 5
Julkistamispäivä 7.9.
4. Elina Turunen ja Päivi Tillman
Kun vain lähdetäisiin ajoissa. Matkakorvausten käyttäjien kokemuksia sairausvakuutuksen korvaamista matkoista
Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 6
Julkistamispäivä 7.11.
5. Peppi Saikku, Marketta Rajavaara ja Ullamaija Seppälä
Monialainen yhteistyö paikallisessa työllisyyden hallinnassa. Integroiva kirjallisuuskatsaus

Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 7
Julkistamispäivä 4.12.

6. Aki Vainionpää, Eija Ahoniemi, Eerika Koskinen, Heikki Numminen, Eija Väärälä, Juha-Matti Pesonen, Tiina Suomela-Markkanen, Eija Haapala, Katariina Kallio-Laine ja Riikka Peltonen
Selkädynvammaisen hyvä kuntoutuskäytäntö
Työpapereita 112/2017
Julkaistu 30.1.
7. Tuulikki Alanko, Maarit Karhula, Arja Piirainen, Teppo Kröger ja Riku Nikander
Kuntoutujan osallistaminen tavoitteenasettamisprosessiin ja tavoitteiden saavuttamisen arviointiin. Loppuraportti
Työpapereita 113/2017
Julkaistu 14.2.
8. Anna-Kaisa Tuovinen
Perustuslainmukainen perustulokokeilu. Perustulokokeilun arviointia perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valossa
Työpapereita 114/2017
Julkaistu 3.4.
9. Ilona Autti-Rämö, Leena Haataja, Helena Mäenpää ja Tuula Kiviranta
Paikallisista malleista yhtenäiseen käytäntöön toimintakyvyn ja arviointimenetelmien valinnassa ja kuntoutuksen suunnittelussa. Esimerkkinä CP-oireisto
Työpapereita 115/2017
Julkaistu 4.4.
10. Riikka Lämsä, Kaija Appelqvist-Schmidlechner ja Annamari Tuulio-Henriksson
Nuorten neuropsykiatrisen Oma väylä -kuntoutuksen ryhmäkäynnit. Arviointitutkimus
Työpapereita 116/2017
Julkaistu 11.5.
11. Mikko Jaakonsaari ja Auli Karttunen
Lasten psykiatrisen perhekuntoutuksen kehittämishankkeen työaika- ja kustannusseuranta
Työpapereita 117/2017
Julkaistu 16.5.
12. Minna Mattila-Aalto ja Heli Alakangas
Putoaville ratkaisu. Työhönvalmennusta ja päihdekuntoutusta nuorille
Työpapereita 118/2017
Julkaistu 23.5.

13. Heidi Anttila, Kaisa Kokko, Sinikka Hiekkala, Petteri Weckström ja Jaana Paltamaa
Asiakaslähtöinen Toimintakykyä-sovellus. Kehittäminen ja käytettävyyystutkimus
Työpapereita 119/2017
Julkaistu 31.5.
14. Kaija Appelqvist-Schmidlechner, Riikka Lämsä ja Annamari Tuulio-Henriksson
Oman väylän kulkijat. Kelan neuropsykiatrisen kuntoutuksen aloittaneiden nuorten aikuisten psykososiaalinen hyvinvointi
Työpapereita 120/2017
Julkaistu 20.6.
15. Jenni Blomgren, Timo Maljanen ja Lauri Virta
Yksityisten sairaanhoitopalveluiden käyttö, kustannukset ja Kela-korvaukset vuosina 2013–2016. Kuinka paljon Kela-korvausten alentamiset ovat vaikuttaneet palveluiden käyttöön?
Työpapereita 121/2017
Julkaistu 26.6.
16. Jaana Paltamaa ja Katja Kanelisto
Terapeuttien näkemyksiä pitkäkestoisista avokuntoutuksista ja niiden perusteista
Työpapereita 122/2017
Julkaistu 29.6.
17. Tuija Korpela
Keneltä Kela perii? Selvitys Kelassa tehtävän perinnän asiakkaista
Työpapereita 123/2017
Julkaistu 18.8.
18. Mauri Kotamäki, Jukka Mattila ja Jussi Tervola
Turning static pessimism to dynamic optimism. An ex-ante evaluation of unemployment insurance in Finland
Työpapereita 124/2017
Julkaistu 21.8.
19. Jenna Mäkinen ja Anna-Marie Paavonen
Mikä Kunto? -viestintäkampanja. Nuorten kuntoutuspalveluiden viestintäkampanjan onnistuneisuus
Työpapereita 125/2017
Julkaistu 23.8.
20. Kristiina Niemelä ja Sanna Väätänen
Elinvoimaa etäkuntoutuksella. Iäkkäiden ja reumaa sairastavien henkilöiden toimintakyvyn ja elämänlaadun edistäminen PalveluTV:n avulla

Työpapereita 126/2017

Julkaistu 24.8.

21. Päivi Tillman, Kasimir Kaliva ja Maria Valaste

Sairausvakuutuksen matkakorvausten alueelliset erot. Menetelmällinen tarkastelu kiireettömistä kuljetuksista vuonna 2014

Työpapereita 127/2017

Julkaistu 8.11.

22. Hannu Mattila

Miten Kelassa asioidaan?

Työpapereita 128/2017

Julkaistu 1.12.

23. Hannu Mattila

Palvelua ajanvarauksella. Ajanvarauskokeilun vaikutusten arviointia

Työpapereita 129/2017

Julkaistu 5.12.

24. Pekka Kallionpää, Juho Immonen, Norma Välimaa, Fredrik Herse ja Riikka-Leena Leskelä

Työkyvyn hallinta, seuranta ja varhainen tuki. Tutkimus sairausvakuutuslain vuoden 2011 muutoksen vaikutuksista työpaikkojen toimintaan

Työpapereita 130/2017

Julkaistu 7.12.

25. Päivi Mäkilä, Raija Luona-Helminen ja Hannele Kuusisto

Liikunta kuntoutuksen tukena neurologista sairautta sairastavilla. Kelan vaativaan lääkinnälliseen kuntoutukseen osallistuneiden liikuntatottumukset ja avoterapiastandardiin liittyvä liikuntakokeilu

Työpapereita 131/2017

Julkaistu 14.12.

26. Riikka Lämsä, Kaija Appelqvist-Schmidlechner ja Annamari Tuulio-Henriksson

Kuntoutujien motivaatiosta Kelan Oma väylä -kuntoutuksessa. Arviointitutkimus

Työpapereita 132/2017

Julkaistu 19.12.

Lisätietoa ja tilaukset:

Uusin tutkimustieto löytyy tutkimuksen verkkosivuilta osoitteesta: www.kela.fi/tutkimus. Ajankohtaista keskustelua voi käydä Tutkimusblogissa osoitteessa: tutkimusblogi.kela.fi. Kelan

tutkimusta voi seurata myös Twitterissä: twitter.com/kelantutkimus ja SlideSharessa: www.slideshare.net/kelantutkimus.

Kaikki sarjoissa ilmestyneet julkaisut ja suurin osa muistakin julkaisuista on saatavissa ilmaiseksi verkkosivuilta. Painettujen julkaisujen tilaukset: julkaisut@kela.fi.

Helsinki 2018
ISSN 0355-4996

Kela|Fpa